

Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland

Jaarrapport 2019

INHOUDSOPGAVE

Pagina

A	Voorwoord	3
B	Bestuursverslag	6
	Kerncijfers	7
	Missie en Doelstellingen	8
	Karakteristieken van het Fonds	10
	Verslag over het boekjaar	19
	Beleggingsparagraaf	33
	Financiële en actuariële paragraaf	42
	Vooruitzichten en gebeurtenissen na balansdatum	45
	Verslag van het Verantwoordingsorgaan	47
	Verslag van de Visitatiecommissie	49

JAARREKENING

1	Balans per 31 december	53
2	Staat van baten en lasten	54
3	Kasstroomoverzicht	55
4	Algemene toelichting	56
5	Toelichting op de balans	63
6	Toelichting op de staat van baten en lasten	81

OVERIGE GEGEVENS

7	Actuariële verklaring	88
8	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	90

BIJLAGEN

1	Verloopstaat deelnemers	100
2	Effectenportefeuille 5-jarenoverzicht	101

A VOORWOORD

VOORWOORD

Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland (hierna 'het Fonds') heeft 2019 afgesloten met een beleidsdekkingsgraad van 117,6% na toeslagverlening. De actuele dekkingsgraad ultimo december, berekend op basis van de door De Nederlandsche Bank (DNB) voorgeschreven Ultimate Forward Rate (UFR), bedroeg 118,6%. De dekkingsgraad op basis van de marktrente was per jaareinde 111,0%.

De peildatum voor onze toeslagverlening is ultimo oktober. Op deze datum bedroeg onze beleidsdekkingsgraad 117,1%. Volgens het Financiële Toetsingskader (FTK) kon op basis van de cijfers ultimo oktober 2019 een toekomstbestendige toeslag van 62,7% van 1,73% zijnde 1,09% worden verleend. Deze toeslag is per 1 januari 2020 aan actieve en inactieve deelnemers verleend. Op basis van de rentestand op de peildatum voor de vaststelling van de toeslagverlening was de premiedekking 88,7% onder meer ten gevolge van de lage rentestand in september. Het Bestuur heeft desondanks besloten, kijkend naar het verloop van de dekkingsgraad in de afgelopen jaren en het feit dat ook een premie egaliseringsreserve aanwezig is, om niet uitsluitend de pro rata toeslag te verlenen, maar ook conform het beleid, een volledige opbouw van 1,875% uit te voeren.

Het jaar 2019 werd gekenmerkt door goede beleggingsresultaten enerzijds maar aan de andere kant door de verdere daling van de al lage rentevoet, mede door de aankondiging van de Europese Centrale Bank in september, dat zij de rentevoet met nog eens 10 basispunten naar - 0,5% verlagen ter verdere stimulering van de Europese economie. Ook is per 1 november weer een opkoopprogramma gestart waarbij € 20 miljard obligaties per maand gekocht worden ter stimulering van de economie. De verlaging van de rentevoet had direct invloed op de UFR waartegen de pensioenfonds hun verplichtingen berekenen en leidde tot daling van de dekkingsgraden. Tegen het jaareinde is de rente, ondanks de interventie van de ECB, iets gestegen. Dit heeft samen met de goede resultaten van de financiële markten tot een licht herstel bij pensioenfonds geleid. Begin maart 2020 zijn de financiële markten ten gevolge van de discussie over de olieprijs, maar voornamelijk door de uitbreiding van het Covid 19-Virus naar een pandemie die in vele landen hard heeft toegeslagen, sterk onderuit gegaan. Gezien de gevolgen van deze pandemie voor de wereldeconomie, zijn de verwachtingen voor 2020 naar beneden bijgesteld. Wij gaan hier verder op in op pagina 19 en onder het hoofdstuk Beleggingen.

In 2019 heeft het Fonds na uitvoerig overleg het contract met de vermogensbeheerder in mei verlengd voor een periode van drie jaar met een flexibiliteitsclausule in verband met mogelijke strategische wijzigingen. Ook is - na een marktverkenning door onze adviseur - in oktober het contract met onze pensioenuitvoerder voor een periode van vier jaar verlengd, eveneens met een flexibiliteitsclausule.

Daarnaast is gewerkt aan het actualiseren van de administratieve organisatie onder meer ten gevolge van IORP II en de hierop betrekking hebbende documentatie. In 2019 is daarom de Actuariële Bedrijfstechnische Nota (ABTN) met bijbehorende beleidsdocumenten en ook de organisatiestructuur nieuw uitgewerkt.

Binnen de Beleggingscommissie is de in 2018 uitgevoerde Asset en Liability Management (ALM) studie ter optimalisatie van de beleggingsmix verder uitgewerkt in investment cases en kaderstelling voor de mogelijke investering in nieuwe beleggingsproducten en een aanpassing van het rente-afdeckingsbeleid. Deze aanpassing heeft uiteindelijk geleid tot een verlaging van de afdekking van het renterisico in januari 2019 van 80% van de verplichtingen - berekend op basis van de marktrente en dekkingsgraad - naar 70%. Dit betekent dat de afdekking op basis van de UFR-rentevoet en de verplichtingen van het Fonds nominaal rond 99% ligt. Dit blijft onveranderd een conservatief afdeckingsbeleid. Gedurende 2019 is de strategische asset allocatie enigszins aangepast naar aanleiding van de uitkomsten van de ALM. De allocatie naar aandelen is na de verkoop van de convertible obligaties verhoogd met 7,5% naar 25%. Tenslotte is in oktober 2019 de belegging van 3,78% van het vermogen in aandelen opkomende markten verkocht en is ter vervanging 5% van het vermogen belegd in een ESG EM ETF. Dit is in overeenstemming met het beleid van het Fonds om een verdere diepgang aan het milieubewust beleggen te geven. Voor de verdieping van dit ESG-beleid hebben wij samen met onze vermogensbeheerder op basis van een verdere analyse van de portefeuille een plan van aanpak voor 2020 gedefinieerd.

In de tweede helft van 2019 heeft het voltallige Bestuur en het Verantwoordingsorgaan in een studiedag met de adviseurs voorlichting over de mogelijke gevolgen van het "Pensioenakkoord" en de nieuwe parameters van de "Commissie Parameters" voor het Fonds gekregen. Vervolgens heeft het Bestuur in een extra sessie de gevolgen voor het strategisch beleid besproken. In 2020 zal hieraan een verder vervolg gegeven worden. Er zal in de loop van het jaar een project opgezet worden in samenwerking met de werkgever om tot een definitieve oplossing voor de toekomst te komen. Deze nieuwe uitvoeringsstructuur zal passend bij de huidige en toekomstige omvang van het Fonds moeten zijn en de uitvoerbaarheid van een "ambitiecontract". Om optimale flexibiliteit voor de toekomst te hebben heeft het Bestuur in alle nieuwe contractuele verplichtingen voor het Fonds verdere flexibilisering van de voorwaarden voor de toekomst vastgelegd.

In 2019 zijn uitsluitend wijzigingen in het Bestuur doorgevoerd, die al gecommuniceerd waren. Sinds 1 januari 2019 is Diederik Wesselius tot bestuurder van het Fonds benoemd. Hij volgde Patty Medico op, die op 1 september 2018 haar functie heeft neergelegd. Leo Vermin is met ingang van januari 2019 voor wederom een periode van vier jaar herbenoemd.

Gedurende 2019 heeft het Bestuur de jaarlijkse sessies voor de deelnemers in de drie vestigingen gehouden. Aandachtspunten waren de resultaten van het Fonds, de visie van het Bestuur op de toekomst en de aandachtspunten van DNB. Daarnaast heeft een Bestuurslid in een online "quiz"- vorm sessies gehouden met de Ondernemingsraad en een groep van actieve deelnemers in de leeftijdscategorie vanaf 45 jaar en ouder om de kennis van pensioenen te testen en waar mogelijk op "speelse wijze" te verbeteren. Deze sessies zijn positief ontvangen en zijn door een grote vertegenwoordiging van de deelnemers bijgewoond. Dergelijke persoonlijke bijeenkomsten werden in de in 2018 gehouden enquête onder de deelnemers als positief gezien, waaruit ook naar voren kwam dat de kennis van de regeling verbeterd kon worden. Mede daarom zoekt het Bestuur naar mogelijkheden om op deze wijze tot verdieping van de communicatie en het kennisniveau te komen.

Zoals reeds aangegeven in het begin van dit artikel is een toekomstbestendige toeslag van 62,7% van 1,73%, het afgeleide consumenten prijsindexcijfer(CBS) oktober 2019, zijnde de 1,09%, per 1 januari 2020 aan actieve en inactieve deelnemers verleend.

De volgende gemiste toeslagverlening staat nog open*:

1-1-2016	0,14%
1-1-2017	0,26%
1-1-2018	0,45%
1-1-2019	0,50%
1-1-2020	0,64%

* een van de voorwaarden voor het inhalen van achterstanden is dat de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de bovengrens van 122% (niveau oktober 2019), waarbij maximaal 20% van het vermogenoverschot gebruikt mag worden voor inhaaltoeslag.

Tenslotte een woord van dank aan degenen, die met veel inzet en deskundigheid hebben bijgedragen aan het functioneren van ons Fonds.

Namens het Bestuur ook onze dank aan het Verantwoordingsorgaan voor het constructieve overleg. Daarnaast danken wij natuurlijk ook de Visitatiecommissie voor hun waardevol advies.

Boudewijn Dornseiffen, Voorzitter

B BESTUURSVERSLAG

KERNCIJFERS

	2019		2018		2017		2016	
Aantal deelnemers								
actieve deelnemers	655	27%	714	29%	749	31%	792	34%
premiervrije rechten ('slapers')	1.375	55%	1.324	54%	1.249	52%	1.216	51%
pensioentrekkenden	441	18%	415	17%	391	17%	359	15%
	2.471	100%	2.453	100%	2.389	100%	2.367	100%
Toeslagverlening (%)	01/01/2020		01/01/2019		01/01/2018		01/01/2017	
toeslagen actieven	1,09		1,18		0,89		0,10	
toeslagen inactieven	1,09		1,18		0,89		0,10	
niet toegekende toeslagen	0,64		0,50		0,45		0,26	
Pensioenuitvoering (x € 1.000)								
feitelijke premie	14.296	¹	15.064	¹	17.418	¹	26.910	¹
kostendekkende premie	14.311		14.149		15.802		13.968	
gedempte premie	13.238		12.634		12.919		11.639	
pensioenuitvoeringskosten	838		692		820		761	
pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	765		613		719		661	
uitkeringen	5.398		5.082		4.880		4.855	
Vermogenssituatie (x € 1.000) en solvabiliteit (%)								
pensioenvermogen	525.355		412.734		407.562		392.589	²
pensioenverplichtingen	442.822	³	361.797	³	337.520	³	331.905	
premie-egaliseringsreserve	7.984		6.991		4.677		-	
actuele dekkingsgraad	118,6		114,1		120,8		118,3	
beleidsdekkingsgraad	117,6		119,0		120,5		113,4	
vereiste dekkingsgraad	115,0		114,4		114,3		112,4	
minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1		104,1		104,3		104,3	
reële dekkingsgraad	93,8		96,1		96,8		92,0	
Beleggingsportefeuille (x € 1.000)								
vastgoedbeleggingen	-	-%	-	-%	-	-%	2.793	0,7%
aandelen	132.210	25,1%	67.294	16,1%	73.079	17,8%	49.947	13,5%
overige beleggingen	-	-%	-	-%	-	-%	2.993	0,8%
commodities	-	-%	-	-%	-	-%	2.984	0,8%
vastrentende waarden	350.978	66,7%	316.693	75,5%	313.076	76,0%	285.087	76,9%
derivaten	28.604	5,4%	19.704	4,7%	12.978	3,1%	20.924	5,6%
liquide middelen	14.865	2,8%	15.541	3,7%	12.604	3,1%	6.206	1,7%
	526.657	100%	419.232	100%	411.737	100%	370.934 ⁴	100%
Beleggingsprestatie (%)								
Matching Portefeuille	28,3		5,5		-		-	
Return Portefeuille	19,6		-6,8		-		-	
beleggingsrendement incl. overlay	25,2		-0,4		1,8		12,5	
beleggingsrendement excl. overlay	13,3		-2,8		3,9		5,9	
benchmarkrendement excl. overlay	12,3		-2,4		4,4		7,6	
kosten vermogensbeheer ⁵	0,34		0,38		0,40		0,42	
transactiekosten ⁵	0,01		0,03		0,02		0,02	

¹ in 2019 inclusief € 1,0 miljoen (2018 € 2,3 miljoen en 2017 € 4,7 miljoen) dotatie aan de premie-egaliseringsreserve en in 2016 inclusief vervroegde aflossing aanvullende werkgeverspremie van € 9,1 miljoen

² pensioenvermogen inclusief eenmalige storting werkgever/TRP inzake overgang CDC plan 1-1-2017

³ pensioenverplichtingen plus reserves en minus de premie-egaliseringsreserve (vanaf 2017)

⁴ belegd vermogen exclusief eenmalige storting werkgever/TRP inzake overgang CDC plan 1-1-2017

⁵ percentage t.o.v. het gemiddeld belegd vermogen

MISSIE EN DOELSTELLINGEN

Het Fonds heeft een missie met daarvan afgeleid doelstellingen geformuleerd. Onderstaand gaan wij in op onze vertaling van de missie in deze doelstellingen en hoe ook in 2019 deze doelstellingen de basis gevormd hebben in de uitvoering van ons beleid.

Missie

Het Fonds ziet het als haar kerntaak om op betrouwbare, transparante, professionele en efficiënte wijze de pensioenregeling van Deutsche Bank in Nederland uit te voeren om een voorwaardelijk, zoveel mogelijk waardevast pensioen te kunnen aanbieden. Hierbij is evenwichtige belangenafweging leidend.

Doelstellingen

Duurzaamheid

Het Fonds wil de pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veiligstellen. Om dit te bewerkstelligen worden de toevertrouwde middelen op een verantwoorde, prudente wijze, duurzaam belegd.

Solidariteit en collectiviteit

Het Fonds streeft naar één collectieve pensioenregeling waarin alle deelnemers onder dezelfde voorwaarden participeren. Het Fonds streeft naar een evenwichtige verdeling van risico's over de belanghebbenden.

Toeslagambitie

Het Fonds streeft ernaar in het kader van de voorwaardelijke toeslagregeling zoveel mogelijk een waardevast pensioen op te bouwen voor alle deelnemers en doet dit op basis van een prudent beleggingsbeleid, gekoppeld aan een premiebeleid met toevoeging aan een premie-egalisereserve.

Communicatie en Transparantie

Het Fonds streeft ernaar om de deelnemers tijdig te informeren over relevante onderwerpen op pensioengebied. Het Fonds heeft hiertoe een communicatieplan opgesteld en gepubliceerd. Het Fonds streeft naar transparantie in kosten en eenvoud in uitvoering.

Flexibilisering

Het Fonds kent vele mogelijkheden tot flexibilisering, waarbij de keuze van de deelnemer centraal staat, echter binnen het kader van de uitvoerbaarheid in de collectieve pensioenregeling.

Professionalisering

Het Bestuur streeft naar een evenwichtige en deskundige samenstelling, rekening houdend met diversiteit en permanente educatie. Daarnaast heeft zij de ondersteuning van professionele partijen voor fiduciair beheer, de uitvoeringsadministratie en op actuariële gebied.

Hoe hebben wij inhoud aan deze doelstellingen in 2019 gegeven

In 2019 is gewerkt met onze missie en doelstellingen als uitgangspunt van ons beleid.

Strategie

In 2019 heeft het Bestuur nadat de contouren van het pensioenakkoord duidelijk zijn in het najaar uitgebreid stilgestaan bij de optimalisering van de toekomstige vorm van de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling op basis van een ambitiecontract. Ook is met de werkgever gesproken over de mogelijke bredere invulling van de arbeidsvoorwaarden inclusief pensioen in het kader van het pensioenakkoord en de inpassing van een regeling in een internationale onderneming.

Duurzaamheid en Verantwoordelijkheid

In 2019 heeft het Fonds haar geformuleerde ESG-Beleid getoetst met de vermogensbeheerder en zijn de strategische uitgangspunten van dit beleid gecodeerd in het systeem van de vermogensbeheerder om er concrete invulling aan te kunnen geven. Daarnaast wordt samen met de vermogensbeheerder verder gewerkt aan de verdieping van ons beleid. Dit is vastgelegd en voorzien van concrete actiepunten voor 2020. Hierop wordt onder het hoofdstuk Beleggingen verder ingegaan.

Flexibiliteit

Vooruitlopend op mogelijke veranderingen in het pensioenlandschap in de komende jaren en ter stroomlijning van uitvoeringskosten zijn alle verschillen in de pensioenregelingen gemitigeerd in de afgelopen jaren en is de regeling zoveel mogelijk gestandaardiseerd. Bij het afsluiten van de nieuwe contracten in 2019 met onze vermogensbeheerder en pensioenuitvoerder zijn clausules opgenomen die het mogelijk maken tussentijds de contracten op te zeggen bij strategische veranderingen bij het Fonds. Dit leidt tot efficiëntie bij de uitvoering en kostenbesparing maar ook tot flexibiliteit zodat sneller ingespeeld kan worden op veranderingen die ons in de komende jaren in de pensioenwereld staan te wachten.

Solidariteit en collectiviteit

De solidariteit en collectiviteit lagen destijds aan de basis van de besluitvorming over onze CDC regeling. In het belang van in eerste instantie onze actieve deelnemers, is een verhoging van het premieplafond met de sponsor afgesproken en hebben wij een premie-egaliseringsreserve ingevoerd. Hierdoor wordt een deel van de extra gelden gereserveerd om in geval van slecht weer een reserve te hebben om opbouwkortingen in de toekomst te vermijden. Dit naast de mogelijkheid tot indexeren o.b.v. de huidige dekkingsgraad. Gedurende 2017/2018 en 2019 is conform deze methodiek een reserve van circa € 8 miljoen opgebouwd. Deze reserve maakt geen deel uit van de actuele dekkingsgraad ter voorkoming van directe uitkering in de vorm van toeslagverlening. In het eerste kwartaal van 2019 heeft het Bestuur een strategische discussie over het vastgelegde beleid voor de benutting van deze reserve gehouden. Er is een besluit vastgelegd dat - indien een ALM aantoont dat - een dergelijke reserve niet of slechts gedeeltelijk gebruikt zal worden - deze reserve zal kunnen worden toegevoegd aan het vermogen ten gunste van alle deelnemers. In september 2019 is in het bijzonder de verhouding tussen een premiedekkingsgraad lager dan 100%, door de lage rente gedurende september 2019, en het vasthouden aan deze reserve besproken. Aangezien de opbouw onveranderd op 1,875% is gebleven - op basis van het vastgelegde beleid - en ook gedeeltelijk geïndexeerd kon worden is besloten de reserve intact te laten. Ook in 2020 zal dit onderwerp in het kader van de solidariteit en evenwichtige belangenafweging onderdeel vormen van de besluitvorming. De beoordeling van de premie-egaliseringsreserve zal tevens meegenomen worden als een actiepunt in het project n.a.v. het "pensioenakkoord".

Communicatie en transparantie

Communicatie en transparantie liggen ten grondslag aan de volledige en open communicatie met onze achterban d.m.v. onze uitgebreide Nieuwsbrieven, bijeenkomsten, presentaties. Zeker de gesprekken in de vestigingen met de deelnemers leiden tot een dialoog die op andere wijze moeilijk zal zijn. Ook de communicatie met het Verantwoordingsorgaan is open en voor beide zijden informatief. Hieraan is een quiz om de kennis te verhogen in 2019 toegevoegd.

Naast de standaardisatie van de regeling om flexibiliteit voor de toekomst en transparantie te creëren, kan ook door onze korte lijnen en directe communicatie met deelnemers, met persoonlijke omstandigheden rekening gehouden worden.

Professionalisering

Door permanente educatie en een jaarlijkse off-site, ook in 2019 voor het Bestuur samen met het Verantwoordingsorgaan, over de strategische ontwikkelingen in de pensioenwereld en ons eigen Fonds, is gewerkt aan de professionalisering van zowel bestuurders als VO-leden. In 2018 en 2019 zijn tot het Bestuur twee ervaren, professionele bestuurders op gebied van beleggingen en risicobeleid toegetreden.

Naast de missie en doelstellingen zijn "Investment Beliefs" geformuleerd, die vermeld zijn op pagina 32.

KARAKTERISTIEKEN VAN HET FONDS

Profiel

Het Fonds is een ondernemingspensioenfonds, aangesloten bij de Pensioenfederatie. Het Fonds is statutair gevestigd te Amsterdam en opgericht op 29 september 1939. De laatste statutenwijziging was op 30 mei 2018. Het Fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam onder nummer 41199016.

Beleid en Verantwoording

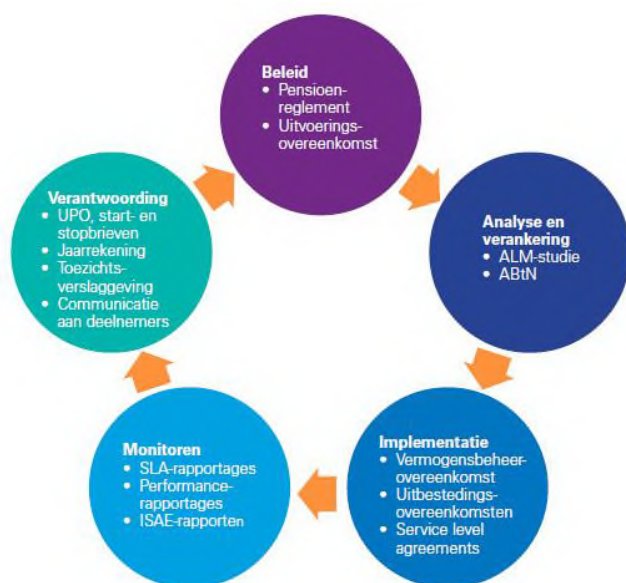
Het Fonds geeft uitvoering aan het pensioenreglement op een wijze die is overeengekomen in de uitvoeringsovereenkomsten met de werkgever(s) en vastgelegd in de missie en doelstellingen die op de voorgaande pagina zijn gepubliceerd. De uitvoeringsovereenkomst is voor het laatst vastgelegd d.d. 27 juni 2018. De aanpassing van de uitvoeringsovereenkomst uit 2017 heeft plaatsgevonden naar aanleiding van de gedeeltelijke beursgang en hierdoor verzelfstandiging van Deutsche Asset Management GmbH (DWS) in een separate entiteit. De twee uitvoeringsovereenkomsten zijn verder identiek. De uitgangspunten voor de uitvoering van het beleid zijn vastgelegd in de actuele Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) per ultimo december 2019 van het Fonds. Hierin is tevens de financiële noodprocedure opgenomen. Hiervoor verwijzen wij naar de publicatie hiervan op de website https://www.deutschebank.nl/nl/content/stichting_pensioenfonds_deutsche_bank_nederland_organisatie_statuten_en_reglementen.html.

Sinds de wijzigingen in de statuten die doorgevoerd zijn ten gevolge van de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen en de Code Pensioenfondsen per 5 juni 2014 zijn in 2018 enige tekstuele wijzigingen in de statuten doorgevoerd voornamelijk de aanpassing van de werkgever in werkgevers i.v.m. de verzelfstandiging van Deutsche Asset Management GmbH (DWS).

Sinds 1 januari 2011 zijn alle tijdelijke onderdelen van de verschillende regelingen geïntegreerd in een uniform pensioenreglement dat het Fonds uitvoert voor de actieve medewerkers van Deutsche Bank AG, kantoor Amsterdam, en de voormalige Deutsche Bank Nederland N.V., alsmede de inactieve medewerkers van de bovengenoemde entiteiten. Eind februari 2016 zijn alle medewerkers van Deutsche Bank Nederland N.V. overgegaan naar Deutsche Bank AG, kantoor Amsterdam. Met ingang van 1 juli 2018 zijn de activiteiten van asset management verzelfstandigd in Deutsche Asset Management GmbH (DWS).

Het Bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid. Het Bestuur handelt in het belang van alle belanghebbenden van het Fonds. Hierbij wordt rekening gehouden met de korte- en lange termijn effecten van maatregelen. De besluitvorming wordt genotuleerd en in dit verslag zal op belangrijke besluiten als premievaststelling, toeslagverlening, premie-egaliseringsreserve en de beleggingen van het Fonds op basis van de "investment beliefs" dieper ingegaan worden.

Het Bestuur voert het beleid uit conform de principes die in de onderstaande grafiek zijn weergegeven:

Kenmerken Regeling

Na de integratie van de verschillende regelingen voert het Fonds met ingang van 1 januari 2015 een uniforme pensioenregeling voor alle vestigingen van Deutsche Bank in Nederland uit. Deze pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar met ingang van 2018. De hoogte van het nabestaandenpensioen bedraagt 70% van het ingegane levenslang ouderdomspensioen c.q. 70% van het bereikbare toekomstig uit te keren ouderdomspensioen. De hoogte van het wezenpensioen bedraagt 14% van de opgebouwde rechten. Deelname aan de regeling vindt plaats vanaf indienstreding.

Type Regeling	Collective Defined Contribution
Pensioenrichtleeftijd	68 jaar
Pensioengevend salaris	€ 111.854,-
Franchise	€ 16.085,-
Pensioengrondslag	13x maandsalaris + vakantietoeslag
Streefopbouwpercentage ouderdomspensioen	1,875
Streefopbouwpercentage partnerpensioen	1,313
Streefopbouwpercentage wezenpensioen	0,263
Eigen Bijdrage 2020	5%

Ontwikkeling Deelnemers

	Actief	AO*	Ingegaan OP**	Ingegaan NP/WP***	Slapers	Totaal
Deelnemers 1 januari 2019	696	18	304	111	1.324	2.453
Indiensttredingen	38	-	-	-	-	38
Uitdiensttredingen en waardeoverdrachten	-86	-	-	-	81	-5
Pensionering	-7	-1	37	10	-29	10
Overlijden	-	-1	-12	-6	-3	-22
Overige mutaties	-2	-	-	-3	2	-3
Deelnemers 31 december 2019	639	16	329	112	1.375	2.471
	655		441		1.375	2.471

* arbeidsongeschiktheid

** ouderdomspensioen

*** nabestaanden-/wezenpensioen

Ontwikkeling Kosten

	2019	2018	2017	2016	2015
Pensioenuitvoeringskosten in € 1.000	838	692	820	761	789
Aantal deelnemers (exclusief slapers)	1.096	1.129	1.140	1.151	1.157
Uitvoeringskosten per deelnemer in €	765	613	719	661	682
Gemiddeld belegd vermogen in € 1.000	504.221	415.947	391.336	344.791	318.987
Vermogensbeheerkosten in € 1.000*	1.697	1.565	1.583	1.433	1.541
Vermogensbeheerkosten van het gemiddeld belegd vermogen in %	0,34	0,38	0,40	0,42	0,48
Transactiekosten in € 1.000	71	104	87	81	101
Transactiekosten van het gemiddeld belegd vermogen in %	0,01	0,03	0,02	0,02	0,03
* inclusief niet zichtbare kosten 2019 € 206.000, 2018 € 211.000, 2017 € 289.000, 2016 € 68.000 en 2015 € 74.000					

De stijging van de pensioenuitvoeringskosten t.o.v. 2018 is met name terug te voeren op eenmalige automatiseringskosten ten gevolge van wetswijzigingen als URM en Wettelijke Overdracht Kleine Pensioenen van circa EUR 94.000 en hogere actuariële kosten ten gevolge van de aanpassingen in documentatie en organisatiestructuur voor IORP II. Daarnaast heeft de afname van het aantal deelnemers (exclusief slapers) ook een verhogend effect op de kosten per deelnemer.

Organisatie

Bestuur

Het Fonds kent een paritaire bestuursvorm. Het Bestuur bestaat uit acht leden en de samenstelling eind 2019 is als volgt: (Naam, geboortjaar, Functie, Vertegenwoordiging, Lid sinds, Einde lopende zittingsduur*):

- De heer B.S. Dornseiffen (1973), voorzitter, werkgeversvertegenwoordiger, 2012, 2022;
- Mevrouw E.M. Mulder-Mosman (1948), secretaris, vertegenwoordiger gepensioneerden, 1997, 2021;
- De heer J.J. Reitsema (1958), lid, werkgeversvertegenwoordiger, 2018, 2022;
- De heer L.P.A. Vermin (1967), lid, werkgeversvertegenwoordiger, 2007, 2022;
- De heer D.W. Wesselius (1966), lid, werkgeversvertegenwoordiger, 2018, 2022;
- De heer V.R.K. Raghoebarsing (1969), lid, werknemersvertegenwoordiger, 2012, 2022;
- De heer C.W. van Reenen (1960), lid, werknemersvertegenwoordiger, 2008, 2020;
- De heer F.T.G.J. Segers (1975), lid, werknemersvertegenwoordiger, 2009, 2021.

*) Conform de Code Pensioenfondsen is besloten een bestuurslid maximaal twee keer voor een ambtstermijn van 4 jaar te herbenoemen, tenzij er moverende redenen bestaan hiervan af te wijken (comply or explain).

De werkgeversvertegenwoordigers zijn werkzaam bij de werkgever in de functie van:

Boudewijn Dornseiffen: Country COO/CFO/Regional CFO Sweden, Czech Republic, Hungary, Ukraine, Russia;

Han Reitsema: Director Credit Risk Coordination;

Diedert Wesselius, Director Financing and Solutions Group Netherlands;

Leo Vermin, Director Finance en Tax.

De werknemersleden:

Betty Mulder-Mosman gepensioneerd managing director o.a. COO DB Nederland;

Vinod Raghoebarsing Director Capital Markets Treasury Solutions;

Kees van Reenen, Vice President Credit Officer;

Frank Segers, vice-president, senior compliance officer.

Van de bestuursleden had uitsluitend Betty Mulder-Mosman een nevenfunctie in de raad van commissarissen van een Bank/PPI/Verzekeringsmaatschappij. Hiervoor is door Compliance van het Fonds vooraf toestemming verleend. Deze functie is met ingang van het vierde kwartaal 2019 neergelegd.

Het Bestuur van het Fonds heeft de dagelijkse uitvoering van de administratieve werkzaamheden, de deelnemers-, uitkeringen- en financiële administratie, uitbesteed aan de uitvoeringsorganisatie Achmea Pensioenservices. Het vermogensbeheer is uitbesteed aan de fiduciair beheerder DWS (Deutsche Asset Management). De activiteiten binnen het Bestuursbureau worden uitgevoerd door de secretaris/bestuurslid van het Fonds en een door de werkgever gedelegeerde medewerker in samenwerking met de actuaaris.

Uitgangspunt is dat het Bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk blijft voor het beleid en de juiste uitvoering van de uitbesteede taken. Hiervoor is een uitbestedingsbeleid ontwikkeld waarin onder meer aan de hand van "control frameworks" op kwartaalbasis de geleverde diensten en Service Level Agreements (SLA's) worden gecontroleerd. Op jaarbasis wordt tevens de ISAE 3402 rapportage beoordeeld. Sinds het 4de kwartaal 2014 zijn de bovenstaande controles onderdeel van het "Integraal Risico Dashboard" van het Fonds, dat elk kwartaal in de bestuursvergadering geagendeerd wordt.

Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur van het Fonds wordt gevormd door de voorzitter en de secretaris.

Aan het Dagelijks Bestuur zijn taken op het gebied van overleg en communicatie met derden gedelegeerd. Hieronder valt de communicatie met de deelnemers en het verantwoordingsorgaan. Overleg met officiële instanties als DNB/AFM vinden eveneens door het Dagelijks Bestuur, in overleg met Compliance, plaats.

Commissies

Voorts heeft het Bestuur de taken onderling verdeeld door de vorming van 4 commissies. Met ingang van het tweede kwartaal 2019 is besloten de Pensioencommissie op te heffen en de activiteiten te integreren in de Governance en Risk Commissie gezien de overlap van taken en commissieleden.

Commissie

Governance en Risk Commissie (GRC)

Aandachtsgebieden

Risicobeleid

ABTN/Uitbesteding

Visitatie/Deskundigheidsplan

Crisisplan/Code Pensioenfondsen

Samenstelling

J.J. Reitsema (vz)

E.M. Mulder-Mosman

F.T.G.J. Segers

Communicatiecommissie (CC)	Website	E.M. Mulder-Mosman (vz)
	Populair Jaarverslag	B.S. Dornseiffen
	Deelnemersvergadering	F.T.G.J. Segers
Financiële Commissie (FC)	Jaarverslag	L.P.A. Vermin (vz)
	Budget	B.S. Dornseiffen
	DNB staten	E.M. Mulder-Mosman
	Haalbaarheidstoets	(Ondersteuning M.O.E. Bakker)
Beleggingscommissie (BC)	Beleggingen	V.R.K. Raghoebarsing (vz)
	ALM	C.W. van Reenen
		L.P.A. Vermin
		D.W. Wesselius
		(Namens Governance en Risk: E.M. Mulder-Mosman) (Ondersteuning/advies: M.O.E. Bakker, R. Kamphuis Willis Towers Watson tot vierde kwartaal 2019)

De taken behorende bij de aandachtsgebieden zijn als volgt verdeeld:

Governance en Risk Commissie

Deze commissie heeft als taak om het bestuur te adviseren over de naleving van de relevante wet- en regelgeving, de vastlegging hiervan in de ABTN, de werking van de integriteitscode en Code Pensioenfondsen. Het formuleren van een beleid en de monitoring van de uitbesteding van deelnemers-/uitkerings- en financiële administratieve activiteiten. Daarnaast is deze commissie verantwoordelijk voor de controle op de uitvoering van het integraal risicomanagement. Binnen de hier neergelegde tweedelijnsfunctie is de GRC verantwoordelijk voor de monitoring van de uitbesteding van de deelnemers-/uitkerings- en financiële administratieve activiteiten, evenals het uitbestede vermogensbeheer. Bij deze laatste monitoring wordt toegezien op de waarborging van een gebalanceerd beleggingsbeleid conform o.a. "investment beliefs" en afgesproken risicohouding. Bovendien wordt vanuit de GRC de in rekening gebrachte kosten gecontroleerd. De monitoring wordt op basis van geformuleerde "control frameworks" voorbereid binnen het Bestuursbureau.

Op basis van een interne evaluatie heeft het Bestuur besloten de Pensioencommissie te integreren in de Governance en Risk Commissie i.v.m. de grotendeels zelfde onderwerpen en bezetting.

Met ingang van 2019 zijn binnen de GRC de taken van de Sleutelfunctie Risico neergelegd. Tot sleutelfunctiehouder is - op voorwaarde goedkeuring DNB - Han Reitsema benoemd, die met ingang van 2019 voorzitter van de commissie is geworden.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie heeft als taak om het Bestuur te adviseren en voorstellen te doen voor de communicatie aan deelnemers. Er is hiervoor een communicatieplan door de commissie opgesteld en een budget toegekend. Het betreft onder meer de 'populaire vertaling' van het pensioenreglement, Pensioen 1-2-3, het Uniform Pensioenoverzicht (UPO), de website, de Nieuwsbrief en de voorbereiding van de bijeenkomsten met deelnemers. De commissie wikkelt de communicatie af binnen het goedgekeurde budget waarover verantwoording wordt afgelegd op jaarbasis.

Financiële Commissie

Deze commissie heeft als taak de uitvoering van de financiële informatieverstopping (keuze van accounting policy, toepassing en beoordeling van effecten van nieuwe regels, prognoses) in samenwerking met in- en externe accountants; de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van in- en externe accountants; de voorgeschreven financiële informatieverstopping aan de externe toezichthouder met behulp van het Bestuursbureau of externe partijen. Binnen deze commissie ligt tevens het liquiditeitsbeleid, de verantwoording voor het uitbestede actuarieel beleid en het verzekeringstechnisch risico, waarbij het overlijdensrisico tot en met 2019 was uitbesteed aan Delta Lloyd.

Met ingang van 2020 is het overlijdensrisico ondergebracht bij SCOR evenals het arbeidsongeschiktheidsrisico. De vervullers- en de houdersrol van de sleutelfunctie "Actuarieel" zijn uitbesteed aan onze certificerende actuaaris. Aanspreekpunt voor de sleutelfunctiehouder binnen het Bestuur is de voorzitter van de Financiële Commissie.

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie adviseert het Bestuur over het strategische beleggingsbeleid. Het advies wordt voor besluitvorming in een bestuursvergadering of indien gewenst buiten de bestuursvergadering door middel van schriftelijke rondgang voorgelegd. Daarnaast kan de beleggingscommissie binnen het voorgeschreven strategische beleid het tactische mandaat als vastgelegd onder paragraaf 2 van de ABTN aanpassen, indien gewenst. Hierover wordt in de vergadering volgend op de aanpassingen bericht. Het Bestuur beoordeelt de tactisch/operationele wijziging achteraf en autoriseert de strategische voorstellen van de beleggingscommissie vooraf. De besluiten worden schriftelijk in de notulen van de bestuursvergadering vastgelegd.

De beleggingscommissie heeft tot taak het monitoren van de vermogensbeheerder die het beleggingsbeleid uitvoert op basis van de door het Bestuur vastgestelde strategische beleggingsbeleid en het tactisch beleggingsplan. Bij deze monitoring bedient de beleggingscommissie zich o.a. van benchmark rapportages, kwartaal rapportages van de feitelijke beleggingen ten opzichte van de afgesproken bandbreedtes en door maandelijke vergaderingen met de vermogensbeheerder. Zij wordt hierbij in de uitvoering ondersteund door het Bestuursbureau o.b.v. door de Governance en Risk Commissie ontwikkelde "control frameworks" in het kader van het uitbestedingsbeleid.

Door de vorming van deze commissies waarin expertise gebundeld wordt, beoogt het Bestuur - conform de eisen van het geschiktheidsbeleid - de voorbereiding van de besluitvorming meer inhoudelijk en efficiënter uit te voeren. De commissies werken hun aanbevelingen op strategische onderwerpen schriftelijk uit. Deze worden door de voorzitter van de commissie voorgelegd aan het Bestuur ter accordering. Dit kan in een bestuursvergadering maar ook tussentijds d.m.v. schriftelijke stemming. De commissies hebben een adviserende taak of werken binnen het kader van hun budget of tactisch plan, dat door het Bestuur is goedgekeurd. Het Bestuur heeft bevoegdheden conform de statuten, het huishoudelijk reglement van het Fonds zoals vastgelegd in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) en de pensioenregeling.

Samenstelling Bestuur

In 2019 heeft één wijziging in het Bestuur plaatsgevonden: na goedkeuring door DNB, is Diederik Wesselius toegetreden.

Beloningsbeleid

De Bestuurders van het Fonds ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden in het kader van bestuursactiviteiten voor het Fonds. De Bestuurder namens de gepensioneerden factureert het Fonds voor advieswerkzaamheden op uur basis. De medewerker Bestuursondersteuning wordt door de werkgever betaald. De kosten worden door de werkgever integraal doorbelast aan het Fonds. Er bestaan geen variabele beloningselementen voor werkzaamheden voor het Fonds.

Er zijn geen leningen verstrekt. Er is geen sprake van vorderingen op Bestuurders. De Bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het Fonds op basis van de voorwaarden vastgelegd in het pensioenreglement.

Diversiteit Bestuur en overige gremia

Het Fonds heeft een beleid ten aanzien van diversiteit en deskundigheid geformuleerd in het geschiktheidsplan. Het Bestuur streeft naar een diversiteit op gebied van leeftijd, waarbij tenminste 1 Bestuurslid onder 40 jaar is en 1 vrouw lid is van het Bestuur. Hetzelfde geldt voor het Verantwoordingsorgaan (VO). Bij de invulling van de ontstane vacatures in het Bestuur is actief gekeken naar een mogelijke opvolging door vrouwelijke collega's binnen het bedrijf. Dit was ook vermeld in de brieven aan de deelnemers bij het zoeken naar Bestuurders. Helaas is dit toch niet gelukt. Hierdoor is de bezetting van 3 vrouwen en 5 mannen teruggedaan naar 1 vrouw en 7 mannen. Dit voldoet op gebied van het beleid t.a.v. de m/v verdeling nog wel. Het VO heeft sinds de verkiezingen in 2017 wel een vrouwelijke kandidaat aan hun geledingen kunnen toevoegen. De diversiteit in leeftijd binnen het Bestuur varieert tussen 44 en 71 jaar. Door het bereiken van de veertigjarige leeftijd van de jongere leden wordt sinds 2016 aan de doelstelling, een lid in het Bestuur onder de veertig jaar te hebben, op dit moment niet meer voldaan. Binnen het VO wordt wel aan de leeftijdsnorm/diversiteitsnorm voldaan.

Intern toezicht

Het Bestuur van het Fonds besteedt, conform de Pensioenwet en de daarin opgenomen eisen voor goed pensioenfondsbestuur, veel aandacht aan de opzet en inrichting van de organisatie, inclusief de interne beheersing. Reglementair is bepaald hoe het Bestuur moet omgaan met zijn rol en hoe invulling wordt gegeven aan begrippen als goed bestuur, verantwoording en intern toezicht. Een en ander is tevens vastgelegd in het Huishoudelijk Reglement en een RASCI (beschrijving van responsibility, accountability, support, consulting, information). Tevens is er een reglement voor het VO en een taakbeschrijving van Compliance inclusief een compliance charter. Het intern toezicht wordt uitgevoerd door de Visitatiecommissie.

Visitatiecommissie

Een Visitatiecommissie beoordeelt jaarlijks de beleids- en bestuursprocessen, de "checks and balances" en de wijze waarop de uitvoering van de regeling wordt bestuurd c.q. aangestuurd. In 2020 heeft de Visitatiecommissie VC Holland de visitatie over 2019 uitgevoerd. In de bijlage van het verslag is een samenvatting met de aanbevelingen van de Visitatiecommissie en het commentaar van het Bestuur opgenomen. De Visitatiecommissie heeft bij zijn toezicht de naleving van de normen van de Code Pensioenfondsen door het Fonds meegenomen.

Verantwoordingsorgaan (VO)

Het VO is op 1 januari 2008 ingesteld. In 2014 zijn conform de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen de taken en bezetting van het VO gewijzigd. Het VO is als volgt samengesteld:

	(Geboortejaar)
De heer Ch. Wagenaar (vz), werknemersvertegenwoordiger	1972
De heer A. Albers, werknemersvertegenwoordiger	1961
De heer A. van Dijk, werkgeversvertegenwoordiger	1972
Mevrouw A. Bond, werknemersvertegenwoordiger	1987
De heer L.C.J.M. Christophe, namens gepensioneerden	1949
De heer R. van Veen, werknemersvertegenwoordiger	1959

Binnen het VO hebben de leden deskundigheidsniveau A en hebben sommige leden de voor het uitoefenen van hun taak relevante onderdelen van deskundigheidsniveau B zodat, indien er Bestuursleden terugtreden, de mogelijkheid bestaat dat zij kunnen toetreden tot het Bestuur.

Het VO handelt in het belang van alle belanghebbenden van het Fonds, rekening houdend met de korte- en lange-termijneffecten van maatregelen. Zij ziet toe op correcte uitvoering van het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst. Het VO bewaakt de evenwichtige belangenbehartiging van de verschillende belanghebbenden door het Bestuur.

Het VO geeft jaarlijks een oordeel over het door het Bestuur gevoerde beleid in het jaarverslag. Hiertoe ontvangt het orgaan het concept jaarverslag en de concept jaarrekening. Tevens ontvangt het VO de agenda met bijlagen van de bestuursvergaderingen en vindt er per kwartaal een toelichting plaats door het dagelijks Bestuur van het Fonds. Naast overleg met het Bestuur kan het orgaan tevens, zover als nodig voor het uitvoeren van haar taak, overleggen met de commissies van het Bestuur en de accountant en actuaris.

Gedurende 2019 is viermaal vergaderd met een vertegenwoordiging van het Dagelijks Bestuur. Daarnaast is tweemaal gesproken met de Governance en Risk Commissie door een vertegenwoordiging van het VO. Er is onder meer gesproken over IORP II en de visitatie. Er is een toelichting gegeven op de verschillende agendapunten van de voorafgaande bestuursvergadering. Tevens is feedback gegeven over de strategie en het gesprek met DNB. Het VO-lid dat risico in de portefeuille heeft is ter voorbereiding op de visitatie betrokken geweest bij het intake gesprek samen met de leden van de Governance en Risk Commissie van het Bestuur. Het VO was aanwezig bij de laatste bestuursvergadering van het jaar op 6 december 2019. In deze vergadering is samen met het VO ingegaan op de premiedekkingsgraad in oktober 2019 van 88,7% de problematiek rond de vereiste kostendekkende premie i.v.m. de lage rentestand, de gedempte kostendekkende premie en de CDC-premie, die een 5-jaars ingroei pad kent bij het Fonds.

Het VO heeft in 2019 op basis van het bovenstaande overleg positief advies uitgebracht over de premie voor 2020.

Uitvoering, uitbesteding en vergoedingen

De deelnemers-, uitkerings- en financiële administratie is uitbesteed aan Achmea Pensioenservices. Hiervoor is een Service Level Agreement opgesteld en wordt door Achmea Pensioenservices een ISAE 3402 type 2 rapportage verstrekt. Over 2019 is ook een Standaard 3000 rapport opgesteld. Achmea Pensioenservices wenst door dit Standaard 3000 rapport, naast het bestaande Standaard 3402 type 2 rapport, inzage te geven in de wijze waarop zij invulling geeft aan de Trust Service Principles en Criteria voor Beveiliging, Beschikbaarheid, Integriteit van gegevensverwerking, Vertrouwelijkheid en Privacy.

Het contract met Achmea Pensioenservices is in oktober 2019 verlengd voor een periode van vier jaar. Deze verlenging heeft plaatsgevonden na een korte marktanalyse via onze actuaris en met in achtneming van een flexibiliteitsclausule naar de toekomst.

De ondersteuning van het Bestuur wordt door de secretaris, dagelijks Bestuurslid van het Fonds, in samenwerking met een gedelegeerd medewerker van Deutsche Bank AG, kantoor Amsterdam en de adviserende actuaris, Willis Towers Watson, gegeven.

Het fiduciair vermogensbeheer is uitbesteed aan de vermogensbeheerder DWS. Hiervoor is een Fiduciary Management Agreement opgesteld. Het contract voor het fiduciaire vermogensbeheer is verlengd voor een periode van drie jaar. Echter wel met een aantal aanpassingen in het nieuwe contract en de SLA. Hierin is ook de flexibilisering naar de toekomst meegenomen. Het Bestuur heeft gezien de strategie van het Fonds met de middellange horizon, er voor gekozen niet op basis van een RFP in de markt derde partijen te analyseren, maar het huidige contract onder bepaalde voorwaarden te verlengen.

Het belegde vermogen is geconsolideerd in zogenaamde afgescheiden "asset pools", namelijk een SICAV en een FCP, in Luxemburg. Naast de kwartaalrapportages wordt jaarlijks een Long Form Audit Report voor de SICAV en een Fund Year-End Audit Report voor de FCP, door de accountant in Luxemburg verstrekt. Deze rapportage vervangt een ISAE type 3402 rapportage. Het geeft het Fonds een compleet inzicht.

Met de uitvoerder en de vermogensbeheerder zijn concrete afspraken over vergoedingen gemaakt. Er zijn geen prestatiebeloningen afgesproken. Beleggingsprestaties zijn vastgelegd en worden gemeten o.b.v. benchmarking en dekkingsgraadprestatie.

Interne controle op uitbesteding

Het Fonds heeft een uitbestedingsbeleid, waar binnen door het Bestuur zogenaamde 'control frameworks' zijn opgesteld voor uitbestede werkzaamheden. In deze frameworks zijn de periodieke controle van de uitbestede administratie en de controle op de vermogensbeheerder gedefinieerd. De dagelijkse uitvoering van deze controle ligt bij het Bestuursbureau. Het jaarlijks overleg met de uitvoerders ligt bij de Governance en Risk Commissie voor de uitbestede administratie. Voor het vermogensbeheer voert de beleggingscommissie het driemaandelijks overleg met de vermogensbeheerder. Alle bevindingen worden per kwartaal - of indien noodzakelijk frequenter - toegelicht in de bestuursvergadering door de desbetreffende commissies op basis van verslagen en integrale risicorapportages. Dit wordt vastgelegd in de notulen. De ISAE type 3402 rapportage van Achmea Pensioenservices wordt jaarlijks geanalyseerd, de opvolging van openstaande actiepunten wordt gecontroleerd en besproken in de bestuursvergadering.

Compliance Officer

Sinds 1 januari 2018 vervult de heer D. Clazing, Compliance Officer bij Deutsche Bank AG, Amsterdam Branch, in Nederland de functie van Compliance Officer van het Fonds.

Externe ondersteuning en controle

Het Fonds wordt bijgestaan door de externe adviserend actuaris Willis Towers Watson (Drs. B.A. Weijers) en een senior investment consultant.

De accountant is KPMG Accountants N.V., de certificerend actuaris is Willis Towers Watson B.V.

Het functioneren van de externe accountant is in 2016 geëvalueerd. In het kader van de afgesproken periode voor de rolatie van controlerend partner, is de partner van KPMG vanaf 2016 gewijzigd. In 2020 zal een verdere evaluatie van de accountant plaatsvinden.

In 2018 heeft een evaluatiegesprek met Willis Towers Watson plaatsgevonden. Gedurende 2019 heeft een evaluatie met het Bestuur van Willis Towers Watson over de ondersteuning van de beleggingscommissie plaatsgevonden. Een besluit hierover zal in 2020 definitief worden genomen. Het Bestuur is zich bewust van het feit dat zowel advisering als certificering bij Willis Towers Watson B.V. is ondergebracht. Om een scheiding tussen advisering en certificering te waarborgen is overeengekomen dat de taken van de certificerend actuaris en de adviserend actuaris in persoon, vestiging en ondersteunend team zijn gesplitst. Omdat zowel de certificerend actuaris als de adviserend actuaris werkzaam zijn bij dezelfde organisatie heeft het Bestuur geverifieerd dat deze organisatie beschikt over een door DNB goedgekeurde gedragscode en daarmee voldoet aan het bepaalde in artikel 148 van de Pensioenwet.

Invulling van de sleutelfuncties (IORP II)

Het Fonds heeft de sleutelfuncties, op basis van het "three lines of defence model", onder voorbehoud van de goedkeuring van DNB, als volgt ingericht:

Sleutelfunctie	Houder Sleutelfunctie	Operationele Invulling
Risicobeheerfunctie	J.J. Reitsema	Governance & Risk Commissie/Bestuursbureau
Actuariële Functie	J.L.A. Schilder	Willis Towers Watson
Interne Auditfunctie	te benoemen voor 1-9-2020	externe auditor op contractbasis

VERSLAG OVER HET BOEKJAAR

Algemene Ontwikkeling

In de wereldpolitiek werd 2019 gekenmerkt door veel onderwerpen die in 2018 al speelden, de Brexit, en de handelsbeperkingen met de Verenigde Staten (V.S.), die zich toespitsten op het handelsconflict met China. Daarnaast ontstond in 2019 een verdere verscherping in discussies over milieumaatregelen en ontevredenheid van de burgers, die zich met name in Frankrijk maar ook in ons eigen land manifesteerden.

De industriële ontwikkeling in de wereld is in de tweede helft van 2019 licht teruggelopen, terwijl de niet-industriële ontwikkeling (service industrie) nog steeds een opwaartse trend liet zien in dat jaar. De wereldhandel toont een BBP van 2,9% in 2019 na 3% in 2018. Door de uitbraak van het COVID 19 Virus, allereerst in China, maar in de loop van het eerste kwartaal van 2020 wereldwijd is de economie tot abrupte stilstand gekomen. Dit zal in ieder geval tot een wereldwijde recessie in 2020, maar waarschijnlijk ook in daarop volgende jaren, leiden.

Gezien de volatiliteit van de financiële markten - ondanks de vele steunprogramma's van de overheden en centrale banken - is het doen van uitspraken over de verdere diepte van een recessie of verdere economische ontwikkelingen in Europa, de Verenigde Staten maar ook in Azië op moment van het opstellen van dit verslag moeilijk.

De inflatie in de Eurozone lag in 2019 op 1,3% (2018: 1,5%) de inflatie in de V.S. bedroeg 2,3% over 2019.

In 2019 is de Nederlandse economie volgens de prognose van het CPB gegroeid met 1,7% (2019: 2,6%). Voor 2020 zal de intelligente lockdown ter voorkoming van de verspreiding van het COVID 19 virus en het verbod op reizen, afhankelijk van de lengte van deze situatie, tot faillissementen en werkloosheid leiden. Dit ondanks de ongekende steunmaatregelen van de overheid. De werkloosheid daalde in 2019 naar 3,4%. De werkloosheid zal in 2020 echter een stijgende lijn vertonen.

Op 5 juni 2019 is na jarenlange discussie over het huidige pensioenstelsel een "Principe Pensioenakkoord" bereikt, waarin o.a. de afschaffing van de doorsneesystematiek en een eis voor de premiedekkingsgraad van 100% waarbij de nominale zekerheid (bufferopbouw) dus wordt losgelaten. Dit betekent dat overschotten en tekorten sneller verwerkt worden (wel met mogelijkheid tot spreiding). Er zal een differentiatie in het beleggingsbeleid van de verschillende doelgroepen komen. Ook komt er een mogelijkheid tot 10% afkoop bij pensionering en een standaardisatie van het pensioen bij overlijden en arbeidsongeschiktheid. De AOW-leeftijd zal minder snel omhoog gaan. De grote vraag voor de pensioenfondsen is, hoe omgegaan moet worden met de afschaffing van de doorsneesystematiek en de compensatie hiervoor, de zogenaamde invaarproblematiek. De nieuwe "ambitie-overeenkomst" kent namelijk een leeftijdsonafhankelijke premie met directe inkoop van voorwaardelijke aanspraak op basis van kostendekkend tarief. Er zal een overgangsregime en compensatie gezocht moeten worden voor de deelnemers die in de afgelopen jaren al hebben opgebouwd op de leeftijdsafhankelijke premie waardoor een tekort in opbouw zal ontstaan. Tenslotte zal een fiscaal plafond op de premie worden ingevoerd, die volgens informele bronnen rond 27% van de pensioengrondslag zal liggen. Dit is ver onder het huidige plafond van het Fonds van 33% van de salarissom (circa 39%).

Daarnaast heeft de "Commissie Parameters" een advies over de "UFR-methodiek", de curve die DNB hanteert voor de bepaling van de verplichtingen van pensioenfondsen, uitgebracht. DNB heeft aangegeven de methodiek niet eerder dan 1 januari 2021 te implementeren. Onder de aangepaste UFR-methodiek zal het eerste "smoothing point" van 20 jaar naar 30 jaar gaan, en wordt de UFR afgeleid door 30 jaars' forwards, dus een tragere convergentie van de marktrente naar de UFR, zodat de UFR in feite dichter naar de marktrente toegroeit. In de huidige situatie zal dit een negatief effect op de dekkinggraad van alle pensioenfondsen hebben.

Ontwikkelingen Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland

Het Fonds heeft 2019 afgesloten met een beleidsdekkingsgraad van 117,6% na toeslagverlening. De actuele dekkingsgraad per ultimo 2019, berekend op basis van de door De Nederlandsche Bank voorgeschreven Ultimate Forward Rate, bedroeg 118,6% en de dekkingsgraad op basis van de marktrente 111,0 %. De reële dekkingsgraad bedroeg: 93,8%. De stabiele dekkingsgraad is het gevolg van enerzijds de goede ontwikkelingen op de financiële markten gedurende 2019, die tot een goed beleggingsresultaat hebben geleid door de prestaties van de return portefeuille zowel in de corporate bond- als de aandelenportefeuille. Daarnaast heeft het strategisch prudente rente-afdekkingsbeleid van het Fonds goed gewerkt in het afgelopen moeilijke jaar voor de rente.

Gedragscode

Ook gedurende 2019 heeft Compliance de naleving op de gedragscode geëvalueerd en hebben alle Bestuursleden bevestigd kennis genomen te hebben van de laatste versie en tevens van de Code Pensioenfonds.

In 2019 hebben alle Bestuursleden, op verzoek van Compliance, volledig inzicht gegeven in hun nevenfuncties indien zij al dergelijke functies hebben. Met de invoering van de richtlijnen voor het aannemen van nevenfuncties dient vooraf toestemming van Compliance te worden verkregen voor het aanvaarden van nevenfuncties. Jaarlijks wordt door de Bestuursleden en door het Bestuur aangewezen personen (leden VO en de bestuursondersteunende functionaris) de gedragscode getekend. Ook in 2019 hebben alle functionarissen voor naleving van de Gedragscode getekend.

In 2019 is een nieuw Compliance Charter uitgewerkt nadat in 2018 een enigszins gewijzigde Gedragscode Pensioenfonds van de Pensioenfederatie en Stichting van de Arbeid ingevoerd.

Code Pensioenfonds

Sinds 2018 is de Code Pensioenfonds opgebouwd naar acht thema's en onderverdeeld naar normen per thema.

Het Fonds heeft de opvolging van de Code puntsgewijze gecontroleerd. In dit bestuursverslag wordt in de verschillende hoofdstukken ingegaan op de normen die bij de thema's zijn vastgelegd zoals het nemen van de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de taken en de kwaliteit, het vastleggen van onze missie en hoe wij hieraan werken. Het informeren van onze deelnemers waarbij evenwichtige belangenafwegingen een onderdeel is van onze missie. Het vastleggen van een beloningsbeleid.

Hieronder wordt onder het desbetreffende thema vermeld waaraan het Fonds niet volledig kan voldoen op dit moment maar waarnaar wij ook over 2020 streven naar een oplossing. Het betreft met name Thema 5.

Thema 1: Vertrouwen waarmaken

Thema 2: Verantwoordelijkheid nemen

Thema 3: Integer handelen

Thema 4: Kwaliteit nastreven

Thema 5: Zorgvuldig benoemen

Het Fonds beschikt over een "benoemingsbeleid" conform de Code Pensioenfonds, echter:

Norm 33; Binnen het Bestuur is een verscheidenheid aan vaardigheden, complementariteit en zienswijzen vertegenwoordigd. Bovendien hebben zowel vrouwen als mannen zitting en is er een redelijk evenwichtige vertegenwoordiging van oud en jong. Desalniettemin voldoet het Fonds niet volgens de letter aan de vertegenwoordiging van jongeren (de jongere leden zijn inmiddels boven veertig jaar). Binnen het VO wordt met ingang van 2018 wel voldaan aan de diversiteitseis: er is een vrouwelijk VO-lid en een lid onder veertig jaar. De actieve sturing vanuit het Bestuur is erop gericht om bij toekomstige benoemingen van actieve deelnemers in de kring onder 40 jaar te werven.

Norm 34; In het benoemingsbeleid van de het Fonds is opgenomen dat een Bestuurslid maximaal tweemaal kan worden herbenoemd c.q. 12 jaar de bestuursfunctie kan uitoefenen tenzij er redenen zijn om hiervan af te wijken, dan dient dit uitgelegd te worden.

De vertegenwoordiger van de gepensioneerden is recentelijk in afwijking van deze norm herbenoemd tot 2022. Een vertegenwoordiger van de werkgever is in 2018 in afwijking van deze norm herbenoemd tot 2022. Het Bestuur heeft schriftelijk aan DNB uiteengezet dat afgeweken is van de norm gezien de kennis en ervaring van de huidige bestuurders in het belang van de continuïteit van het Bestuur van het Fonds, mede gezien een aantal recente wijzigingen in het Bestuur. De herbenoemingen zijn geaccordeerd door DNB.

Het Pensioenfonds beschikt gezien de omvang niet over een Belanghebbenden Orgaan/Raad van Toezicht.

Norm 48/54 zijn hierdoor niet van toepassing. Het Intern Toezicht vindt plaats door een VO.

Daarnaast beoordeelt een Visitatiecommissie (VC Holland) jaarlijks het beleid en de bestuursprocessen. In deze visitatie wordt de Code Pensioenfondsen meegenomen. Ook in het kader van de werkzaamheden over 2019 heeft VC Holland - mede op grond van norm 47 - in haar visitatie de Code Pensioenfondsen betrokken. In dit bestuursverslag wordt in een matrix door VC Holland ingegaan op de wijze waarop zij de acht onderwerpen van de Code hebben betrokken bij de thema's waarover VC Holland in haar rapport verslag doet.

Wij achten het correct in deze paragraaf waarin wij ingaan op de acht thema's van de Code Pensioenfondsen expliciet te vermelden dat volgens het Bestuur hiermede ook aan norm 47 is voldaan.

Naar het oordeel van de Visitatiecommissie zijn de gerapporteerde uitzonderingen (33 en 34) en de gerapporteerde bevindingen niet van zodanige aard dat hiermee in materiele zin inbreuk wordt gedaan op het naleven van de hoofdthema's.

De beoordeling door de Visitatiecommissie wordt besproken met het Verantwoordingsorgaan en geagendeerd in de Bestuursvergadering als ook de opvolging van de aanbevelingen.

Thema 6: Gepast belonen

Thema 7: Toezicht houden en inspraak waarborgen

Deskundigheidsbevordering en bestuurlijke effectiviteit

Het Bestuur heeft een geschiktheidsplan opgesteld en toetst de geschiktheid van bestuurders bij aantreden en gedurende het lidmaatschap. In het geschiktheidsplan zijn profielschetsen per functie binnen het Bestuur opgenomen. Er vindt jaarlijks een evaluatie van het geschiktheidsplan inclusief de deskundigheidsmatrix plaats. In 2018 zijn de functieprofielen in het plan aangepast i.v.m. IORP II. Na de "Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen" zijn de vereisten m.b.t. basisopleiding en permanente educatie aangepast. In 2018 heeft een off-site in het kader van de permanente educatie plaatsgevonden over o.a. IORP II, Integraal Risicomanagement en ESG Beleid. Jaarlijks wordt een budget vastgesteld en individuele trainingen/workshops i.v.m. de permanente educatie in de planning opgenomen.

Ultimo 2017 heeft het Bestuur een evaluatie met een externe deskundige gehouden. Over 2018 werd begin 2019 een interne evaluatie gehouden, die in de loop van 2019 binnen het volledige Bestuur besproken is. Uit de evaluatie zijn enige vervolgcacties naar voren gekomen, die geagendeerd zijn. Vastgesteld is dat de kennis en geschiktheid op een goed niveau liggen, er een open communicatie bestaat en het afleggen van de verantwoording ook transparant is. Tevens wordt de besluitvorming goed afgewogen in het belang van alle betrokkenen. De snelle invulling van opengevallen bestuursfuncties heeft ook aangetoond dat de opvolging met deskundige en competente nieuwe Bestuursleden vanuit het Verantwoordingsorgaan c.q. de onderneming kan plaatsvinden. Zorgpunt blijft diversiteit, omdat er relatief weinig vrouwelijke kandidaten beschikbaar zijn en weinig jonge mensen interesse tonen.

Premiebeleid sinds 1 januari 2017

Met de invoering van de nieuwe regeling per 1 januari 2017 is gekozen voor een nieuw premiebeleid met een ingroei pad naar een 5-jaars gedempte kostendekkende premie, waarbij voor 2017 de premie nog volledig is gebaseerd op de ongedempte rente, en in de vijf jaren tot 2021 ingroeit naar een 5-jaars gedempte premie. De vaste premiesystematiek op basis waarvan de premie onder de CDC-regeling (CDC-premie) wordt vastgesteld is opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever.

In het premiebeleid wordt onderscheid gemaakt naar de volgende premies:

De toetspremie

Dit betreft de ex ante vastgestelde kostendekkende premie, rekening houdend met een 5-jaarsvoortschrijdend gemiddelde van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (uitgaande van de septemberstanden). De toetspremie die ons Fonds minimaal dient te ontvangen.

De CDC-premie

Dit is de feitelijke premie die de werkgever op basis van de uitvoeringsovereenkomst betaalt aan ons Fonds. Voor de jaren tot en met 2020 is de CDC premie gelijk aan het maximum van de hiervoor vermelde toetspremie (op basis van 5-jaarsdemping) en de kostendekkende premie op basis van demping conform een afgesproken ingroei-pad. De CDC-premie kan niet meer dan 33% van de (gemaximeerde) pensioengevende salarissom bedragen.

Hieronder is het ingroei-pad schematisch weergegeven:

Jaar	Demping
2017	Geen demping (rentetermijnstructuur per 30 september 2016)
2018	2-jaarsdemping (eind septemberstanden)
2019	3-jaarsdemping (eind septemberstanden)
2020	4-jaarsdemping (eind septemberstanden)
2021 en verder	5-jaarsdemping (eind septemberstanden)

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet over 2019 en 2018 zijn als volgt (x € 1.000):

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
Kostendekkende premie	14.311	14.149
Gedempte kostendekkende premie	13.238	12.634
Feitelijke premie	14.296	15.064
Feitelijke premie (exclusief dotatie premie-egalisereserve)	13.303	12.750

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt (x € 1.000):

	2019	2018
Actuarieel benodigde koopsom	10.981	10.581
Opslag voor uitvoeringskosten	676	540
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	1.581	1.513
Premiemarge (voor dotatie premie-egalisereserve)	1.058	2.430
	<u>14.296</u>	<u>15.064</u>
Dotatie premie-egalisereserve	- 993	- 2.314
	<u>13.303</u>	<u>12.750</u>

De kostendekkende premie bestaat uit de volgende elementen.

1. De koopsom bedroeg over 2019 € 11,919 miljoen (2018 € 11,906 miljoen),
2. De solvabiliteitsopslag over 1) die gelijk is aan het percentage vereist eigen vermogen (strategisch, evenwichtssituatie); deze koopsom bedroeg over 2019 € 1,716 miljoen (2018 € 1,703 miljoen),
3. De opslag voor jaarlijkse uitvoeringskosten bestaande uit een zo goed mogelijke schatting van de werkelijke kosten (exclusief kosten vermogensbeheer) die in het boekjaar te verwachten zijn, verlaagd met de verwachte vrijval aan excassokostenopslag over de uitkeringen in het boekjaar. De koopsom bedroeg over 2019 € 0,676 miljoen (2018 € 0,540 miljoen), zijnde respectievelijk 5,7% en 4,5%.

Het totaal van bovenstaande componenten wordt uitgedrukt als percentage van de (gemaximeerde) pensioengevende salarissom.

In de onderstaande tabel o.b.v. de ex-ante berekening van de kostendekkende premie als percentage van de (gemaximeerde) salarissom.

Boekjaar 2020	Ongedempt (zuiver)	Toetspremie (5-jaars gedempt)	CDC- premie (4-jaars gedempt)
1. Comingservicekoopsom: de actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking tijdens het boekjaar in verband met de aangroei van pensioenverplichtingen (inclusief een opslag voor excassokosten van 3,0% en een opslag voor premievrijstellingsrisico van 2,5%)	32,4%	25,0%	25,9%
2. Opslag voor het bij de aangroei van de pensioenverplichtingen behorende vereist eigen vermogen (14,8%)	4,8%	3,7%	3,8%
3. Opslag voor de bij de aangroei van de pensioenverplichtingen behorende uitvoeringskosten (exclusief vermogensbeheerkosten)	1,5%	1,5%	1,5%
Kostendekkende premie (= 1 + 2 + 3)	38,7%	30,2%	31,2%

De CDC-premie voor 2020 is gelijk aan de gedempte kostendekkende premie o.b.v. vierjaars-demping, maar bedraagt nooit meer dan 33,0% van de gemaximeerde salarissom. Uit bovenstaande tabel blijkt dat de CDC-premie voor 2020 dus 31,2% (2019: 28,8%) van de (gemaximeerde) salarissom is.

Premie-egalisereserve

Bij de invoering van de CDC regeling is een "premie-egalisereserve" gevormd. Aan deze reserve wordt het deel van de premie dat hoger ligt dan de toetspremie toegevoegd.

De CDC-premie van 31,2% is hoger dan de toetspremie, die volgens de berekening 30,2% bedraagt. Dit betekent dat in 2020 de volledige streefopbouw van 1,875% kan worden gefinancierd en dat er een toevoeging aan de premie-egalisereserve van 1% over de salarissom kan plaatsvinden ter ondersteuning van opbouw in slechte tijden.

Het VO heeft een positief advies afgegeven, waarna het bestuursbesluit is bekrachtigd. Voorafgaand aan dit besluitvormingstraject heeft een discussie binnen het Bestuur plaatsgevonden over het doel en de mate van toevoeging aan de premie-egalisereserve. Destijds is het besluit tot de vorming van de premie-egalisereserve genomen om naast toeslagverlening ook een reserve te hebben om voor de actieve deelnemers indien nodig de opbouw te kunnen versterken vanuit deze reserve. Deze discussie werd nu mede gevoerd naar aanleiding van de premiedekkingsgraad die op moment van de berekening ultimo september 2019 op 88,7% lag. Ook is in de vergadering met het Verantwoordingsorgaan hier dieper op ingegaan. Besloten is - gezien de beleidsdekkinggraad - en de vele wettelijke veranderingen die op dit moment nog op verschillende manieren invloed zullen kunnen hebben, onveranderd een toevoeging aan de premie egalisereserve uit te voeren en de maximale 1,875% op te bouwen.

Het gevolg van de nieuwe premie voor 2020 is, dat de werknemersbijdrage evenals vorig jaar 5,0% van de pensioengrondslag zal bedragen.

Beleidsdekkinggraad en Toeslagbeleid

Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland had ultimo oktober 2019 een beleidsdekkinggraad van 117,1%. Deze dekkinggraad ligt boven de wettelijk vastgestelde toeslagdrempel van 110%. Deze beleidsdekkinggraad is sinds 2015 bepalend voor de toeslagverlening.

Toeslagbeleid en toeslag sinds 1 januari 2016

In het nieuwe toeslagbeleid van het Fonds zijn de huidige FTK bepalingen voor toekomstbestendige toeslagverlening vanaf 1 januari 2015 vastgelegd. Het Bestuur hanteert voor een besluit over de feitelijke toekenning de onderstaande beleidsstaffel als leidraad.

Beleidsdekkinggraad	Toeslagverlening (als percentage van de maatstaf)
<i>Lager dan 110%</i>	<i>0%</i>
<i>Tussen 110% en 122%</i>	<i>Gedeeltelijk (voor zover ook in de toekomst te realiseren)</i>
<i>Hoger dan 122%</i>	<i>100% + eventuele inhaaltoeslagen en herstel van kortingen</i>

Het Bestuur heeft additioneel besloten dat geen toeslag zal worden verleend in geval dit op basis van de beleidsdekkinggraad wel mogelijk is, maar de dekkinggraad op basis van de marktrente ten gevolge van deze toeslagverlening lager wordt dan 100%.

De grens voor volledige toeslagverlening wordt jaarlijks zodanig vastgesteld dat deze voldoet aan de eis van toekomstbestendigheid. Per 31 oktober 2019 bedroeg deze grens voor het Fonds 122% (31 oktober 2018: 125%). De peildatum van vaststelling van de toeslag is ultimo oktober, zoals vastgelegd in de ABTN van het Fonds.

Conform de CAO afspraak uit 2015 is de indexatie voor actieven en inactieven gebaseerd op de prijsinflatie en wel op het afgeleide consumentenprijsindexcijfer per oktober 2018, als gepubliceerd door het CBS. Dit cijfer toont een stijging van 1,73%. Op basis van het voor toeslagverlening doorgerekende beschikbare vermogen is de mate van toeslagverlening 62,7%. Dit betekent dus, dat rekenkundig (volgens het FTK op basis van de cijfers per eind oktober 2019) een toekomstbestendige toeslag van 62,7% van 1,73% verleend kan worden, zijnde 1,09% per 1 januari 2020. Deze toeslag is doorgerekend op toekomstbestendigheid. Als gevolg van het toekennen van een toeslag van 1,09% zou de UFR-dekkingsgraad eind oktober 2019 met 1,2% afnemen van 118,0% naar 116,8%. Het effect op de zuivere dekkingsgraad (de dekkingsgraad op basis van de marktrente) is gelijk, waardoor deze zou afnemen van 109,2% naar 108,0%. Door deze toeslagverlening komt de zuivere dekkingsgraad niet onder 100%. Dit betekent dat ook aan de additionele voorwaarde van het Bestuur, dat de zuivere dekkingsgraad als gevolg van toeslagverlening niet onder 100% mag komen, is voldaan en deze toeslag kan worden verleend. Ondanks het toekennen van de toeslag van 1,09% is de beleidsdekkingsgraad (op basis van UFR methodiek DNB) per 1 januari 2020 echter toegenomen en bedraagt 117,6%. De actuele dekkingsgraad bedraagt per 1 januari 2020 118,6%.

Het Bestuur is op basis van deze berekeningen akkoord met een toeslagverlening per:

1-1-2020 1,09%

Dit betekent dat onderstaande gemiste toeslagen nog open staan:

1-1-2016	0,14%
1-1-2017	0,26%
1-1-2018	0,45%
1-1-2019	0,50%
1-1-2020	0,64%

Deze gemiste toeslag van in totaal 1,99% zal zodra de financiële situatie dit toelaat op basis van datum van de gemiste toeslag worden ingehaald. Voorwaarde is dat voor het inhalen van achterstanden de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de bovengrens van 122% (niveau oktober 2019), waarbij maximaal 20% van het vermogensoverschot gebruikt mag worden voor inhaaltoeslag.

Communicatie

Het Fonds beschikt over een communicatieplan dat beoogt:

- De brede achterban te informeren over de inhoud van de pensioenkeuzes en beslissingen;
- De kennis over de mogelijkheden en de waarde van de pensioenregeling te vergroten;
- Zowel de bewustwording van de deelnemers te stimuleren over relevante wijzigingen in wetgeving en gevolgen voor de regeling van het Fonds als de betrokkenheid van de actieve deelnemers te stimuleren.

Dit wordt verwezenlijkt door de actieve deelnemers, de gewezen deelnemers/partners en de pensioengerechtigden te voorzien van de voor hen relevante informatie. Deze informatie wordt verstrekt via de website van het Fonds, Intranet, persoonlijke mail via de werkgever en individuele schriftelijke informatie. Het Fonds publiceert elk kwartaal een nieuwsbrief voor de actieve deelnemers en de gepensioneerden. Het Fonds biedt eveneens een "pensioenplanner" op de website aan. Daarnaast wordt elk jaar een bijeenkomst georganiseerd voor de actieve deelnemers in de verschillende vestigingen van de werkgever. Dit jaar is een extra bijeenkomst met de Ondernemingsraad gehouden over het "Pensioenakkoord". Ook is het Verantwoordingsorgaan samen met het Bestuur hierover voorgelicht in een bijeenkomst met de actuaris. Tenslotte geeft een vertegenwoordiger van het Bestuur jaarlijks informatie tijdens een bijeenkomst van de gepensioneerden.

Gedurende 2019 heeft naast deze communicatie een aantal sessies plaatsgevonden, die georganiseerd zijn door een Bestuurslid, om in quiz-vorm de pensioen kennis van de actieve deelnemers vanaf 45 jaar en de leden Ondernemingsraad te testen en op een hoger peil te brengen. De bijeenkomsten zijn goed bezocht. De quiz is mede opgezet naar aanleiding van de uitkomst van de deelnemersenquête, waarin naar voren kwam dat veel deelnemers niet op de hoogte waren van de inhoud van de regeling, de werkgeverspremie etc.

Er is ook in de Nieuwsbrieven ingegaan op de financiële positie van het Fonds, met een extra uitleg over de beleggingsresultaten over 2019 en de haalbaarheidstoets; Daarnaast zijn twee Nieuwsbrieven en verschillende bijeenkomsten met communicatie over het "Pensioenakkoord" en de gevolgen van de herijking van de parameters van de "rekenset" voor pensioenfondsen van de commissie "Parameters".

Ook in 2020 ontvangen zowel de actieve als gepensioneerde deelnemers een verkorte versie van het jaarverslag via mail of per post.

Bestuursvergaderingen

Het Bestuur van het Fonds heeft gedurende 2019 zeven keer vergaderd. De belangrijkste onderwerpen waren, naast de reguliere beleidscyclus, de aanpassingen van het risicobeleid en de hierbij behorende procedures en ABTN n.a.v. de implementatie van IORP II, de uitwerking van de ALM studie in investment cases en aanpassing van de strategische beleggingsportefeuille inclusief de verdere ontwikkeling van het ESG-Beleid. Daarnaast is in een off-site en op verschillende momenten in de vergaderingen stil gestaan bij de strategie van het Fonds in verband met gevolgen van het "Pensioenakkoord" en de Commissie "Parameters". In verschillende vergaderingen is mede in verband met de introductie van een "ambitiecontract" en de wijziging in de financiering van dit contract, de positie van de premie-egaliseringsreserve onderwerp van gesprek geweest.

Naleving wet- en regelgeving en communicatie met de toezichthouder

De Compliance Officer van het Fonds heeft over het jaar 2019 een verklaring afgegeven waarin is vermeld, dat niet is gebleken, dat enige overtreding door het Bestuur en door het Bestuur aangewezen personen heeft plaatsgevonden. Wij verwijzen naar het hoofdstuk "Gedragscode" voor de verdere details.

De ontwikkelingen in wet- en regelgeving worden door het Bestuur nauwgezet gevolgd en geagendeerd. Elk kwartaal volgt o.m. een invulling van dit agendapunt door de aanwezige adviseur namens de actuaris.

Code Pensioenfondsen

Sinds 2014 is de Code Pensioenfondsen van kracht. Het Fonds heeft uitgebreid besproken op welke wijze voldaan wordt aan deze Code op pagina 20 van dit bestuursverslag. De naleving van de Code Pensioenfondsen is getoetst door de visitatiecommissie.

Modelgedragscode

In 2017 is de Modelgedragscode van de Pensioenfederatie in samenwerking met Compliance ingevoerd. Ook in de navolgende jaren is de naleving van de Modelgedragscode getoetst door Compliance.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Sinds 25 mei 2018 is de AVG van toepassing. In juli 2019 is door de Pensioenfederatie een gedragslijn AVG gepubliceerd. Naar aanleiding van deze publicatie heeft het Fonds aan de hand van een 100-tal vragen, die ons door onze actuaris ter beschikking gesteld waren, getest hoe de naleving bij het Fonds is. Naar aanleiding van deze test zijn geen significante afwijkingen gevonden.

Toezichthouder

In 2019 heeft een relatiegesprek met onze toezichthouder van DNB plaatsgevonden. Het was een open overleg over onder meer de financiële positie van het Fonds, de wijze van implementatie van IORP II en de sleutelfunctiehouders. Ook is gesproken over de focus op duurzaam beleggen en tenslotte de visie en strategie van het Fonds op basis van de ingevulde uitvraag van DNB. Er waren geen verdere opmerkingen van de zijde van DNB en in 2019 zijn geen dwangsommen of bestuurlijke boeten opgelegd.

Het Fonds heeft sinds december 2011 een actuele dekkingsgraad en vanaf 2015 een beleidsdekkingsgraad gemeld die boven de vereiste dekkingsgraad lag. Het 5 jaars-herstelplan dat in 2009 was ingediend, kon in oktober 2012 derhalve afgemeld worden bij DNB. Sindsdien heeft het Fonds geen dekkings- of reservetekort.

Uitbesteding

Het Fonds beschikt over een uitbestedingsbeleid. Het Fonds heeft de deelnemers-, uitkerings- en financiële administratie uitbesteed aan Achmea Pensioenservices. Het mandaat werd gedurende 2019 onderhandeld voor een nieuwe periode van vier jaar ingaande 1 januari 2020. De gedragscodes, het integriteitsbeleid en het aanstellingsbeleid van Achmea Pensioenservices zijn in het kader van de nieuwe onderhandelingen getoetst. Als onderdeel van deze onderhandelingen hebben wij onze adviseur Willis Towers Watson om een marktanalyse en kostenbenchmark gevraagd. Op basis hiervan en de service in de afgelopen periode is het contract verlengd, echter wel met een flexibiliteitsclausule i.v.m. moeilijke strategische wijzigingen in de uitvoering van de regeling, mede gezien de ontwikkelingen op de pensioenmarkt.

Controle op de aan derden uitbestede werkzaamheden volgens het opgestelde uitbestedingsbeleid aan de hand van 'control frameworks' worden uitgevoerd door het Bestuursbureau onder verantwoording van de Governance en Risk Commissie. Het vermogensbeheer is sinds 2009 uitbesteed aan Deutsche Asset & Wealth Management (DWS). Ook hierop wordt controle, volgens de definities vastgelegd in het uitbestedingsbeleid, uitgevoerd op basis van "control frameworks" door het Bestuursbureau. Daarnaast vindt per kwartaal een neutrale controle door Global Risk Management van DWS plaats van de verschillende aannames van de vermogensbeheerder. De rente-ontwikkeling en afdekking wordt gecontroleerd door onze actuaaris. Ook het contract met de vermogensbeheerder is in 2019 verlengd voor een periode van drie jaar, eveneens met een flexibiliteitsclausule, gezien de ontwikkelingen op de pensioenmarkt en de invloed op de strategie van het Fonds.

Door het plotseling stoppen van de benchmark activiteiten van het bedrijf dat voor ons jaarlijks de kostenbenchmark pensioen- en vermogensbeheer uitvoert, ontbreekt deze benchmark over 2019. Echter, in het kader van ons marktonderzoek i.v.m. de verlenging van onze uitbesteding van het pensioenbeheer hebben wij een uitgebreide marktanalyse van onze adviseur ontvangen, waarin medegedeeld is dat de tarieven marktconform zijn.

Over 2020 zal het Fonds weer een complete benchmark laten uitvoeren.

Onze vermogensbeheerskosten liggen met 0,342% van het belegd vermogen volgens de door DNB gepubliceerde gegevens over 2019 rond het midden van vermogensbeheerskosten van de Nederlandse pensioenfondsen.

Klachten of Incidenten

Het Fonds heeft in 2019 geen klachten ontvangen die tot rechterlijke disputen hebben geleid. Wij hebben in het overleg met onze administrateur vastgesteld dat 305 keer door deelnemers telefonisch contact is opgenomen. De meest voorkomende onderwerpen waren vragen over ingang (vervroegd) pensioen of flex-berekeningen, algemeen en pensioenuitkeringen.

Integere bedrijfsvoering en Risicobeleid

Wettelijk is geregeld dat een pensioenfonds maatregelen dient te treffen die goed pensioenfondsbestuur waarborgen. Met de invoering van de Pensioenwet per 1 januari 2007 zijn de STAR principes voor 'pension fund governance' verankerd in een wettelijk kader. Deze 32 principes betreffen de onderdelen zorgvuldig bestuur; transparantie, openheid en communicatie; deskundigheid; verantwoording en intern toezicht. In 2013 is de Code Pensioenfondsen door de Pensioenfederatie met de Stichting van de Arbeid opgesteld.

Het beleid van een pensioenfonds is gericht op een integere bedrijfsvoering. Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in artikel 143 van de Pensioenwet. Dit houdt onder meer in:

- Adequate administratieve organisatie, interne controle (AO/IC) en risicobeheersing;
- Analyse en beheersing van integriteitsrisico's;
- Voorkomen van belangenverstrengeling;
- Duurzame beheersing van (financiële) risico's;
- Jaarlijks een haalbaarheidstoets.

Algemene leidraad voor het uitvoeren van de beheertaken zijn de voorschriften van de toezichthouder (DNB) zoals destijds vastgelegd in Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode (FIRM). FIRM is een geïntegreerde methode voor de analyse van risico's en de beheersing daarvan.

Sinds 2011 wordt gewerkt met commissies waaronder een Governance en Risk Commissie met als speciaal aandachtsgebied de analyse van en controle op de risico's van het Fonds. In de loop van 2011 zijn ook 'control frameworks' voor de uitbestede pensioenadministratie en het vermogensbeheer opgesteld en de bijbehorende controletaken ingericht binnen het Bestuursbureau. In aanvulling hierop is in 2012 een richtlijn opgesteld over de uitbesteding en de controle zodat deze in overeenstemming is met de integrale risicomethode voor uitbesteding van activiteiten van o.a. de Pensioenfederatie.

Sinds 2013 is een "integraal risico dashboard" ingevoerd, waarin de status van alle financiële en niet-financiële risico's conform de "FIRM" analyse structuur van DNB vermeld zijn, inclusief mogelijke acties. Gedurende 2015 is deze risico-analyse verder uitgewerkt en is dieper ingegaan op de integriteitsrisico's naar aanleiding van het thema-onderzoek van DNB.

Gedurende 2018 is het Risicobeleid verder uitgewerkt o.a. door de toevoeging van de onderdelen die met de invoering van IORP II te maken hebben. In het Integraal Risicobeleid zijn alle gedefinieerde risico's verwerkt inclusief een bruto en netto risico na beheersmaatregelen, conform het COSO Integraal Risico Management Model en de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. In november 2018 heeft het voltallige Bestuur in een off-site met onze adviseur dit risicobeleid besproken en goedgekeurd inclusief de toelichting over IORP II. Het aangepaste "Risk Dashboard" is een vast agendapunt in de bestuursvergaderingen. Sinds 2019 wordt gewerkt met de toevoeging door de Sleutelfunctiehouder Risico achter de beoordelingen van de (niet) financiële door de risico-eigenaren. Er vindt nog overleg met DNB plaats over de invulling van de SFH-rol voor de audit functie. Voor de overige functie-invulling is een aanvraag ingediend.

Integriteitsanalyse en IT-risico

Als onderdeel van het integraal risicobeleid is ook de SIRA (integriteitsanalyse) geëvalueerd en waar nodig aangepast. Tenslotte is het IT-security beleid inclusief cybercrime verder geformuleerd en heeft een verdere uitwerking van het IT-Security Beleid plaatsgevonden met onze pensioenbeheerder. Voor de MS-office omgeving van de werkgever waarvan gebruik gemaakt wordt, is een IT risk assessment o.b.v. de 54 COBID Controls uitgewerkt en afgerond.

Model Gedragscode en AO/IC

Er is in 2019 een rapportage van compliance over de afhandeling van de controles en werkzaamheden op jaarbasis verstrekt aan het Bestuur.

In 2019 hebben alle Bestuursleden op verzoek van compliance volledig inzicht gegeven in hun nevenfuncties, indien zij dergelijke functies hebben. Met de invoering van de richtlijnen voor het aannemen van nevenfuncties dient vooraf toestemming van compliance te worden verkregen voor het aanvaarden van nevenfuncties. De compliance officer neemt jaarlijks deel aan een bestuursvergadering en gaat in die vergadering in op de diverse Codes en zijn werkzaamheden in het kader van de compliance activiteiten voor het Fonds en ontwikkelingen in de markt.

In 2019 heeft Compliance het Compliance charter opnieuw uitgewerkt. Dit is behandeld in de bestuursvergadering van september 2019.

Het Fonds heeft richtlijnen ter beheersing van de risico's gepubliceerd. Hieronder vallen o.a. vendor risk management, klokkenluidersregeling, reputatie risk management, conflict of interest en een geschenkenregeling.

Risicohouding

De risicohouding van het Fonds is de mate waarin het Fonds, bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het Fonds te realiseren. Met andere woorden de mate waarin het Fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het Fonds en de wettelijke toegestane ondergrenzen van het pensioenresultaat. Dit wordt afgesproken in overleg tussen het Fonds, de vertegenwoordigers van werkgever, werknemers of werknemers-verenigingen. In 2016 is overleg gevoerd met sociale partners over de risicohouding in verband met de invoering van de nieuwe regeling. In 2019 heeft hierover geen nieuw overleg met de vakbonden plaatsgevonden, omdat de risicohouding niet gewijzigd is. Er is wel een nieuwe ALM studie in het vierde kwartaal van 2018 gehouden maar deze is binnen de vastgelegde risicohouding uitgevoerd. Het Bestuur heeft zijn totale risico beleid verwoord in de ABTN.

Kwalitatieve Risicohouding

De kwalitatieve risicohouding van het Fonds (en de beleidsuitgangspunten die hieraan gerelateerd zijn) is nader uitgewerkt in de ABTN van het Fonds. Een samenvatting volgt hieronder:

- Streven naar een waardevast pensioen in het kader van voorwaardelijke toeslagverlening;
- Het ambitieniveau van toeslagverlening is vertaald in de mate waarin het pensioen jaarlijks kan worden aangepast ten opzichte van de maatstaf (voor het Fonds is dit voor alle deelnemers de prijsinflatie);
- Het minimaal beoogde niveau van toeslagverlening op de lange termijn bedraagt 60% (dit betreft de aanpassing van het pensioen inclusief eventueel toegepaste kortingen);
- Bij tegenvallende economische omstandigheden wordt een lagere/geen toeslagverlening geaccepteerd;
- Bij tegenvallende economische omstandigheden wordt een beperkte korting geaccepteerd;
- Stabiele premie: bij de bepaling van de jaarlijkse premie wordt rekening gehouden met een 5-jaarsdemping van de rente.

Kwantitatieve Risicohouding

Conform de Pensioenwet, is de risicohouding vastgesteld en vastgelegd. Bij het concretiseren van deze risicohouding heeft het Bestuur zich gebaseerd op de kenmerken van het Fonds.

Zij heeft daarbij in een ALM studie meerdere beleidsuitgangspunten gehanteerd, waaronder de gewenste maximale premiestijging, de volatiliteit, de gewenste kans op realisatie van toeslagen en het maximaal acceptabele niveau van kortingen.

De mate waarin beleggingsrisico's worden gelopen komt terug in het vereist eigen vermogen (VEV), zijnde de omvang van het eigen vermogen waarover een pensioenfonds, gegeven een bepaald risicoprofiel, minimaal zou moeten beschikken. De vaststelling van het VEV, en daarmee van de weging van de afzonderlijke financiële risico's, die is voorgeschreven in de Pensioenwet (zie hiervoor de artikelen 132 PW en 138 PW). Daarnaast wordt onder andere in het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen (in artikel 12) ook aandacht besteed aan het VEV.

Het Fonds heeft de financiële risico's geïdentificeerd. Conform wet- en regelgeving wordt hier in de uitvoering van het beleggingsbeleid rekening mee gehouden door het deels afdekken van deze risico's en het zorgdragen voor voldoende spreiding over beleggingscategorieën, hetgeen risico mitigerend werkt.

De kwantitatieve invulling van de risicohouding op de lange termijn vindt plaats door het definiëren van ondergrenzen voor wat betreft het pensioenresultaat.

De risicohouding op de korte termijn wordt gedefinieerd door het niveau van het VEV, zijnde 12% van de waarde van de verplichtingen, met een bandbreedte van 4%-punt naar boven en naar beneden. Dit betekent dat het VEV in principe ligt tussen 8% en 16%.

In begin 2019 is de jaarlijkse lange termijn haalbaarheidstoets uitgevoerd om te kunnen vaststellen of aan de afgesproken risicohouding is voldaan. Onderstaand de resultaten van deze haalbaarheidstoets.

	Risicohouding (lange termijn)	2019	2020	
Toetsing – verwacht pensioenresultaat	Ondergrens / maximale afwijking	Resultaat	Resultaat	Voldaan?
<u>Vanuit feitelijke financiële positie</u>				
Mediaan	90%	97,2%	99,8%	Ja
Slechtweersscenario		70,6%	84,3%	
Relatieve afwijking t.o.v. mediaan	34%	27,4%	15,5%	Ja

De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2020 voldoen aan de door het Fonds vastgestelde ondergrens en maximale relatieve afwijking

- Het verwachte pensioenresultaat is hoger dan de vastgestelde ondergrens van 90%;
- De relatieve afwijking t.a.v. de mediaan bevindt zich binnen de vastgestelde maximale relatieve afwijking van 34%;
- De uitkomsten zijn t.a.v. vorig jaar licht verbeterd.

De startdekkingsgraad voor de haalbaarheidstoets 2020 was 118,7%, ten opzichte van 114,0% voor 2019.

Risicoprofiel en Vereist Eigen Vermogen

Voor de berekening van het Vereist Eigen Vermogen (VEV) wordt de zogenoemde 'wortelformule' uit het standaard model van DNB toegepast. Deze wortelformule is een functie van de afzonderlijke eisen voor de risicocategorieën.

Het standaard model kent vastgestelde scenario's ('schokken') voor de financiële risicocategorieën, te weten het renterisico (S1), zakelijke waarden risico (S2), valutarisico (S3), grondstoffenrisico (S4), kredietrisico (S5), verzekeringstechnisch risico (S6), liquiditeitsrisico (S7), concentratierisico (S8), operationeel risico (S9) en actief beheer risico (S10). De risicocategorieën S7/S8/S9 zijn per definitie op nihil gesteld.

Er is geen aanleiding om aan te nemen dat het risicoprofiel van het Fonds materieel afwijkt van de uitgangspunten van het standaardmodel. Het Fonds toetst dit jaarlijks en legt de onderbouwing hiervan ook jaarlijks vast. Het VEV van het Fonds kan adequaat berekend worden met behulp van het standaardmodel.

In het kader van deze verslaggeving gaan wij in op de beleggingsrisico's, renterisico's en actuariële risico's.

Beleggingsrisico's

Naar aanleiding van de wijziging van de regeling met ingang van 2017 is in 2018 op basis van een tweede ALM studie na de wijziging gewerkt aan enige veranderingen in het beleggingsbeleid. De nieuwe ALM studie in 2018 is gemaakt, om binnen de afgesproken risicohouding, dus rekening houdend met het VEV en het meest optimale pensioenresultaat, tot verdere optimalisatie te komen. Dit heeft in 2018 niet tot de wijziging van het strategisch beleggingsbeleid op hoofdlijnen van 75% obligaties en 25% zakelijke waarden geleid. In 2019 heeft dit echter wel tot enige aanpassingen geleid. In januari 2019 is een verlaging van de strategische rente-afdekking op basis van de dekkingsgraad o.b.v. marktwaarde van 80% naar 70% ingevoerd. In de eerste helft van 2019 is gewerkt aan een investment case incl. kaderstelling voor de invoering van een hypotheekproduct. Na uitgebreide analyse van de markt en overleg is door het Bestuur besloten niet in deze categorie te beleggen. Achtergrond van dit besluit waren onder meer de lange wachttijd en de illiquiditeit van dergelijke beleggingen afgezet tegen de strategie van het Fonds. Daarnaast is een investment case voor de verhoging van de strategische allocatie naar aandelen uitgewerkt waarna besloten is tot verkoop van de convertible bonds ten gunste van uitbreiding van de strategische aandelenpositie met 7,5%. Tenslotte is in oktober 2019 besloten de 3,78% EMD aandelen te verkopen en 5% te beleggen in een ESG EM ETF conform het beleid om milieu bewust te beleggen.

Binnen het geldende mandaat is de obligatiepositie vastgesteld op: 20% Euro-staatsobligaties van landen met een AAA-AA rating, 35% Euro bedrijfsobligaties, 7,5% USD bedrijfsobligaties, 7,5% emerging markets obligaties, 5% Euro high yield obligaties. Sinds 2014 wordt passief belegd in staatsobligaties. Het aandelensegment is sinds 2016 95% passief belegd volgens de MSCI World Developed SRI index en sinds 2019 5% in een ESG EM ETF Emerging Markets.

Voor de gehele portefeuille is een benchmark opgesteld waarop toekomstige beleggingsresultaten worden afgezet tegen de waardering van de verplichtingen van het Fonds (op basis van de door DNB opgestelde Rente Termijn Structuur). Met betrekking tot de individuele beleggingscategorieën zijn aanvullende benchmarks opgesteld gerelateerd aan marktconforme indices. Onder het hoofdstuk "Beleggingen" wordt verder ingegaan op de portefeuille.

Renterisico

Het Fonds is gevoelig voor wijzigingen in de marktrente omdat de "duration" van de beleggingen en de verplichtingen niet gelijk zijn.

In lijn met de beleggingsdoelstelling en de investment beliefs houdt het Fonds rekening met de verplichtingenstructuur als onderdeel van integraal balans management. Voor de afdekking van het renterisico is een mandaat afgegeven aan de vermogensbeheerder, die de afdekking uitvoert door middel van een combinatie van interest rate swaps en langlopende, hoogwaardige obligaties (matching portefeuille). Het Fonds beschouwt de portefeuille met de in EUR belegde staats- en bedrijfsobligaties als onderdeel van deze "matching" portefeuille op basis van de correlatie die in het de historische correlatie tussen deze categorieën en de swaprente. In begin 2019 is op basis van de ALM studie uit 2018 besloten om de afdekking van 80% op basis van dekkingsgraad en marktrente terug te brengen naar 70% maar wel gelijkmatig verdeeld over de buckets.

De volgende afdekking per bucket is voor 2019 afgesproken:

5/10/15 jaars bucket	70%
20 jaars bucket	70%
30 jaars bucket	70%
40 jaars bucket	70%
50 jaars bucket	70%

De vermogensbeheerder mag per bucket +/- 5%-punt afwijken, uitsluitend uit operationele c.q. efficiency overwegingen, waarbij op totaalniveau ook binnen de tactische bandbreedte van +/- 5% gebleven dient te worden. Onder 15 jaar wordt geen exacte bandbreedte voor de operationele afwijkingen aangegeven maar dient dit tot een minimum beperkt te worden waarbij ook efficiency de drijfveer voor de afwikkeling moet zijn.

Voor de overdekking in de 5- en 10- jaars buckets i.v.m. de positie in langlopende obligaties mag gebruik gemaakt worden van payer swaps.

Het Fonds heeft een dynamisch afdekkingsbeleid. Omdat de afdekking gebaseerd is op de dekkingsgraad o.b.v. marktrente, zal bij een hogere dekkingsgraad automatisch een hogere afdekking plaatsvinden, kijkend naar de verplichtingen. Hierover zijn afspraken gemaakt met de vermogensbeheerder. Ultimo 2019 is de nominale rente-afdekking gebaseerd op de UFR-methodiek 99%.

Actuariële risico's

Jaarlijks wordt gecontroleerd door de actuaris of alle actuariële risico's van het Fonds daadwerkelijk volgens de laatst gepubliceerde regels zijn verwerkt. Samengevat zijn de belangrijkste uitgangspunten langlevens-, sterfte- en arbeidsongeschiktheidsrisico.

Belangrijkste waarderingsgrondslagen

<i>Sterfte</i>	Volgens de Prognosetafel AG2018 (zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap AG). Voorts wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking. Hiervoor is gebruik gemaakt van de fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson 2018 ervaringssterfmodel (individueel).
<i>Interest</i>	Conform de rentetermijnstructuur van de actuele nominale marktrente per 31 december 2019 zoals gepubliceerd door DNB.

Het risico van overlijden voor de pensioendatum was in 2019 herverzekerd bij Delta Lloyd. In 2019 is onderhandeld over een nieuw contract dat met ingang van 2020 met SCOR is afgesloten inclusief arbeidsongeschiktheid, voor een periode van drie jaar.

BELEGGINGSPARAGRAAF

Beleggingsbeleid

In de beleggingsparagraaf op deze pagina gaan wij nader in op onze beleggingsportefeuille en de beleggingsresultaten over 2019.

Strategische en tactische asset allocatie

Een belangrijke basis voor het beleggingsbeleid van het Fonds is de ALM studie, waarbij het pensioen-, toeslag-, premie- en beleggingsbeleid in samenhang wordt bestudeerd ter bepaling van het lange termijn perspectief van het Fonds. Daarnaast is na de invoering van het nieuwe Financieel Toetsingskader een haalbaarheidstoets en het risicobeleid uitgewerkt.

In 2016 en 2017 heeft een ALM studie en meerdere scenario analyses plaatsgevonden. Deze hebben geleid tot een nieuw beleggingsbeleid. Ook in 2018 is een ALM uitgevoerd ter optimalisatie van het bestaande beleggingsbeleid die tot enige aanpassingen in het beleggingsbeleid in 2019 heeft geleid.

Als basis voor ons nieuwe beleid zijn de verschillende scenario analyses gebruikt, om te komen tot een maximaal pensioenresultaat binnen de vastgelegde risicohouding rekening houdend met de verschillende categorieën deelnemers. Uitgangspunt van het nieuwe beleggingsbeleid is onveranderd onze doelstelling en "Investment Beliefs":

Het op lange termijn zoveel mogelijk zeker stellen van de nominale pensioenaanspraken en -rechten, uitgaande van het strategisch beleggingsbeleid waarbij rekening gehouden wordt met de toeslagambitie van het Fonds.

Hiervan afgeleid zijn, in verband met de strategische aanpassingen in het beleid, kleine aanpassingen in de "investment beliefs" aangebracht in 2018, deze luiden nu:

1. Het strategisch beleggingsbeleid vloeit voort uit de lange termijn pensioenverplichtingen. Het integraal balansmanagement en asset en liability management vormen daarom de basis voor dit beleid;
2. Risicomanagement vormt een integraal onderdeel van de besluitvorming. Besluiten zijn gebaseerd op het geformuleerde integraal risicobeleid;
3. Het Fonds kan geen rente- en valutabewegingen voorzien. De strategische rente- en valuta-afdekking is gebaseerd op het geformuleerde risicobeleid;
4. Beleggingsproducten moeten passen binnen het governance budget (tijd/kennis Bestuur) en dus begrijpelijk, transparant en uitlegbaar zijn;
5. Het Fonds neemt maatschappelijk verantwoord beleggen integraal mee in zijn beleggingskeuzes;
6. Diversificatie voegt waarde toe en zorgt voor spreiding van het beleggingsrisico, onder voorbehoud van een efficiënte uitvoering (minimale posities van 5% per asset class);
7. In alternatieve of innovatieve producten wordt uitsluitend belegd als hiertegenover een adequate risico afweging en vergoeding (na kosten) staat;
8. Actief beleggen is zinvol waar markt inefficiënties en resultaten opwegen tegen de relatief hoge kosten;
9. Tactische asset allocatie is beperkt toegestaan.

Dit heeft geleid tot een strategisch beleggingsbeleid dat is vertaald in een matching- en return portefeuille.

De matchingportefeuille streeft naar het zoveel mogelijk matchen van de beleggingen met de verplichtingen om op lange termijn de nominale verplichtingen na te kunnen komen. De return portefeuille heeft als doel om met meer risico meer opbrengsten te genereren om naar de toekomst de aanspraken zoveel mogelijk waardevast te kunnen houden en buffers op te bouwen voor een premie-egalisereserve.

De strategische asset allocatie is in onderstaande normportefeuille weergegeven.

Beleggingscategorie	Strategisch gewicht	Minimum	Maximum
Vastrentende waarden	75,0%	70,0%	80,0%
- hoogwaardige euro staatsobligaties (inclusief staatsleningen grondstoflanden)	20,0%	15,0%	25,0%
- euro bedrijfsobligaties	35,0%	30,0%	40,0%
- US bedrijfsobligaties	7,5%	5,0%	10,0%
- emerging market debt hard currency	7,5%	5,0%	10,0%
- euro high yield obligaties	5,0%	2,5%	7,5%
Zakelijke waarden	25,0%	20,0%	30,0%
- aandelen	25,0%	20,0%	30,0%
95% ontwikkelde markten SRI			
5% opkomende markten			
Liquide middelen	0,0%	0,0%	5,0%

De samenstelling van het vermogen dient voor het overige binnen de bovenstaande minima en maxima te blijven. De bandbreedtes die hierboven zijn vermeld bij alle categorieën hebben een operationeel karakter en zijn bedoeld om hoge transactie kosten te vermijden. Ze hebben derhalve een passief karakter.

In de eerste helft van 2019 is gewerkt aan een investment case incl. kaderstelling voor de invoering van een hypotheekproduct. Na uitgebreide analyse van de markt en overleg is door het Bestuur besloten niet in deze categorie te beleggen. Achtergrond van dit besluit waren onder meer de lange wachttijd en de illiquiditeit van dergelijke beleggingen afgezet tegen de strategie van het Fonds. Daarnaast is een investment case voor de verhoging van de strategische allocatie naar aandelen uitgewerkt waarna besloten is tot verkoop van de convertible bonds ten gunste van uitbreiding van de strategische aandelenpositie met 7,5%. Tenslotte is in oktober 2019 besloten de 3,78% EMD aandelen te verkopen en 5% te beleggen in een ESG EM ETF conform het beleid om milieu bewust te beleggen.

Duurzaam en verantwoord Beleggingsbeleid

Conform artikel 135 van de Pensioenwet en artikel 27 van de Code Pensioenfondsen, houdt het Fonds bij het investeringsbeleid rekening met het milieu, klimaat en mensenrechten. Onze fiduciair vermogensbeheerder DWS beschrijft in haar "Directives for Portfolio Management" dat naast de financiële analyses voor de investeringen ook niet-financiële aspecten worden meegewogen. DWS is onder meer signatory van de UN Principles for Responsible Investing and UN Global Compact.

Uitsluitingsbeleid

Het Fonds belegt niet direct in nucleaire (en conventionele) wapens en ondernemingen die primair omzet genereren uit de kansspelen- en sex industrie. Het Fonds heeft daarnaast participaties in beleggingsfondsen voor bepaalde beleggingscategorieën, waar het Fonds geen directe invloed op kan uitoefenen, tot een minimum beperkt. Het aantal beleggingsfondsen is in 2019 teruggebracht tot het Euro High Yield Fonds. Hierover zal overleg gevoerd worden met de vermogensbeheerder in 2020. Dit is in overeenstemming met het beleid van het Fonds om een verdere diepgang aan het milieubewust beleggen te geven. Het uitsluitingsbeleid is gecodeerd in de systemen van de vermogensbeheerder met ingang van 2019.

Voor de verdieping van het ESG- beleid hebben wij samen met onze vermogensbeheerder op basis van een diepere analyse van de portefeuille een plan van aanpak voor 2020 gedefinieerd. Daarom is in oktober 2019 de aandelenpositie in emerging markets (3,78%) omgezet naar 5% van het vermogen in een ESG EM ETF.

Het doel van het Fonds om niet meer dan 5% van de beleggingen in de portefeuille aan te houden in zogenaamde "ESG laggards" is naar beneden gesteld voor 2,5% in 2020. Het betreft ondernemingen die een significant deel van de omzet, meer dan 10%, direct uit controversiële sectoren behalen. Daarnaast is het streven om de directe blootstelling aan dergelijke ondernemingen geheel naar nihil terug te brengen. Bij het bepalen van de ESG score wordt gebruik gemaakt van de methodologie van DWS, op basis van een geaggregeerde score van verschillende data providers met een best-in-class benadering.

Rendement

Het totale beleggingsrendement van het Fonds is na een negatief resultaat van 0,35% ultimo 2018 uitgekomen op een positief resultaat van 25,2% in 2019. Dit was voornamelijk het gevolg van de goede resultaten van de return portefeuille, maar ook in de matchingportefeuille zijn goede resultaten behaald. Door de positieve bijdrage van de swaps kon een restrike van de interest swapportefeuille uitgevoerd worden waarbij € 44 miljoen pro rata over de beleggingsportefeuille belegd kon worden. Dit is op 16 september 2019 uitgevoerd.

De afdekking van 70% de verplichtingen op basis van dekkingsgraad en marktrente heeft een positief resultaat gehad van 11,86% ultimo 2019. Het Bestuur ziet dit echter als een onderdeel van het risicobeleid en niet als een "beleggingsbeleid" beslissing.

Performance 2019 SPDBNL

Rendementen in procenten	Totaal	EQ	HY	Gov	EMD	EUR Corp	USD Corp	IRS	TAA
1 januari 2019 - 31 december 2019									
Rendement Pensioenfondsen	25.20	27.66	10.53	12.09	13.78	7.30	12.7	11.86	0.00
Benchmark		27.26	9.99	12.12	13.23	6.16	11.60	N.A.	N.A.
Relatief rendement		0.40	0.54	-0.03	0.55	1.14	1.10	N.A.	N.A.
Omvang in mln. €	527	133	24	100	37	160	36	36	1

*EQ=Equities, HY= High Yield Bonds, Gov=Government Bonds, EMD=Emerging Market Debt, EUR Corp=Euro Corporate Bonds, USDCorp=USD Corporate Bonds, IRS=Interest Rate Swaps, TAA = Tactical Asset Allocation

Performance matching & Return 2019 SPDBNL

Attributie in procenten	Matching assets			Return-seeking assets					DBNL
	Gov	EUR IG	IRS	EQ	HY	EMD	USD IG	TAA	Total
1 januari 2019 - 31 dec 2019 (YTD)	28.29			19.62					25.20
Omvang in mln. €	296			231					527

De inflatieswaps zijn geëxpireerd in 2017. Het Bestuur heeft besloten voorlopig geen nieuwe inflatieswaps af te sluiten. Dit onder meer, omdat de gematigde Nederlandse inflatie afwijkt van de Europese inflatie, waarop de swaps gebaseerd zijn. Het beleid wordt elk kwartaal o.b.v. de marktontwikkelingen besproken.

Verloop strategische aanpassingen beleggingsbeleid

In de afgelopen drie jaren zijn een aantal wijzigingen binnen het mandaat uitgevoerd ter bescherming van het kapitaal van het Fonds. Ten einde een zo transparant mogelijk beeld van de besluitvorming te geven, onderstaand het verloop over de drie jaar.

In 2017 zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

1. Wijziging strategische beleggingsportefeuille in 75%/25% obligaties/aandelen
2. Strategische wijziging in matching en return portefeuille
3. Verkoop portefeuille in "alternatives"
4. Aankoop High yield / Convertibles
5. Na expiratie inflatieswap, geen nieuwe aankoop
6. 10% extra ruimte verstrekt voor rente-afdekking

In 2018 zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

1. Verkoop van de obligaties in de grondstofrijke landen (10%) onder uitbreiding van de obligatieportefeuille mede voor het onderpand voor de swappositie Strategische wijziging in matching en return portfolio
2. Benchmark wijziging EUR staatsobligaties van AAA naar AAA-AA
3. Aanpassing duration in benchmark USD IG Corporate Bonds van USD IG 12y+ van USD 7y

In 2019 zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

1. Aanpassing strategische rente-afdekking van 80% naar 70%
2. Verkoop Convertibles ten gunste van aandelen (5%) verhoging strategisch percentage aandelen naar 25%
3. Verkoop 3,78% aandelen Emerging Markets en aankoop 5% ESG EM ETF
4. Swap restrike ter waarde van EUR 44 mln belegd pro rata over de gehele portefeuille, onder wijziging van bilaterale swaps naar LCH cleared swaps voor de nieuw afgesloten swaps.

Onderstaand een weergave van de feitelijke allocatie ten opzichte van de strategische allocatie in de portefeuille.

	Strategische allocatie	Feitelijke allocatie per 31 december 2019
	%	EUR
Zakelijke waarden	25%	132
Vast rentende waarden	75%	351
Liquide middelen		15
Derivaten		29
		<hr/>
Totale beleggingsportefeuille		527
		<hr/> <hr/>

Aandelenmarkten

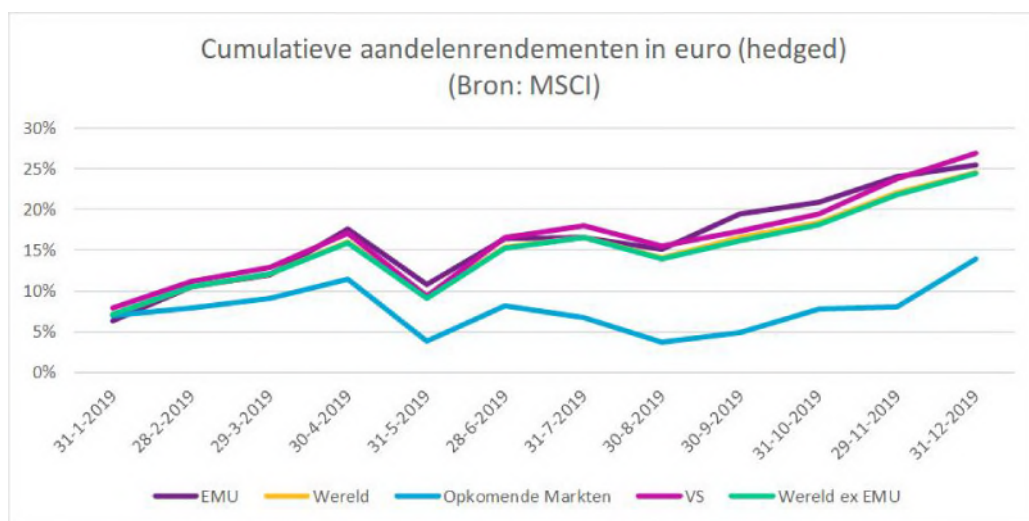
Het jaar 2019 was een, ondanks de politieke onzekerheid ten gevolge van de handelsoorlog tussen Amerika en China, de Brexit, de neerwaartse bijstellingen van economische resultaten, toch een goed beleggingsjaar voor aandelen. Hoewel er in het laatste kwartaal een wat terughoudender beursklimaat was, zijn de resultaten over 2019 uitstekend. Eind december 2019 stond de MSCI World Index in euro's gemeten op een winst van circa 28% en MSCI Emerging markets circa 19%

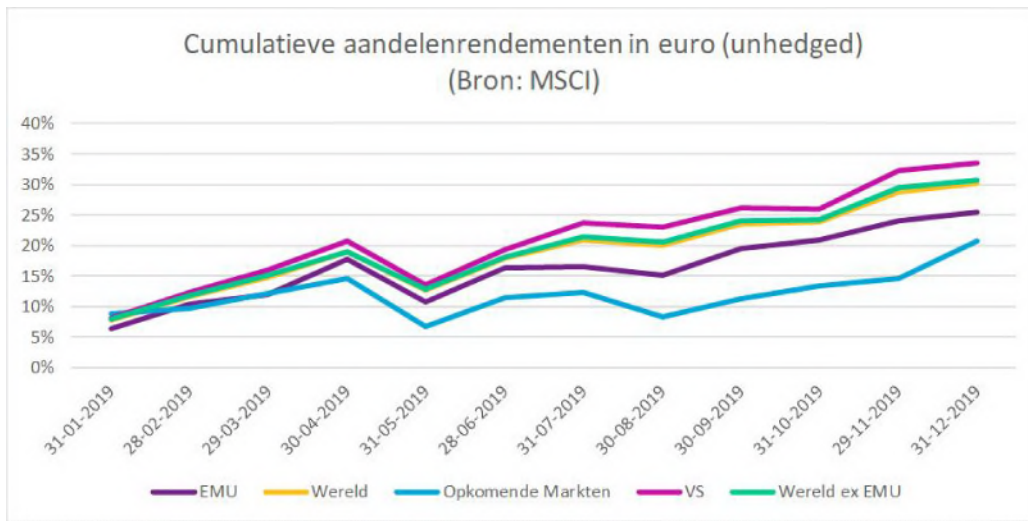
Voor de belangrijkste aandelenmarkten met name de Amerikaanse beurzen, de Chinese beurs en Europa, hebben wij het verloop onderstaand opgenomen. Door de discussies over de Brexit is de Londense beurs achtergebleven bij de overige grote Europese beurzen.

Belangrijkste indices		
Index	Regio/land	YTD% in Euro
Nasdaq	NAM: VS	35,74%
CSI 300	Azië: China	35,57%
IBOVESPA	LATAM: Brazilië	32,59%
FTSE MIB	Europa: Italië	29,27%
S&P 500	NAM: VS	29,25%
CAC40	Europa: Frankrijk	27,37%
OMX STKH30	Europa: Zweden	27,07%
SWISS MKT	Europa: Zwitserland	26,86%
DAX	Europa: Duitsland	25,69%
Euro Stoxx 50	Europa	25,68%
Dow Jones	NAM: VS	22,03%
S&P/ASX 200	Azië: Australië	20,52%
S&P /TSX Comp	NAM: Canada	19,87%
Nikkei	Azië: Japan	18,20%
FTSE 100	Europa: VK	13,41%
IBEX 35	Europa: Spanje	13,29%
Hang Seng	Azië: Hong Kong	9,57%
S&P/ BMV IPC	LATAM: Mexico	6,29%

Ook 2020 is begonnen met een onveranderde positieve aandelenmarkt nadat de angst voor een "harde" Brexit afgenomen is na de verkiezingsoverwinning van de conservatieve partij en er een verzoenende houding tussen de USA en China was. Door de uitbraak van het COVID 19 virus die in de loop van maart uitgroeide tot een pandemie van ongekende omvang en de oliecrisis zijn de financiële markten hard onderuit gegaan.

In de volgende afbeelding zijn de cumulatieve aandelen rendementen in euro weergegeven. In de eerste grafiek zijn de rendementen "in Euro hedged" zichtbaar. Het Fonds heeft de beleggingen grotendeels "gehedged" naar Euro. In de tweede grafiek is het rendement "unhedged" zichtbaar.

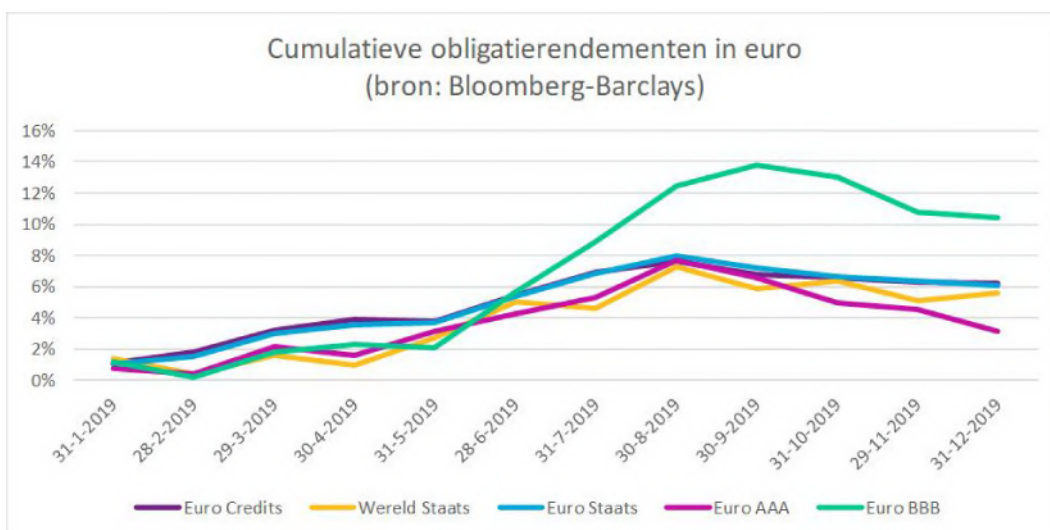
Obligatiemarkten

De Europese overheidsobligaties van de sterke landen lieten in 2019 een sterke performance zien.

In 2019 was het rendement op de Amerikaanse obligatiemarkt ook positief. Ook de overige obligatiemarkten hadden een hoger rendement. De bedrijfsobligaties hebben zowel in Europa als Amerika ondanks de verwachtingen van een economische terugval een positief resultaat laten zien.

In de tweede helft van 2019 kwam de ECB met een opkoopprogramma van obligaties en een renteverlaging. In maart 2020 volgde hierop een enorm financieel hulpprogramma van 750 miljard EURO (Pandemic Emergency Purchase Programme). Daarnaast krijgt de Europese bankensector liquiditeitssteun. De Amerikaanse en Britse centrale banken hebben naast een opkoopprogramma ook de rente verlaagd. Dit was eenvoudiger dan in Europa omdat de rente in die twee landen nog positief stond.

In de volgende afbeelding zijn de cumulatieve rendementen van euro obligaties weergegeven.

Rente-afdekkingsbeleid

De dekkingsgraad van het Fonds wordt berekend en gerapporteerd op basis van de UFR methodiek, terwijl de beleggingen worden gewaardeerd op basis van markttrente. Omdat het strategische rente-afdekkingspercentage volgens de beleggingsstrategie rond 70% ligt op basis van de dekkingsgraad berekend op markttrente, kunnen er afwijkingen ontstaan t.o.v. de afdekking op basis van de UFR methodiek o.b.v. verplichtingen. Eind 2019 was de totale rente-afdekking circa 69.2%. In het onderstaande overzicht de posities per looptijd.

OVERVIEW: CURVE POSITIONING VS SWAP RATE VALUATION

Duration Gap

De duration van de vastrentende portefeuille (voor afdekking) is met 9,9 jaar relatief kort (eind 2018 9,1 jaar). De duration van pensioenverplichtingen is per eind 2019 circa 24 jaar. Het streefniveau voor de afdekking voor 2019 is gewijzigd n.a.v. de ALM eind 2018 van een strategisch afdekkingsbeleid van 80% naar 70% op basis van de marktwaarde dekkingsgraad (de zuivere dekkingsgraad). Het rente-afdekkingspercentage is in alle buckets vanaf 15 jaar gelijk, namelijk 70%

Voor de tactische ruimte voor de Vermogensbeheerder geldt een bandbreedte van 5%. Dit is met name besloten voor operationele redenen en uit kosten overwegingen (om het aantal transacties te minimaliseren). Ook voor de hiervoor genoemde grenzen wordt gekeken naar het afdekkingspercentage gerelateerd aan de zuivere markttrente. De mate van afdekking wordt op maandbasis berekend door middel van een "Liability valuation" door de actuaaris.

De rentetermijnstructuur over 2019 geeft het volgende beeld:

bron: Willis Towers Watson dekkingsgraadmonitor december 2019

Het afdekkingsbeleid van het renterisico dat werd uitgevoerd op basis van de zuivere marktrente leidde eind 2019 tot een rente-afdekking van 69,2%. Het afdekkingsbeleid van het renterisico wordt uitgevoerd op basis van de zuivere marktrente. Dit heeft eind 2019 geleid tot een rente-afdekking binnen de toegekende tactische bandbreedte van 65%-75%, berekend op basis van de dekkingsgraad. Dit komt overeen met een afdekkingspercentage conform de UFR-methode die DNB voorschrijft van 96,5% op basis van de verplichtingen en 81,3% op basis van dekkingsgraad.

Externe vermogensbeheerder

Het Fonds heeft sinds december 2008 DB Advisors (met ingang van 2017 genaamd DWS) als fiduciair beheerder. Het mandaat is sinds 1 januari 2010 gebaseerd op een vaste commissiebasis zonder extra commissie voor "out performance". Het contract is opgesteld volgens de Dufas methode. De aanbevelingen van DNB inzake de uitbesteding van Vermogensbeheer gepubliceerd in 2013 zijn in het contract opgenomen. Met ingang van 24 mei 2013 zijn alle assets overgegaan, via een book transfer, naar een asset pooling platform in Luxemburg.

In 2019 is onderhandeld over een verlenging van het mandaat onder flexibilisering van de opzeggingsclausule in het contract. Dit in verband met strategische ontwikkelingen op de pensioenmarkt en de strategie van het Fonds. Dit traject is in mei 2019 afgesloten met de verlenging van het contract voor een periode van 3 jaar.

Strategisch beleggingsbeleid en Maatschappelijk Verantwoord Beleggen 2019

Gedurende 2018 is een ALM studie uitgevoerd, met het doel binnen de bestaande risicohouding die is overeengekomen met de sociale partners om tot verdere optimalisatie van de beleggingsportefeuille te komen. Dit heeft geleid tot de volgende acties voor 2019:

- De strategische renteafdekking is met ingang van 1 januari 2019 naar 70% verlaagd (op basis van renteafdekking op de dekkingsgraad en marktwaarde). Hiermee is rekening gehouden met het risico van een lagere dekkingsgraad bij daling van de rente welke aanvaardbaar wordt geacht.
- De tactische bandbreedte voor de vermogensbeheerder voor dit rentebeleid is met ingang van 1 januari 2019 nog 5% uitsluitend uit operationeel oogpunt.

- Actiepunt Return Portefeuille:
Gedurende 2019 is binnen het afgesproken risicobeleid een uitbreiding van de aandelen portefeuille van 7,5% conform de uitkomsten van de ALM studie uitgevoerd ten laste van de convertible bond positie.
- Actiepunt Matching Portefeuille
Gedurende 2019 is een investment case n.a.v. de ALM studie uitgevoerd voor een gehele of gedeeltelijke vervanging van de Euro corporate bonds in de matching portefeuille door een andere "asset class" met name een hypotheekfonds. Het Bestuur heeft op basis van de investment case, de minder snelle ter beschikking staande fondsen, en de illiquiditeit besloten hiervan af te zien.
Daarnaast zal conform de investment beliefs onderzocht worden of de Euro corporate bond portefeuille op passieve wijze kan worden uitgevoerd. In overleg met de vermogensbeheerder is besloten - gezien de positieve performance in de recente periode - deze wijziging uit te stellen.

Gedurende 2019 heeft het Fonds met de vermogensbeheerder aan een verdere screening van de portefeuille gewerkt om kwantitatief weer te geven welk deel van de portefeuille voldoet aan de in onze "investment beliefs" geformuleerde doelstelling t.a.v. maatschappelijk verantwoord beleggen en hoe wij kunnen toegroeien naar dit "geïntegreerd" beleid. De analyse van de voortgang vindt plaats op kwartaalbasis.

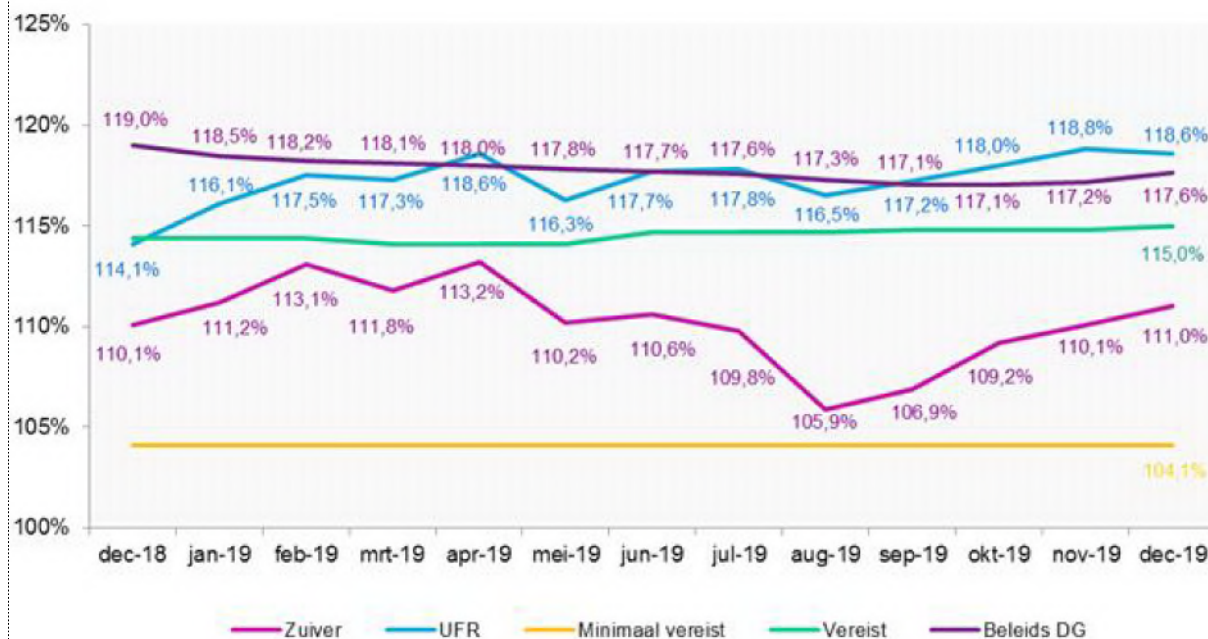
Geanalyseerd is welke posities in de categorie E/F/Other zitten (dit is de categorie bedrijven die langzaam vooruitgang boeken en daardoor echt achterblijven in het ESG (Environmental, Social & Governance- Beleid) en wat de consequenties van het afstoten van dergelijke posities zijn voor de samenstelling van de portefeuille om tot een concentratie van de portefeuille in de A/D posities te komen met een verklaring voor kleine restposten in E/F. Doel was stabilisatie van maximaal 5% in de categorieën E/F en other in 2019. De definitie van de categorie volgens DWS is: E: 10%-25% betrokkenheid bij controversiële sectoren, of inkomsten uit controversiële sectoren, F: 25% of meer. Inmiddels is 2019 afgesloten met 1,51% in E en 0,99% in F. Doel is geen posities in deze categorieën meer aan te houden. In 2020 is het uitsluitingsbeleid daarom verder geconcretiseerd. In de systemen van onze vermogensbeheerder is gecodeerd dat wij naast categorie E/F ook de onderstaande industrieën uitsluiten:

- Nucleaire wapenindustrie en militaire verdedigingsindustrie, cluster munitie;
- Kansspelenindustrie;
- Adult Entertainment.

FINANCIËLE EN ACTUARIËLE PARAGRAAF

Verloop dekkingsgraad

De dekkingsgraden hebben zich in 2019 als volgt ontwikkeld:

bron: Willis Towers Watson dekkingsgraadmonitor december 2019

Bij het bepalen van de financiële positie van het Fonds zijn de volgende dekkingsgraden van belang:

1. de actuele (UFR) dekkingsgraad - op basis van de balans van het Fonds;
2. de vereiste dekkingsgraad - op basis van de wettelijke solvabiliteitseisen;
3. de minimaal vereiste dekkingsgraad - op basis van de wettelijke minimale solvabiliteitseisen;
4. de beleidsdekkingsgraad - berekend op basis van het gemiddelde van de 12 dekkingsgraden per maandeinde;
5. de zuivere dekkingsgraad - op basis van de werkelijke marktrentes.

Door de wijzigingen ten gevolge van het nFTK is met ingang van 2015 de beleidsdekkingsgraad de basis voor het bepalen van de financiële positie en de toeslagverlening.

De onder punt 2 vermelde vereiste dekkingsgraad, zoals deze voortvloeit uit de solvabiliteitsvoorschriften volgens de Pensioenwet, bedraagt voor het Fonds per 31 december 2019 115,0% (2018: 114,4%). De dekkingsgraad is berekend op basis van het standaard model. De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt 104,1% (2018: 104,1%).

Als de beleidsdekkingsgraad (punt 4) hoger is dan de vereiste dekkingsgraad (punt 2), is sprake van reserve-overschot. Als de beleidsdekkingsgraad zich bevindt tussen de dekkingsgraden vermeld onder de punten 2 en 3, dan is sprake van reservetekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan genoemd onder punt 3, dan is sprake van onderdekking (of ook wel dekkingstekort genoemd).

In het toeslagbeleid van het Fonds zijn de FTK bepalingen voor toekomstig bestendige toeslagverlening vanaf 1 januari 2015 vastgelegd. Het Bestuur hanteert voor een besluit over de feitelijke toekenning een beleidsstaffel. Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110% wordt geen toeslag verleend. Tussen 110% en 122% (stand oktober 2019) wordt gedeeltelijk toeslag verleend voor zover deze ook in de toekomst te realiseren is. Boven 122% wordt 100% eventuele inhaaltoeslagen verleend. Er zal geen toeslag worden verleend in geval dit op basis van de beleidsdekkingsgraad wel mogelijk zou zijn, maar de dekkingsgraad op basis van de marktrente ten gevolge van de toeslagverlening lager wordt dan 100%.

Op basis van de financiële positie van het Fonds eind oktober 2019, kon het Bestuur op basis van het Financiële Toetsingskader 62,7% van de prijsontwikkeling van 1,73% (CPI oktober 2018 - oktober 2019, afgeleid) voor de actieven en inactieven verlenen. Dit komt neer op 1,09%. Hierop is in het begin van het Bestuursverslag al ingegaan.

De actuele dekkingsgraad ultimo 2019 is 118,6% (na toeslagverlening). De beleidsdekkingsgraad als voorgeschreven in het nieuwe Financieel Toetsingskader bedraagt 117,6%. De dekkingsgraad op basis van de marktrente bedraagt 111,0%.

Actuariële analyse van het resultaat

Het saldo van baten en lasten over 2019 en 2018 kan als volgt worden geanalyseerd:

	2019	2018
Resultaat op beleggingen/marktrente	35.064	-19.163
Resultaat op premie	1.500	2.410
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-273	6
Resultaat op overlevingskansen	1.056	-19
Resultaat op voorwaardelijke toeslagverlening	-4.749	-4.200
Resultaat op incidentele mutaties	-	4.216
Resultaat op waardeoverdrachten	30	-17
Resultaat op uitkeringen	-2	-9
Overige oorzaken	-37	-15
Resultaat	<u>32.589</u>	<u>-16.791</u>

Het resultaat in boekjaar 2019 bedraagt 32.589 positief. Belangrijke deelresultaten zijn het resultaat op de wijziging van de marktrente van 70.937 negatief en het positieve resultaat op beleggingsopbrengsten van 106.001.

Het resultaat op premies is het verschil tussen de feitelijke premies en het voor de tijdsevenredige opbouw van de pensioenaanspraken benodigde bedrag. Bij het resultaat op premies zit de dotatie aan de premie-egaliseringsreserve niet inbegrepen. Rekening houdend met de dotatie bedraagt het resultaat op premie 507.

Het resultaat op incidentele mutaties in 2018 betreft de overgang naar de nieuwe Prognosetafel AG2018 en de aanpassing correctiefactoren op de sterftetekansen.

Ultimo 2019 bedroeg de gemiddelde marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (op basis van UFR) circa 0,81% (2018: 1,47%).

Oordeel van de externe actuaris over de financiële positie

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het Fonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen. Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het Fonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende, daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

VOORUITZICHTEN EN GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Toeslagverlening

In januari 2020 is het Bestuur in overleg getreden met de werkgever en is besloten om samen een project te starten met het doel om in de loop van 2020 mede op basis van de uitkomsten van het "Pensioenakkoord" en de interne SWOT analyse te komen tot een toekomstige uitvoeringsvorm van een "ambitiecontract" of ander type pensioencontract, waarbij een goede afweging van alle belangen en de toekomstbestendigheid zal worden gemaakt. De eerdere analyses en strategie van het Fonds zullen hierbij meegenomen worden.

Per 1 januari 2020 kon een toeslag verleend worden van 1,09%.

De grens voor volledige toeslagverlening wordt jaarlijks zodanig vastgesteld dat deze voldoet aan de eis van toekomstbestendigheid. Per 31 oktober 2019 bedraagt deze grens voor het Fonds 122% (31 oktober 2018: 125%). De datum van vaststelling, vastgelegd in de ABTN van het Fonds, van de toeslag is ultimo oktober.

Het Bestuur is op basis van deze berekeningen akkoord met een toeslagverlening van 1,09% per 1-1-2020.

Dit betekent dat uit vorige jaren, sinds 2016, in totaal 1,99% toeslag nog open staat.

Deze gemiste toeslag zal zodra de financiële situatie dit toelaat op basis van datum van de gemiste toeslag worden ingehaald.

COVID 19

In het eerste kwartaal na balansdatum zijn de financiële markten onderuit gegaan door- naast een discussie over de olieprijs - de uitbraak van het COVID 19 virus. In eerste instantie werd vooral China getroffen door de uitbraak van het virus, maar inmiddels is er sprake van een ongekende pandemie, die vele landen in Europa, Azië en ook (Zuid-)Amerika zwaar getroffen heeft en een ongeken aantal slachtoffers maakt.

Ook Nederland is getroffen en hierdoor is het openbare leven tot stilstand gekomen. Door het totaal stilleggen van het openbare leven over de hele wereld zal deze pandemie grote economische gevolgen hebben en is wereldwijde recessie het gevolg.

De pensioenfondsen zijn door de diepe negatieve ontwikkelingen op de financiële markten en dalende rente hard getroffen. Hoewel het Fonds een prudente rente-afdekking heeft, hebben de lage koersen en de negatieve invloed op alle financiële markten ook gevolgen voor de dekkingsgraad. Het Fonds heeft een aangepast "Financieel Crisisbeleid" in werking laten treden sinds maart 2020.

Het Bestuur heeft wekelijks crisisberaad waarin onder meer ingegaan wordt op de beleggingen, het uitbestedingsrisico en de communicatie aan de deelnemers.

Er is een crisisteam ingesteld, dat het operationeel, liquiditeits- en beleggingsrisico op wekelijkse basis monitort. Op basis van de directe communicatie met de pensioenuitvoerder en de vermogensbeheerder, n.a.v. het door hen gepubliceerde crisisbeleid met maatregelen ten behoeve van de continuïteit van de vitale processen en IT-controles, ziet het Bestuur geen toegenomen operationele risico's in de eerste maanden van 2020. Ook is er geen liquiditeitsrisico of daling van de premie ontvangsten. Het Bestuur houdt de deelnemers op de hoogte door middel van de publicatie van een maandelijkse Nieuwsflits sinds de uitbraak van COVID 19.

Het verloop van het pensioenvermogen tegenover onze pensioenverplichting en de dekkingsgraad is sinds de uitbraak van COVID 19 als volgt:

	Pensioen- vermogen	Pensioen- verplichtingen	Actuele dekkingsgraad	Beleids- dekkingsgraad
31-3-2020	EUR 523 mln	EUR 486 mln	107,7%	116,8%
30-4-2020	EUR 567 mln	EUR 507 mln	111,9%	116,2%

Vooruitblik

Het Fonds bevindt zich nog niet in een situatie van onderdekking, hoewel er rekening mee gehouden wordt dat dit door de 12-maands middeling van de UFR beleidsdekkingsgraad, waarbij de hogere maandeinde dekkingsgraden van het afgelopen jaar worden vervangen door de lagere dekkingsgraden na maart 2020, dit in het derde of vierde kwartaal zou kunnen gebeuren.

Op moment van het vaststellen van dit verslag zijn de financiële markten nog onrustig, zij het dat er een licht herstel is waar te nemen in april, mede door de stimuleringsmaatregelen van de centrale banken. Vanwege de onzekerheid over de duur van de corona crisis kunnen wij nu de impact op de dekkingsgraad per 31 december 2020 niet inschatten.

Commissie Parameters

Ook de nieuwe parameters die door de "Commissie Parameters" zijn aangekondigd voor 2021 zullen additioneel tot een verlaging van de dekkingsgraad op basis van de UFR methode per maandultimo leiden en wel tot een mogelijke verlaging van 7% tot 9%. Het Bestuur verwacht op basis van de vooruitzichten van de vermogensbeheerder een lichte stabilisering van de financiële markten in de tweede helft van 2020 mits het Corona virus onder controle is, maar de invoering van de nieuwe parameters kan een grote negatieve invloed op de dekkingsgraad van alle pensioenfondsen hebben, die met een voortdurende lage rentevoet en een afnemende economie tot een langere periode van onzekerheid kan leiden.

Amsterdam, 4 juni 2020

Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland
Het Bestuur

B.S. Dornseiffen (voorzitter)   E.M. Mulder-Mosman (secretaris)   C.W. van Reenen

J.J. Reitsema   F.T.G.J. Segers   L.P.A. Vermin

V.R.K. Raghoebarsing   D.W. Wesselius

VERSLAG VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

Oordeel over het handelen van het bestuur van het Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland in 2019

Achtergrond

Het Verantwoordingsorgaan (VO) van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland is samengesteld op basis van de principes voor goed pensioenbestuur. De werkwijze van het VO is in een reglement vastgesteld. Er zijn afspraken gemaakt over welke informatie het Verantwoordingsorgaan ontvangt, de frequentie van het overleg met het bestuur en de te behandelen onderwerpen.

Het VO heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Het VO legt zijn oordeel tenminste eenmaal per jaar schriftelijk vast. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, opgenomen in het jaarverslag waar het oordeel betrekking op heeft.

Het VO heeft het handelen van het bestuur in 2019 beoordeeld. Het VO heeft dit gedaan aan de hand van alle relevante stukken betreffende 2019 zoals het jaarverslag, de jaarrekening, actuariële rapportages, vergaderstukken en notulen van het bestuur, input van de diverse commissies, het pensioenbureau, alsmede de toegang tot de website met alle relevante stukken van het Pensioenfonds. Tenslotte heeft het VO regelmatig overleg met het (dagelijks) bestuur van het Pensioenfonds.

Uitvoering

In 2019 is de samenstelling van het VO onveranderd gebleven.

Het VO is zes keer bijeen geweest naast verschillende subcommissie vergaderingen. De belangrijkste zijn de kwartaal vergaderingen en de jaarlijkse vergadering samen met het hele Pensioenfondsbestuur. Nieuw in 2019 voor het VO was het opzetten van zogenoemde "Actie tracker" micro-meetings per maand (15 minuten) om kort de stand van zaken en To Do's te bespreken binnen het VO.

In 2019 is, zoals elk jaar, een adviesaanvraag geweest inzake de premievaststelling behandeld welke door het bestuur van het Pensioenfonds is ingediend. Deze aanvraag is voorzien van een positief advies. Daarnaast is een kleine wijziging van de statuten geweest dat niet adviesplichtig was.

Het vernieuwen van het huishoudelijk reglement dat in 2018 was begonnen is afgerond in 2019. Dit reglement is door het Pensioenfonds bestuur in 2019 (april) goedgekeurd. Als onderdeel van het huishoudelijk reglement is er nu ook een verkiezingsreglement opgezet en besproken met Willis Towers Watson. Het Bestuur heeft dit verkiezingsreglement in 2019 vastgesteld.

Visitatie

Op verzoek van het VO is extra aandacht gegeven aan het veranderen van de partij die de jaarlijkse visitatie uitvoert (VC Holland). Achtergrond is vergelijkbaar met de roulatie die tegenwoordig als gewoon gezien wordt met auditors. Gezien het feit dat er weinig keuze is in Nederland voor geschikte partijen die een goede visitatie kunnen uitvoeren is ervoor gekozen, door het Bestuur, na afstemming met het VO, om niet VC Holland te wisselen maar de verantwoordelijke partner en deelnemers te wisselen. Ondanks dat het definitieve visitatie rapport voor dit jaar nog niet besproken is, zijn op basis van eerst draft geen bevindingen te verwachten die een positief oordeel over het handelen van het pensioenbestuur in de weg staan.

Het VO is van mening dat het bestuur zich goed heeft laten informeren (m.n. door externe deskundigheid in te roepen) over de stand van zaken met betrekking tot alle ontwikkelingen op het pensioengebied, en de bijbehorende discussies. Ook neemt het pensioenbestuur gaande weg meer initiatief om ervaringen van andere pensioenbestuurders te raadplegen rond de discussie die de komende jaren actief gevoerd zal worden omtrent de vorm waarin het pensioenfonds DB zal worden gecontinueerd.

Communicatie

Het Bestuur is in 2019 wederom naar alle vestigingen van DB in Nederland geweest om uitleg te geven over de ontwikkelingen van het Fonds en de pensioenwetgeving in 2019 samen met een vooruitblik naar 2020. De bezoekersaantallen van deze vergaderingen blijft helaas laag.

Beleggingen

Ten aanzien van de beleggingen van het Pensioenfonds heeft het VO kennis genomen van de resultaten in 2019. Gedurende het jaar zijn de reguliere overleggen geweest tussen de subcommissies. Inhoudelijk beoordeeld het VO de uitkomsten van het gevoerde beleggingsbeleid niet, dat gebeurt meer in samenwerking met vermogensbeheerder DWS en met adviseur Willis Towers Watson.

Strategie

2019 was wederom vooral een jaar van uitvoering. Rustig vaarwater qua strategie.

Conclusie:

Het VO oordeelt positief over het handelen van het bestuur in 2019. Het VO heeft het beeld dat het bestuur aan de vereisten voldoet, die aan een goed functionerend bestuur worden gesteld.

Het VO is van mening dat het bestuur van het Pensioenfonds in 2019 in staat is geweest om besluiten te nemen waarbij de belangen van alle belanghebbenden van het Pensioenfonds op een juiste manier werden afgewogen.

Het VO maakt graag van de gelegenheid gebruik om het bestuur te bedanken voor de openheid, de toegang tot documentatie, en de diverse bijeenkomsten die het VO in staat stellen om haar werk goed te kunnen doen.

Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland
Het Verantwoordingsorgaan

Reactie van het Bestuur

Het Bestuur dankt het VO voor de constructieve samenwerking in 2019. Het Bestuur ziet 2019 als een jaar waarin vooral veel werk verzet is in de actualisering van de administratieve organisatie en de structuur voor de invoering van de nieuwe regelgeving IORP II. Hoewel het VO opmerkt dat het Pensioenfonds in 2019 in een rustig vaarwater was gekomen voor de verdieping van de strategie, heeft het Bestuur in het laatste kwartaal uitvoerig stilgestaan bij de toekomstige ontwikkelingen in de pensioenwereld en de onderneming en het antwoord dat door het Pensioenfonds voor de uitvoering van een toekomstige pensioenregeling zal moeten worden geformuleerd, ook in samenwerking met de onderneming. Hiervoor hebben wij een voorlichtingsbijeenkomst gezamenlijk met het VO gehouden en in open communicatie met elkaar van gedachten gewisseld. Wij vertrouwen er op dat in de komende periode in gezamenlijk overleg met het VO aan een verdere uitwerking van de strategische overwegingen gewerkt kan worden. Tenslotte dankt het Bestuur het VO voor de actieve samenwerking in de voorbereiding van de visitatie over 2019.

VERSLAG VAN DE VISITATIECOMMISSIE

Samenvatting Bevindingen Visitatie 2019

1. Inleiding

Het bestuur heeft VCHolland en daarmee de leden van de visitatiecommissie, na advies van het Verantwoordingsorgaan (VO) van het Fonds, de opdracht gegeven tot de uitvoering van een visitatie bij het Fonds.

De visitatiecommissie (VC) heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds. Binnen dit kader vormt de VC zich ook een beeld van de wijze waarop het Fonds de Code Pensioenfondsen naleeft.

De VC is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het VO en de werkgever, en in het jaarverslag.

Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

VCHolland heeft voor de uitvoering van visitaties een werkwijze ontwikkeld die uiteindelijk uitmondt in een rapportage over de bevindingen en het oordeel van de VC. De visitatie strekte zich uit tot de op 3 maart 2020 beschikbare informatie over het kalenderjaar 2020.

2. Oordeel/Bevindingen

Samenvattend oordeel:

De VC is positief over de algemene gang van zaken in het Fonds, de wijze waarop belangen zijn afgewogen en de risicobeheersing. De VC is van oordeel dat het beleid van het bestuur voldoende evenwichtig is en op een zorgvuldige manier tot stand is gekomen en uitgevoerd. Het bestuur is in control met betrekking tot de uitbestede activiteiten.

Samenvattend oordeel Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is ingedeeld in acht hoofdthema's. In de hierna opgenomen tabel wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze deze hoofdthema's zich verhouden tot de onderwerpen waarop de VC haar toezicht heeft gericht.

De VC heeft kennisgenomen van de eigen beoordeling van het Fonds met betrekking tot de naleving van de Code. Deze is naar het oordeel van de VC op een gedegen wijze uitgevoerd. De rapportage en uitleg van de uitzonderingen en de onderwerpen waarover het Fonds wettelijk of volgens de Code is gehouden te rapporteren, is toereikend.

	Functioneren VC	Algemeen, opvolging aanbevelingen	Governance	Geschiktheid	Beleggingen	Risico's	Communicatie
Vertrouwen waarmaken		2, 5*	1, 3, 4, 5*, 9		6, 7	8	
Verantwoordelijkheid nemen			10, 11, 12, 13, 14			12	
Integer handelen		22	15, 16, 17, 18, 19, 20, 21				
Kwaliteit nastreven	28		23, 24, 25	26, 27, 28, 29, 30			
Zorgvuldig benoemen			34, 39, 40	31*, 32, 33*, 35, 36, 37, 38			
Gepast belonen			41, 42, 43, 44, 45				
Toezicht houden en inspraak waarborgen	46, 48	47*, 50	51, 52, 53, 54, 55, 56, 57				
Transparantie bevorderen		58*, 59, 61, 62*, 64*	65*		62		60, 61, 63

De gerapporteerde uitzonderingen zien op het hoofdthema zorgvuldig benoemen (normen 33 en 34). Rondom een aantal hoofdthema's doet de VC in deze rapportages een aantal aanbevelingen. Naar het oordeel van de VC zijn de gerapporteerde uitzonderingen en de onderstaand gerapporteerde bevindingen niet van zodanige aard dat hiermee in materiële zin inbreuk wordt gemaakt op het naleven van genoemde hoofdthema's. De VC heeft kennis kunnen nemen van de wijze waarop het Fonds in het bestuursverslag 2019 verantwoording aflegt over de naleving van de Code Pensioenfondsen.

a. Follow up vorige visitatie

Binnen het Fonds is sprake van een gedegen proces met betrekking tot de afhandeling van de eerdere aanbevelingen. Er is een voldoende motivatie met betrekking tot de aanbevelingen die naar de mening van het bestuur (nog) niet (volledig) opgevolgd zijn.

b. Algemene gang van zaken

De VC is positief over de algemene gang van zaken binnen het Fonds. De ontwikkelingen in de wet- en regelgeving worden goed gevolgd en waar nodig worden bij belangrijke ontwikkelingen speciale themabijeenkomsten belegd. De AVG-invulling wordt voldoende getoetst qua naleving. De implementatie van IORP is op een structurele manier aangepakt. Eind 2019 heeft het Fonds geen reservetekort. Het bestuur heeft via scenario-analyses inzicht in de mogelijke financiële ontwikkelingen.

De resultaten van de in 2019 uitgevoerde haalbaarheidstoets vallen binnen de bij de aanvangshaalbaarheidstoets vastgestelde criteria.

Op de wat langere termijn wil het Fonds een nader onderzoek doen naar een mogelijk alternatief uitvoeringsmodel.

c. Governance

Binnen het Fonds is sprake van een adequate governance structuur. De aanpassingen in verband met IORP II zijn op een goede wijze ingevuld. De bestaande commissiestructuur draagt zorg voor een (inhoudelijk) goede advisering en monitoring. De wijze van rapportering zowel van de externe dienstverleners als intern zijn van een toereikend niveau voor de eigen oordeelsvorming.

Het bestuur neemt de evenwichtige belangenafweging in haar besluitvorming duidelijk mee. Het Fonds heeft voldoende maatregelen genomen voor een integere en beheerste bedrijfsvoering. Met betrekking tot het uitbestedings-beleid is sprake van een bestendige gedragslijn die voldoet aan de (wettelijke) normen. Er is ook sprake van een periodieke evaluatie van de externe dienstverleners. De documentatie van het Fonds is op orde.

De relatie met het VO is goed. Het bestuur zorgt daarbij voor een adequate informatieverschaffing en vraagt tijdig, waar nodig, een advies aan. De opstelling van het VO getuigt van een positief-kritische opstelling. Met betrekking tot de samenstelling van het VO doet de VC nog een aanbeveling.

d. Geschiktheid

De geschiktheid van de leden van de Fondsorganen is van een goed niveau. Het Fonds beschikt over een geschiktheidsplan inclusief een opleidingsplan dat periodiek wordt bijgesteld naar aanleiding van de externe en interne ontwikkelingen. De bestaande deskundigheden worden via de deskundigheidsmatrix regelmatig getoetst aan de vereiste. Bij belangrijke onderwerpen worden regelmatig in het kader van een permanente educatie speciale themabijeenkomsten georganiseerd waar nodig met externe ondersteuning. Het VO wordt hierbij betrokken. De VC heeft kunnen vaststellen dat het deskundigheidsniveau van het VO van een goed niveau is. Het bestuur voert ook jaarlijks een zelfevaluatie uit met externe ondersteuning.

e. Beleggingen

Het beleggingsbeleid kan goed worden uitgelegd vanuit missie, visie en strategie, en de risicohouding. De beleggingscommissie speelt een actieve rol bij het bewaken van beleggingsresultaten en risico's, en het adviseren van het bestuur. Er is voldoende deskundigheid binnen het bestuur zelf. Met betrekking tot het actieve beheer van een deel van de beleggingsportefeuille doet de VC een aanbeveling. Het ESG-beleid staat bij het Fonds hoog op de agenda. Het Fonds streeft in continuïteit naar een verdere optimalisering van de beleggingsportefeuille.

Het Fonds stelt zich vanuit zijn eigen verantwoordelijkheden kritisch op jegens de externe (fiduciaire) vermogensbeheerder en realiseert voldoende verdieping bij de uitgevoerde evaluaties.

Het beleggingsproces is toereikend in de ABTN beschreven en het Fonds geeft daaraan ook een goede invulling.

f. Risico's

Het Fonds heeft in algemene zin het IRM-proces met de bijbehorende documentatie op orde en de invulling hiervan in de rapportages en de bespreking in commissies en bestuur is goed zichtbaar en te volgen in de verslaglegging. Meer specifiek neemt beheersing van de integriteitsrisico's een belangrijke plaats in het IRM. Het Fonds voert een beleid dat in lijn is met de vastgestelde risicohouding voor het Fonds. Het Fonds is doende de integratie van de IORP II richtlijn in het IRM-proces af te ronden. De VC doet daar nog een aantal aanbevelingen bij.

g. Communicatie

Het Fonds hanteert een actief communicatiebeleid in brede zin met een uitgebreide inzet van communicatiemiddelen. Ter invulling van het communicatiebeleid is een communicatiecommissie actief die zorgt voor een gestructureerde aanpak. In het communicatiebeleid wordt het vergroten van het pensioenbewustzijn duidelijk meegenomen. De VC heeft kunnen vaststellen dat het Fonds kritisch is met betrekking tot de resultaten van het gevoerde communicatiebeleid en waar nodig aanpassingen pleegt mede op basis van de mening van de deelnemers. De individuele informatieverschaffing voldoet aan de wettelijke regels. De website van het Fonds is in algemene zin actueel, breed opgezet en toegankelijk. Meer specifiek heeft het Fonds voldoende gecommuniceerd over de actuele onderwerpen binnen het Fonds zelf.

De visitatiecommissie:

Mariëtte Simons

Frans Lemkes

John Ruben

JAARREKENING

1 BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2019	2018
ACTIVA			
Beleggingen voor risico Fonds	(1)	536.906	434.950
Vorderingen en overlopende activa	(2)	23.392	18.817
Overige activa	(3)	6.407	825
		<u>566.705</u>	<u>454.592</u>

PASSIVA

Stichtingskapitaal en reserves	(4)		
Stichtingskapitaal		2	2
Premie-egalisereserve		7.984	6.991
Algemene reserve		82.531	50.935
		<u>90.517</u>	<u>57.928</u>
Technische voorzieningen voor risico Fonds	(5)		
Technische voorzieningen		442.822	361.797
Overige schulden en overlopende passiva	(6)		
Derivaten met negatieve waarde		10.249	15.718
Overige schulden en overlopende passiva		23.117	19.149
		<u>33.366</u>	<u>34.867</u>
		<u>566.705</u>	<u>454.592</u>

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

		2019	2018
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)			
Actuele dekkingsgraad		118,6	114,1
Beleidsdekkingsgraad		117,6	119,0

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

	2019	2018
BATEN		
Premiebijdragen voor risico Fonds (van werkgevers en werknemers) (7)	14.296	15.064
Beleggingsresultaten voor risico Fonds (8)	105.133	-1.746
	<u>119.429</u>	<u>13.318</u>
LASTEN		
Pensioenuitkeringen (9)	5.398	5.082
Pensioenuitvoeringskosten (10)	838	692
Mutatie technische voorzieningen voor risico Fonds (11)		
Pensioenopbouw	11.586	11.574
Toeslagen	4.749	4.200
Rentetoevoeging	-868	-898
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-5.396	-5.073
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	171	180
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-216	-76
Wijziging marktrente	70.937	18.315
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	-4.216
Overige wijzigingen	62	271
	<u>81.025</u>	<u>24.277</u>
Saldo overdrachten van rechten voor risico Fonds (12)	186	93
Herverzekeringen (13)	-607	-35
(*) De nummering verwijst naar de toelichting		
	<u>86.840</u>	<u>30.109</u>
Saldo van baten en lasten	<u>32.589</u>	<u>-16.791</u>
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	31.596	-19.105
Mutatie premie-egaliseringsreserve	993	2.314
	<u>32.589</u>	<u>-16.791</u>

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2019	2018
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen risico Fonds	14.348	15.155
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico Fonds	65	175
Betaalde pensioenuitkeringen	-5.388	-5.051
Betaald/ontvangen herverzekeringen	27	-371
Betaalde waardeoverdrachten voor risico Fonds	-220	-273
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-958	-810
	<u>7.874</u>	<u>8.825</u>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	253.104	219.453
Betaald inzake aankopen beleggingen	-281.184	-232.471
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	9.745	8.420
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	17.534	-3.289
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-1.491	-1.354
	<u>-2.292</u>	<u>-9.241</u>
Mutatie liquide middelen	<u>5.582</u>	<u>-416</u>
Verloop geldmiddelen		
	2019	2018
Liquide middelen per 1 januari	825	1.241
Mutatie liquide middelen	5.582	-416
Liquide middelen per 31 december	<u>6.407</u>	<u>825</u>

4 ALGEMENE TOELICHTING

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland, statutair gevestigd te Amsterdam, kantoor houdende De Entree 99-197, (hierna 'het Fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Het Fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van Deutsche Bank AG kantoor Amsterdam en gelieerde bedrijfsonderdelen van Deutsche Bank in Nederland. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610.

De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven. Het Bestuur heeft op 4 juni 2020 de jaarrekening vastgesteld.

Vergelijking met voorgaand verslagjaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Opname in de balans en staat van baten en lasten

Een actief is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het Fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een verplichting is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een actief of verplichting is niet (meer) in de balans opgenomen:

- Als door een transactie (nagenoeg) alle toekomstige economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's van een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen.
- Vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Hierdoor kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties", die zowel een actief als een passief kan zijn.

Baten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermeerdering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Lasten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermindering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een actief en een verplichting zijn gesaldeer (netto) opgenomen, als er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeer en gelijktijdig af te wikkelen én de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De hiermee samenhangende rentebaten en rentelasten zijn eveneens gesaldeer opgenomen.

Reële waarde

Activa en verplichtingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij anders is aangegeven.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d., zijn als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde.

Baten en lasten uit transacties in vreemde valuta's zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31-12-2019	31-12-2018
US dollar	1,1204	1,1435
Britse pond	0,8543	0,9015
Australische Dollar	1,6013	1,6250
Hongkong Dollar	8,7243	8,9834
Japanse Yen	122,1014	126,2598
Canadese Dollar	1,4628	1,5591
Noorse Kroon	9,8359	9,9867
Nieuw Zeelandse Dollar	1,6646	1,7082
Zweedse Kroon	10,4405	10,2713
Zwitserse Frank	1,0858	1,1256
Deense Kroon	7,4706	7,4674
Singapore Dollar	1,5106	1,5619

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen voor risico Fonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, slechts indien de reële waarde van beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering).

Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, zijnde de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het Fonds afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de marktwaarde.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde zijnde de per balansdatum geldende beurskoers, verhoogd met de lopende intrest.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd op basis van de geschatte toekomstige nettokasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende markttrente en rekening houden met het risicoprofiel en de looptijd.

Derivaten

Derivaten zijn gewaardeerd tegen genoteerde marktprijzen of door middel van waarderingsmodellen en -technieken. Derivaten met een negatieve waarde zijn in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Overige beleggingen

Onder overige beleggingen worden opgenomen die beleggingen die niet als een van de hiervoor opgesomde beleggingen geclassificeerd kunnen worden. Tevens worden onder de overige beleggingen opgenomen nog af te wikkelen beleggingstransacties en liquide middelen die beheerd worden door de vermogensbeheerder.

De overige beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, als er sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Onder overige activa zijn liquide middelen opgenomen, voor zover dit onmiddellijk opeisbare banktegoeden zijn. Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties zijn opgenomen onder beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Premie-egalisereserve

De werking van de premie-egalisereserve is als volgt:

- Indien de CDC-premie in enig jaar hoger is dan de toetspremie, wordt het meerdere toegevoegd aan de premie-egalisereserve. De omvang van de toevoeging aan de premie-egalisereserve wordt ex ante vastgesteld en is gelijk aan het positieve procentuele verschil tussen de CDC-premie en de toetspremie.
- Indien de CDC-premie in enig jaar lager is dan de toetspremie wordt (voor zover noodzakelijk) de premie-egalisereserve aangewend om een verlaging van de streefopbouw (opbouwpercentage) te voorkomen of te beperken. Indien het premietekort niet (volledig) kan worden gefinancierd uit de premie-egalisereserve, dan zal de streefopbouw zodanig worden verlaagd dat de toetspremie gelijk is aan de CDC-premie vermeerderd met de middelen uit de premie-egalisereserve. De omvang van een eventuele onttrekking uit de premie-egalisereserve wordt ex ante vastgesteld op basis van het (procentuele) premietekort in de CDC-premie ten opzichte van de toetspremie.
- De feitelijke dotaties en onttrekkingen aan de premie-egalisereserve vinden (per kwartaal) plaats op het moment van premiebetaling (op basis van de gemaximeerde pensioengevende salarissom aan het begin van het kwartaal).
- De premie-egalisereserve zal nooit negatief worden.
- De eventuele middelen in de premie-egalisereserve worden door het Fonds op dezelfde wijze belegd als de overige middelen van het Fonds.
- Er wordt geen rendement toegekend over de premie-egalisereserve en deze reserve is geen onderdeel voor de berekening van de dekkingsgraad.

Algemene reserve

De algemene reserve houdt rekening met de financiële positie en de aard en omvang van de risico's die het Fonds loopt. De algemene reserve is bedoeld voor het opvangen van de verzekeringstechnische risico's en beleggingsrisico's. Het jaarresultaat wordt, na mutatie van de premie-egalisereserve, toegevoegd of onttrokken aan de algemene reserve.

Technische voorzieningen voor risico Fonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico Fonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico Fonds wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). De reële waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de toegekende onvoorwaardelijke toeslagen. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het Bestuur besloten of een toeslag wordt verleend op de opgebouwde pensioenaanspraken. Alle per balansdatum bestaande toeslagenbesluiten (ook voor toeslagenbesluiten na balansdatum voorzover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen wordt voor arbeidsongeschikte deelnemers rekening gehouden met de tot pensioendatum op te bouwen pensioenaanspraken.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

Rekenrente

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Overlevingstafels

Prognosetafel AG2018 startjaar 2020 (2018: Prognosetafel AG2018 startjaar 2019). Voorts wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking. Hiervoor is gebruik gemaakt van de fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson 2018 ervaringssterftemodel (individueel) (2018: Towers Watson 2018 ervaringssterftemodel (individueel)).

Partnerfrequentie

Vóór de pensioenleeftijd het onbepaalde partnersysteem, uitgaande van partnerfrequenties op basis van CBS cijfers 2013 (2018: CBS cijfers 2013). Ná de pensioenleeftijd het bepaalde partnersysteem, waarbij voor iedere deelnemer met aanspraak op latent partnerpensioen een voorziening voor latent partnerpensioen wordt aangehouden. Op de pensioenleeftijd wordt de partnerfrequentie gelijk gesteld aan 100%.

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Kostenopslag ter grootte van 3,0% (2018: 3,0%) van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers is geen rekening gehouden met een revalidatiekans.

IBNR-voorziening

Voor (eventuele) op de balansdatum zieke deelnemers die nog geen gebruik maken van een WIA uitkering wordt een IBNR-voorziening gevormd (Incurred But Not Reported). De IBNR-voorziening dient ter dekking van het risico dat zieke deelnemers arbeidsongeschikt worden. Op dat moment wordt de toekomstige pensioenopbouw premievrij voortgezet en toegevoegd aan de voorziening pensioenverplichtingen. De IBNR-voorziening valt jaarlijks vrij ter dekking van de lasten van premievrijstelling voor de zieken die in het boekjaar arbeidsongeschikt zijn geworden. Ultimo boekjaar wordt weer een IBNR-voorziening gevormd ter grootte van twee keer de premievrijstellingsopslag van 2,5% in de (zuivere) kostendekkende premie.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad van het Fonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden en de premie-egaliseringsreserve te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn sterk gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn opgenomen in het resultaat.

Premiebijdragen voor risico Fonds (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen voor risico Fonds van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

De CDC-premie die zal gelden per 1 januari van enig boekjaar wordt jaarlijks in het vierde kwartaal van het daaraan voorafgaande boekjaar vastgesteld en geldt voor het gehele boekjaar. De vaste premiesystematiek voor de vaststelling van de CDC-premie wordt voor een periode van vijf jaar vastgesteld. De CDC-premie is vanaf 2017 tot en met 2020 gelijk aan het maximum van de ex ante kostendekkende premie op basis van 5-jaarsdemping (toetspremie) en de kostendekkende premie op basis van demping, met dien verstande dat de CDC-premie nooit meer bedraagt dan 33,0% van de (gemaximeerde) pensioengevende salarissom.

De bijdrage voor de werknemers van Deutsche Bank AG wordt bepaald als een percentage van de pensioengrondslag. Dit percentage wordt vastgesteld als 50% van het (positieve) verschil tussen het de CDC-premie en het percentage van 15%. Het resulterende percentage wordt afgerond op halve procenten nauwkeurig, en bedraagt maximaal 5% van de pensioengrondslag.

Beleggingsresultaten

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Directe beleggingsopbrengsten zijn rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten, e.d. Dividend is verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Indirecte beleggingsopbrengsten zijn gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten:

- Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen.
- Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen.
- Verkoopkosten zijn verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen zijn de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico Fonds

Pensioenopbouw

Pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken toegekend in het verslagjaar.

Toeslagen

De verhoging van de technische voorzieningen uit hoofde van indexering, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment waarop de toezegging wordt gedaan.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen zijn vooraf actuariael berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De afname van de voorzieningen is het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van pensioenen in het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige uitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur.

Saldo overdrachten van rechten voor risico Fonds

Dit is het saldo van overgenomen en overgedragen pensioenaanspraken.

Herverzekeringen

Betaalde herverzekeringspremies en ontvangen uitkeringen worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode:

- Alle ontvangsten en uitgaven zijn hierbij als zodanig gepresenteerd.
- Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico Fonds

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2019	67.294	316.693	19.704	15.541	419.232
Aankopen	63.470	184.561	8.155	24.998	281.184
Verkopen	-24.318	-177.995	-42.764	-8.027	-253.104
Overige mutaties	-	82	-	-17.616	-17.534
Waardemutaties	25.764	27.637	43.509	-31	96.879
Stand per 31 december 2019	132.210	350.978	28.604	14.865	526.657

Bij: derivaten met een negatieve waarde

10.249

536.906

	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2018	73.079	313.076	12.978	12.604	411.737
Aankopen	18.262	205.342	8.251	616	232.471
Verkopen	-20.938	-197.509	-	-1.006	-219.453
Overige mutaties	-	-44	-	3.333	3.289
Waardemutaties	-3.109	-4.172	-1.525	-6	-8.812
Stand per 31 december 2018	67.294	316.693	19.704	15.541	419.232

Bij: derivaten met een negatieve waarde

15.718

434.950

- De overige mutaties hebben o.a. betrekking op mutaties liquide middelen onder beheer bij vermogensbeheerder, de mutaties in de lopende interest en de mutatie van de beleggingsdebiteuren en beleggingscrediteuren.
- Derivaten met een negatieve waarde zijn verantwoord onder de overige schulden en overlopende passiva.
- Beleggingen in Deutsche Bank fondsen vinden beperkt en uitsluitend plaats na een selectieproces of deze fondsen "best in class" zijn. De stukken worden tegen beurskoers gekocht en geadministreerd.

Reële waarde

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het Fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingenvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor het bepalen van de reële waarde van de meerderheid van de financiële instrumenten van het Fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingmethoden kunnen de beleggingen worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingniveaus:

Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.

Niveau 2: De actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingmodellen waarin niet gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Op basis van deze indeling kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Per 31 december 2019				
Aandelen	125.378	6.832	-	132.210
Vastrentende waarden	327.396	23.582	-	350.978
Derivaten	-	-	28.604	28.604
Overige beleggingen	-	14.865	-	14.865
Totaal	452.774	45.279	28.604	526.657

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Per 31 december 2018				
Aandelen	63.790	3.504	-	67.294
Vastrentende waarden	269.893	46.800	-	316.693
Derivaten	-	-	19.704	19.704
Overige beleggingen	-	15.541	-	15.541
Totaal	333.683	65.845	19.704	419.232

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

Specificatie naar soort:	31-12-2019	31-12-2018
Beursgenoteerde aandelen	125.378	63.790
Aandelenbeleggingsfondsen	6.832	3.504
	132.210	67.294

Per balansdata zijn geen aandelen in- danwel uitgeleend.

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2019	31-12-2018
Specificatie vastrentende waarden naar soort:		
Staatsobligaties (en door de staat gegarandeerde obligaties)	121.649	100.301
Bedrijfsobligaties	205.747	169.592
Converteerbare obligatie beleggingsfonds	-	27.451
High yield beleggingsfonds	23.582	19.349
	<u>350.978</u>	<u>316.693</u>

Derivaten

	31-12-2019	31-12-2018
Specificatie naar soort:		
Valutaderivaten	1.288	-40
Futures	124	-
Rentederivaten	27.192	19.744
	<u>28.604</u>	<u>19.704</u>

Derivaten met een negatieve waarde zijn verantwoord onder de overige schulden en overlopende passiva.

In verband met uitstaande derivatencontracten heeft het Fonds in 2019 en 2018 de gehele portefeuille met Duitse AAA staatsobligaties als potentieel onderpand voor de rentederivaten gemarkeerd.

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt, dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het Bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het Fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico zo veel mogelijk af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand.

Gebruik wordt gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Renteswaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het Fonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2019:

Type contract	Expiratie- datum	Contract- omvang	Actuele waarde	
			Activa	Passiva
Valutaderivaten				
EUR/AUD	3-01-2020	6.500	-	78
EUR/CAD	3-01-2020	7.110	-	16
EUR/CHF	3-01-2020	4.100	-	54
EUR/DKK	3-01-2020	13.800	-	-
EUR/GBP	3-01-2020	3.720	5	-
EUR/HKD	3-01-2020	8.830	8	-
EUR/JPY	6-01-2020	1.120.000	104	-
EUR/NOK	3-01-2020	5.770	-	20
EUR/SEK	3-01-2020	8.000	-	8
EUR/SGD	3-01-2020	900	-	-
EUR/USD	3-01-2020	81.350	988	-
EUR/USD	10-01-2020	35.400	300	-
EUR/USD	17-01-2020	39.450	59	-
			<u>1.464</u>	<u>176</u>
Futures				
Euro-Bund Future	6-03-2020	97	109	-
Euro-Buxl 30Y	6-03-2020	5	15	-
			<u>124</u>	<u>-</u>
Rentederivaten				
6M Euribor / 3,347% (DB AG FFM)	24-06-2021	7.000	-	515
6M Euribor / 1,906% (HSB)	5-02-2024	36.000	-	3.836
6M Euribor / 0,441% VANILLA (CCP)	6-01-2026	26.000	-	920
6M Euribor / 0,896% VANILLA (CCP)	14-08-2028	3.000	215	-
6M Euribor / 1,153% VANILLA (CCP)	16-01-2034	6.000	-	688
3M Euribor / 0,666% VANILLA (HSB)	6-10-2036	20.000	678	-
IRS EUR R F 0,366% VANILLA (CCP)	18-09-2039	2.500	-	103
6M Euribor / 1,413% VANILLA (CCP)	1-06-2042	6.000	1.090	-
IRS EUR R F 2,311% VANILLA (GSI)	3-04-2043	3.000	1.194	-
3M Euribor / 1,932% VANILLA (GSI)	11-08-2044	7.000	2.275	-
IRS EUR R F 0,405% VANILLA (CCP)	18-09-2044	1.900	-	98
3M Euribor / 0,728% VANILLA (HSB)	6-10-2046	12.500	429	-
IRS EUR R F 0,412% VANILLA (CCP)	18-09-2049	21.600	-	1.274
6M Euribor / 1,88% (HSB)	1-06-2052	9.000	3.547	-
3M Euribor / 2,494% (HSB)	4-02-2054	11.000	6.959	-
3M Euribor / 1,979% VANILLA (GSI)	11-08-2054	6.500	2.980	-
3M Euribor / 1,161% VANILLA (GSI)	4-02-2055	8.000	1.619	-
3M Euribor / 1,630% (HSB)	11-06-2055	6.000	2.136	-
3M Euribor / 0,721% VANILLA (HSB)	6-10-2056	11.000	567	-
IRS EUR R F 1,376% VANILLA (CCP)	16-01-2059	11.000	3.278	-
IRS EUR R F 0,370% VANILLA (CCP)	18-09-2059	21.075	-	1.636
3M Euribor / 1,125% VANILLA (GSI)	4-02-2065	7.500	1.919	-
IRS EUR R F 1,359% VANILLA (CCP)	16-01-2069	22.000	8.379	-
IRS EUR R F 0,362% VANILLA (CCP)	18-09-2069	11.250	-	1.003
			<u>37.265</u>	<u>10.073</u>
			<u>38.853</u>	<u>10.249</u>

Derivaten met een negatieve waarde zijn onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2018:

Type contract	Expiratie- datum	Contract- omvang	Actuele waarde	
			Activa	Passiva
Valutaderivaten				
EUR/AUD	3-01-2019	3.290	92	-
EUR/CAD	3-01-2019	4.450	96	-
EUR/CHF	3-01-2019	2.250	-	10
EUR/DKK	3-01-2019	7.400	1	-
EUR/GBP	3-01-2019	2.350	38	-
EUR/HKD	3-01-2019	5.500	5	-
EUR/JPY	3-01-2019	731.500	-	104
EUR/NOK	3-01-2019	3.800	9	-
EUR/SEK	3-01-2019	3.450	-	1
EUR/SGD	3-01-2019	510	1	-
EUR/USD	3-01-2019	47.000	281	-
EUR/USD	11-01-2019	66.700	-	451
USD/EUR	11-01-2019	650	3	-
			<u>526</u>	<u>566</u>
Futures				
Euro-Bund Future	7-03-2019	496	-	-
Future Put FSO	25-01-2019	200	-	-
US 10 Yr Note	20-03-2019	10	-	-
			-	-
Rentederivaten				
6M Euribor / 1,028% (HSB)	4-02-2019	36.500	-	429
6M Euribor / 3,347% (DB AG FFM)	24-06-2021	7.000	-	739
6M Euribor / 1,906% (HSB)	5-02-2024	36.000	-	3.783
6M Euribor / 0,896% VANILLA (CCP)	14-08-2028	63.000	1.044	-
3M Euribor / 1,007% VANILLA (HSB)	4-02-2035	5.500	-	82
3M Euribor / 0,666% VANILLA (HSB)	6-10-2036	33.000	-	3.005
6M Euribor / 1,413% VANILLA (CCP)	1-06-2042	42.000	845	-
3M Euribor / 0,728% VANILLA (HSB)	6-10-2046	28.500	-	4.157
3M Euribor / 1,161% VANILLA (GSI)	4-02-2055	8.000	-	363
3M Euribor / 0,721% VANILLA (HSB)	6-10-2056	11.000	-	2.095
3M Euribor / 1,125% VANILLA (GSI)	4-02-2065	7.500	-	499
IRS EUR R F 2,311% VANILLA (GSI)	3-04-2043	3.000	628	-
3M Euribor / 1,932% VANILLA (GSI)	11-08-2044	7.000	986	-
6M Euribor / 3,669% (BAR)	24-06-2051	24.000	15.414	-
6M Euribor / 1,88% (HSB)	1-06-2052	9.000	1.351	-
3M Euribor / 2,494% (HSB)	4-02-2054	11.000	3.874	-
3M Euribor / 1,979% VANILLA (GSI)	11-08-2054	6.500	1.237	-
3M Euribor / 1,630% (HSB)	11-06-2055	6.000	547	-
3M Euribor / 2,508% (HSB)	4-02-2064	21.000	8.970	-
			<u>34.896</u>	<u>15.152</u>
			<u>35.422</u>	<u>15.718</u>

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Specificatie naar soort:		
DB (Advisors) liquide middelen in euro	4.730	15.211
DB (Advisors) liquide middelen in vreemde valuta	1.574	1.031
DB (Advisors) initial margin account	-9.301	-1.756
Beleggingsdebiteuren	375	264
Liquiditeitsfondsen	17.804	865
Beleggingscrediteuren	-317	-74
	<u>14.865</u>	<u>15.541</u>

De liquide middelen worden beheerd door de vermogensbeheerder en staan ter vrije beschikking van het Fonds. De initial margin account wordt gebruikt voor centraal "cleared" swaps, futures & options. De collateral wordt geboekt d.m.v. Duitse AAA Staatobligaties.

De stijging van de liquide middelen naar 17.804 is het gevolg van het feit dat de rentederivaten in toenemende mate via LCH Clearing worden afgewikkeld.

2. Vorderingen en overlopende activa

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Herverzekeraar	792	212
Nog te ontvangen waardeoverdracht	-	5
Cash collateral	22.600	18.600
	<u>23.392</u>	<u>18.817</u>

Het cash collateral is niet vrij opneembaar en mag niet worden herbelegd. Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Overige activa

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Deutsche Bank rekening-courant liquiditeitsbeheer	6.407	825

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn en niet het karakter van beleggingen hebben.

De stijging van de liquide middelen op de rekening-courant is het gevolg van het in 2019 nog niet afgeronde marktonderzoek naar geschikte beleggingscategorieën dat het Fonds in 2019 heeft uitgevoerd.

PASSIVA

4. Eigen vermogen

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Stichtings- kapitaal	Premie- egalisatie- reserve	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2019	2	6.991	50.935	57.928
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	993	31.596	32.589
Stand per 31 december 2019	2	7.984	82.531	90.517

	Stichtings- kapitaal	Premie- egalisatie- reserve	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2018	2	4.677	70.040	74.719
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	2.314	-19.105	-16.791
Stand per 31 december 2018	2	6.991	50.935	57.928

	31-12-2019		31-12-2018	
		In %		In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen*	525.355	118,6	412.734	114,1
Af: technische voorzieningen	442.822	100,0	361.797	100,0
Eigen vermogen	82.533	18,6	50.937	14,1
Af: vereist eigen vermogen	66.217	15,0	52.112	14,4
Reservepositie	16.316	3,6	-1.175	-0,3
Minimaal vereist eigen vermogen	18.313	4,1	14.999	4,1
Actuele dekkingsgraad		118,6		114,1
Beleidsdekkingsgraad		117,6		119,0
Reële dekkingsgraad		93,8		96,1

* Technische voorzieningen plus reserves uitgezonderd premie-egalisatiereserve.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2019	2018
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	114,1	120,8
M1: Toevoeging van nieuwe aanspraken en premieinkomsten	-0,3	-0,6
M2: Het verrichten van pensioenuitkeringen	0,2	0,3
M3: Toeslagverlening	-1,5	-1,5
M4: Wijziging in de rentetermijnstructuur	-18,7	-6,2
M5: Extra rendement gegenereerd door de beleggingen	29,4	-0,2
M6: Overige oorzaken - wijziging grondslagen	-	1,4
M6: Overige oorzaken	-4,6	0,1
Dekkingsgraad per 31 december	<u>118,6</u>	<u>114,1</u>

5. Technische voorzieningen voor risico Fonds

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	Pensioen- verplichting
Stand per 1 januari 2019	361.797
Mutatie technische voorzieningen	81.025
Stand per 31 december 2019	<u>442.822</u>
	Pensioen- verplichting
Stand per 1 januari 2018	337.520
Mutatie technische voorzieningen	24.277
Stand per 31 december 2018	<u>361.797</u>

Mutatie technische voorzieningen

	2019	2018
Pensioenopbouw	11.586	11.574
Toeslagen	4.749	4.200
Rentetoevoeging	-868	-898
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-5.396	-5.073
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	171	180
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-216	-76
Wijziging marktrente	70.937	18.315
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	-4.216
Overige wijzigingen	62	271
	<u>81.025</u>	<u>24.277</u>

Zie voor de toelichting op de verschillende posten de toelichting van de mutatie technische voorzieningen in de staat van baten en lasten.

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico Fonds:

	31-12-2019		31-12-2018	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	655	174.864	714	149.908
Gewezen deelnemers	1.375	172.886	1.324	130.323
Pensioentrekkenden	441	94.400	415	80.986
IBNR	-	672	-	580
	<u>2.471</u>	<u>442.822</u>	<u>2.453</u>	<u>361.797</u>

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

Met ingang van 1 januari 2017 voert het Fonds een uniforme pensioenregeling voor alle vestigingen van Deutsche Bank in Nederland uit. Deze pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een collectieve defined contributionregeling (CDC) met een pensioenleeftijd van 68 jaar. In de regeling wordt jaarlijks een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan de som van 13 maandsalarissen, de uitbetaalde vakantietoeslag, en persoonlijke toeslagen, een en ander echter onder aftrek van een franchise.

Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling zich als een uitkeringsovereenkomst. De regeling kent in 2019 een plafond van € 109.296 (2018: € 106.738).

De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Voor 2019 bedroeg de franchise voor het ouderdomspensioen € 15.600 (2018: € 15.066).

Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. De hoogte van het nabestaandenpensioen bedraagt 70% van het ingegane levenslang ouderdomspensioen c.q. 70% van het bereikbare toekomstig uit te keren ouderdomspensioen. De hoogte van het wezenpensioen bedraagt 14% van de opgebouwde rechten. Voor de berekening van deze percentages vormt sinds 2015 het opbouwpercentage van 1,875% de basis.

Toeslagverlening

De pensioenregeling van het Fonds kent een voorwaardelijke toeslagregeling. Onder toeslag wordt verstaan de aanpassing van het pensioen aan bijvoorbeeld de stijging van de lonen of de prijzen. Sinds 2015 is de indexatie gelijk gesteld voor de actieve, inactieve deelnemers c.q. de pensioengerechtigden, namelijk een indexatie maatstaf op basis van de Consumenten Prijsindex voor alle huishoudens, afgeleid (oktober-oktober), zoals vastgesteld door het CBS.

De toeslagregeling is een voorwaardelijke regeling. Dit houdt in dat er geen garantie bestaat voor het verlenen van eventuele toeslagen in de toekomst. Tevens kunnen aan al verleende toeslagen geen rechten worden ontleend voor wat betreft de eventuele toeslagen in de toekomst.

Het Bestuur beslist jaarlijks op basis van de regels binnen het Financieel Toetsingskader of en in welke mate de toeslag kan worden verleend.

Conform de C.A.O. afspraak uit 2015 is de indexatie voor actieven en inactieven gebaseerd op de prijsinflatie. Het definitieve consumentenprijsindexcijfer oktober 2018/oktober 2019 (afgeleid) toont een stijging van 1,73%. Op basis van het voor toeslagverlening doorgerekende beschikbare vermogen is de mate van toeslagverlening 62,7%. Dit betekent dat, rekenkundig volgens het Financieel Toetsingskader op basis van de cijfers per eind oktober 2019, een gedeeltelijke toeslag van 1,09% verleend kan worden.

Het Bestuur heeft besloten op basis van deze calculatie een reguliere toeslag van 1,09% per 1 januari 2020 aan de actieven en inactieven te verlenen (2019: 1,18%).

Inhaaltoeslag

Dit betekent dat de volgende gemiste toeslagverlening nog open staat:

1-1-2016	0,14% (0,41% - 0,27%)
1-1-2017	0,26% (0,36% - 0,10%)
1-1-2018	0,45% (1,34% - 0,89%)
1-1-2019	0,50% (1,68% - 1,18%)
1-1-2020	0,64% (1,73% - 1,09%)

Deze gemiste toeslag van in totaal 1,99% zal, zodra de financiële situatie dit toelaat, op basis van datum van de gemiste toeslag worden ingehaald.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Derivaten met negatieve waarde	10.249	15.718
Vooruitontvangen premie werkgevers	170	118
Loonheffing/premie zorgverzekering	123	120
Uitkeringen	51	44
Te betalen kosten	147	267
Nog te verwerken waardeoverdrachten	26	-
Cash collateral	22.600	18.600
	<u>33.366</u>	<u>34.867</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het Fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het Fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het Fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het Fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het Fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het Fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het Fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

	31-12-2019	31-12-2018
Het surplus/tekort op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	442.822	361.797
Buffers:		
S1 Renterisico	4.714	7.185
S2 Risico zakelijke waarden	38.189	26.406
S3 Valutarisico	999	730
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	33.488	27.686
S6 Verzekeringstechnisch risico	15.247	12.560
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
Diversificatie effect	-26.420	-22.455
Totaal vereist eigen vermogen	66.217	52.112
Vereist vermogen	509.039	413.909
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	525.355	412.734
Surplus/Tekort	16.316	-1.175

Bij de berekening van de buffers past het Fonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische asset mix in de evenwichtssituatie. Ten opzichte van vorig jaar is het vereist eigen vermogen toegenomen. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn de toename van het zakelijke waarden risico (S2) enerzijds en de afname van het renterisico (S1) anderzijds. Door de hogere allocatie naar zakelijke waarden in de in 2019 gewijzigde strategische beleggingsmix is het zakelijke waarden risico (S2) toegenomen. Het renterisico (S1) is daarentegen juist afgenomen vanwege de afname van de rente per 31 december 2019 ten opzichte van 31 december 2018, waardoor bij het toepassen van de voorgeschreven (procentuele) renteschokken in het standaardmodel van DNB een lager renterisico resulteert.

Beleid en risicobeheer

Het Bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagenbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's. De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in de jaarlijks door het Bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Deze richtlijnen benadrukken het beheersen van de volgende belangrijkste beleggingsrisico's.

Marktrisico's (S1 - S4)

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het renterisico, prijs(koers)risico en het valutarisico.

De strategie van het Fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheert in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het Bestuur.

S1 Renterisico

Renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. Dit risico bestaat doordat beleggingen en verplichtingen niet in dezelfde mate gevoelig zijn voor rentebewegingen. Het renterisico neemt af naarmate de looptijd van de beleggingen meer overeenkomt met de looptijd van de verplichtingen.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2019		31-12-2018	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	350.978	9,8	316.693	9,1
Duration van de totale portefeuille (na derivaten)	526.657	17,9	419.232	20,1
Technische voorzieningen	442.822	23,7	361.797	23,0

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar contractuele looptijd is als volgt:

	31-12-2019		31-12-2018	
		In %		In %
Resterende looptijd 1-5 jaar	79.009	22,5	67.754	21,4
Resterende looptijd > 5 jaar	271.969	77,5	248.939	78,6
	<u>350.978</u>	<u>100,0</u>	<u>316.693</u>	<u>100,0</u>

S2 Risico zakelijke waarden

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

	31-12-2019		31-12-2018	
		In %		In %
Specificatie aandelen naar bedrijfstak:				
Beleggingsinstellingen	6.832	5,2	3.504	5,2
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	18.991	14,3	11.032	16,4
Handels en industriële bedrijven	90.012	68,1	43.982	65,4
Serviceorganisatie	16.375	12,4	8.776	13,0
	<u>132.210</u>	<u>100,0</u>	<u>67.294</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2019		31-12-2018	
		In %		In %
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	33.936	25,7	17.570	26,1
Verenigde Staten van Noord Amerika	75.721	57,2	38.026	56,5
Verre Oosten	11.421	8,6	6.182	9,2
Azie / Pacific	4.198	3,2	2.012	3,0
Emerging landen	6.832	5,2	3.504	5,2
Wereldwijd en overig	102	0,1	-	-
	<u>132.210</u>	<u>100,0</u>	<u>67.294</u>	<u>100,0</u>

S3 Valutarisico

Het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo jaar circa 33% (2018: 28%) van de beleggingsportefeuille en is strategisch afgedekt door de euro. Deze valutabeleggingen bevinden zich voornamelijk in de aandelenportefeuille, obligaties en liquide middelen. De belangrijkste valuta is USD.

Het strategische beleid van het Fonds is om maximaal 5% ongedekte valutaposities te nemen in vreemde valuta. Ultimo boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten 1.288 (2018: -40).

Deze contracten dienen als afdekking van de in vreemde valuta genoteerde aandelen, obligaties en liquide middelen. De totale tegenwaarde bedraagt € 175,3 mln. (2018: € 115,6 mln.). Nominaal hebben deze contracten een waarde van € 170,4 mln. (2018: € 116,8 mln.). Het totale valutarisico is derhalve € 4,9 mln. (2018: € -1,2 mln.), hetgeen overeenkomt met 0,9% (2018: -0,3%) van de beleggingen.

De beleggingen in vreemde valuta kunnen per categorie als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2019	31-12-2018
Aandelen	107.702	57.428
Vastrentende waarden	66.028	57.126
Overige beleggingen	1.575	1.031
	<u>175.305</u>	<u>115.585</u>

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2019	Nettopositie na afdekking 2018
USD	142.650	-139.367	3.283	-2.468
AUD	4.065	-4.059	6	-56
CAD	5.051	-4.860	191	-365
JPY	9.780	-9.173	607	-525
GBP	4.613	-4.354	259	1.615
CHF	3.875	-3.776	99	585
NOK	604	-587	17	-14
NZD	166	-	166	59
DKK	1.895	-1.847	48	-14
SGD	613	-596	17	12
SEK	817	-766	51	9
HKD	1.070	-1.012	58	-
ILS	106	-	106	-
	<u>175.305</u>	<u>-170.397</u>	<u>4.908</u>	<u>-1.162</u>

S5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het Fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het Fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het Fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het Fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het Fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het Fonds uitsluitend belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied.

	31-12-2019		31-12-2018	
		In %		In %
Specificatie vastrentende waarden naar bedrijfstak:				
Overheidsinstellingen	121.649	34,7	100.301	31,7
Financiële instellingen	85.747	24,4	69.436	21,9
Handels- en industriële bedrijven	69.917	19,9	59.539	18,8
Serviceorganisatie	49.724	14,2	40.257	12,7
Overig	359	0,1	360	0,1
High yield beleggingsfonds	23.582	6,7	19.349	6,1
Converteerbare obligatie beleggingsfonds	-	-	27.451	8,7
	<u>350.978</u>	<u>100,0</u>	<u>316.693</u>	<u>100,0</u>

De converteerbare obligatie is voor uitoefening van de conversie feitelijk een vastrentende waarde belegging. Wanneer overgegaan wordt tot converteren wordt deze belegging gerubriceerd onder de aandelen. De converteerbare obligatie is in 2019 verkocht.

	31-12-2019		31-12-2018	
		In %		In %
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Europa (euro)	219.959	62,5	177.847	56,0
Europa (niet euro)	31.068	8,9	29.508	9,3
Noord Amerika	55.969	16,0	40.101	12,7
Azie / Pacific	11.173	3,2	10.956	3,5
Midden Oosten	1.993	0,6	2.414	0,8
Emerging landen	30.816	8,8	28.416	9,0
Wereldwijd	-	-	27.451	8,7
	<u>350.978</u>	<u>100,0</u>	<u>316.693</u>	<u>100,0</u>

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2019		31-12-2018	
		In %		In %
AAA	70.828	20,2	58.093	18,3
AA+, AA, AA-	52.415	15,0	38.530	12,2
A+, A, A-	110.243	31,4	98.203	31,0
BBB+, BBB, BBB-	95.207	27,1	92.716	29,3
Lager dan BBB	21.861	6,2	28.005	8,8
Geen rating	424	0,1	1.146	0,4
	<u>350.978</u>	<u>100,0</u>	<u>316.693</u>	<u>100,0</u>

S6 Verzekeringstechnisch risico

De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden, arbeidsongeschiktheid en toeslagverlening.

Langlevensrisico

Het risico op langlevens betreft het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld is verondersteld bij de bepaling van de technische voorzieningen. Als dit het geval is, dan volstaat het opgebouwde pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Het Fonds heeft het risico op langlevens verkleind door de sterftetekansen van de deelnemers te baseren op de meest recente Prognosetafel AG2018. Op deze manier wordt reeds rekening gehouden met de verwachte toekomstige afname van de sterftetekansen. Voorts wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking. Hiervoor is gebruik gemaakt van de fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson 2018 ervaringssterftemodel (individueel).

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betreft het risico dat het Fonds bij overlijden een partnerpensioen uit moet keren waarvoor geen technische voorzieningen zijn getroffen. Het Fonds heeft het overlijdensrisico herverzekerd bij Delta Lloyd. Deze herverzekeringsovereenkomst expireert op 31 december 2019. Het contract kent geen resultatendeling.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het Fonds technische voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Deze technische voorzieningen worden de schadereserve genoemd en zijn gebaseerd op de in de toekomst (premienvrij) op te bouwen pensioenaanspraken. Jaarlijks wordt ter dekking van dit risico een risicopremie in rekening gebracht en toegevoegd aan de IBNR-voorziening (zie "grondslagen voor de waardering van activa en passiva", "IBNR-voorziening"). De jaarlijkse vrijval uit de IBNR-voorziening wordt gebruikt om de daadwerkelijke arbeidsongeschiktheidsschades te dekken.

Met ingang van 1 januari 2020 heeft het Fonds het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico herverzekerd bij SCOR. De contracten hebben een looptijd van drie jaar.

Toeslagverleningsrisico

De pensioenregeling van het Fonds kent een voorwaardelijke toeslagregeling. Onder toeslag wordt verstaan de aanpassing van het pensioen aan bijvoorbeeld de stijging van de lonen of de prijzen. Sinds 2015 is de indexatie gelijk gesteld voor de actieve, inactieve deelnemers c.q. de pensioengerechtigden, namelijk een toeslagverlening op basis van de Consumenten Prijsindex voor alle huishoudens, afgeleid (oktober-oktober), zoals vastgesteld door het CBS.

De toeslagregeling is een voorwaardelijke regeling. Dit houdt in dat er geen garantie bestaat voor het verlenen van eventuele toeslagen in de toekomst. Tevens kunnen aan al verleende toeslagen geen rechten worden verleend voor wat betreft de eventuele toeslagen in de toekomst.

Het Bestuur beslist jaarlijks op basis van de regels binnen het Financieel Toetsingskader of en in welke mate de toeslag kan worden verleend.

S7 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het Fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Ultimo 2019 zijn er voldoende obligaties, die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

S8 Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van de beleggingen (2019: € 10,5 mln. en 2018: € 8,4 mln.) uitmaakt.

	31-12-2019	31-12-2018
Dit betreft de volgende posten:		
Rentedragende waarden obligaties		
Duitse Overheid	50.362	43.887
Nederlandse Overheid	20.168	14.206
België	16.640	12.263
Oostenrijk	11.786	9.755
Aandelen		
Microsoft Corp	12.871	-

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico. Overigens beperken concentratierisico's zich niet uitsluitend tot de beleggingen.

S9 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het Fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het Bestuur op basis van zogenaamde 'control frameworks'.

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het Fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het Fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het Fonds niet beheersbaar.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het Fonds, de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. De vermogensbeheerder Deutsche Asset Management verzorgt het vermogensbeheer. Beleggingen in Deutsche Bank fondsen vinden beperkt en uitsluitend plaats na een selectieproces of deze fondsen "best in class" zijn. De stukken worden tegen beurskoers gekocht en geadmistreerd.

Transacties met bestuurders

De bestuurders ontvangen geen beloning van het Fonds voor de uitvoering van hun bestuursfunctie. Er zijn geen leningen verstrekt aan en er zijn geen vorderingen op (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel in de pensioenregeling tegen normale voorwaarden.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen Fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

- de werkgever is gehouden elk jaar de CDC-premie berekend conform de ABTN af te dragen aan het Fonds;
- de werkgever is verplicht om alle relevante gegevens van de (aan te melden) deelnemers door te geven;
- de werkgever is in geen geval verplicht om meer te betalen dan de CDC-premie. De werkgever heeft geen bijstortingsverplichting.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het Fonds heeft een administratieovereenkomst afgesloten met Achmea Pensioenservices N.V. Deze overeenkomst liep tot en met 31 december 2019 en is verlengd tot en met 31 december 2023. De jaarlijks te betalen vergoeding voor reguliere werkzaamheden bedraagt € 213 duizend (excl. BTW). De totale verplichting voor de resterende looptijd bedraagt € 852 duizend (excl. BTW).

Het Fonds heeft een fiduciaire vermogensbeheersovereenkomst afgesloten met DWS. Deze overeenkomst liep tot en met 20 mei 2019 en is voor een periode van drie jaar verlengd. Opzegtermijn is 6 maanden.

Het Fonds heeft vanaf 1 januari 2020 het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico herverzekerd bij SCOR. Deze overeenkomsten lopen tot 31 december 2022. De jaarlijkse premie bedraagt circa € 491 duizend. De totale verplichting voor de resterende looptijd bedraagt circa € 1.473 duizend.

Voorwaardelijke verplichtingen

Per jaareinde lopen er geen juridische procedures tegen het Fonds en heeft het Fonds tevens geen juridische procedures aangespannen tegenover derden.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

In het eerste kwartaal na balansdatum zijn de financiële markten onderuit gegaan door- naast een discussie over de olieprijsen - de uitbraak van het COVID 19 virus. In eerste instantie werd vooral China getroffen door de uitbraak van het virus, maar inmiddels is er sprake van een ongekende pandemie, die vele landen in Europa, Azië en ook (Zuid-)Amerika zwaar getroffen heeft en een ongekend aantal slachtoffers maakt.

Ook Nederland is getroffen en hierdoor is het openbare leven tot stilstand gekomen. Door het totaal stilleggen van het openbare leven over de hele wereld zal deze pandemie grote economische gevolgen hebben en is wereldwijde recessie het gevolg.

De pensioenfondsen zijn door de diepe negatieve ontwikkelingen op de financiële markten en dalende rente hard getroffen. Hoewel het Fonds een prudente rente-afdekking heeft, hebben de lage koersen en de negatieve invloed op alle financiële markten ook gevolgen voor de dekkingsgraad van het Fonds.

De beleidsdekkingsgraad is ultimo februari 117,6% en is door een maandeinde stand van maart 2020 van 107,7% op UFR basis gedaald naar 116,8%. De beleidsdekkingsgraad zal een verder dalende trend laten zien. Het Fonds heeft een aangepast "Financieel Crisisbeleid" in werking laten treden en volgt de ontwikkelingen op de voet.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Premiebijdragen voor risico Fonds (van werkgevers en werknemers)

	2019	2018
Premie werkgevers en werknemers	14.296	15.064

Feitelijke (reguliere) premie 2019: 28,8% (2018: 29,3%). Werknemersbijdrage pensioenpremie 2019: 5,0% (2018: 5,0%).

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2019	2018
Kostendekkende premie	14.311	14.149
Gedempte kostendekkende premie	13.238	12.634
Feitelijke premie	14.296	15.064

De feitelijke premie 2019 exclusief dotatie premie-egaliseringsreserve bedraagt 13.303 (2018: 12.750).

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2019	2018
Actuariële inkoop	11.419	11.387
Risicokoopsom overlijdensrisico	209	229
Opslag premievrijstellingsrisico	291	290
Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking	11.919	11.906
Opslag voor uitvoeringskosten	676	540
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	1.716	1.703
	14.311	14.149

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2019	2018
Actuariële inkoop	10.511	10.107
Risicokoopsom overlijdensrisico	202	216
Opslag premievrijstellingsrisico	268	258
Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking	10.981	10.581
Opslag voor uitvoeringskosten	676	540
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	1.581	1.513
	13.238	12.634

De kostendeekkende premie wordt berekend op basis van de RTS waarop ook de technische voorzieningen voor risico Fonds wordt berekend, echter per 1 januari van het boekjaar. De gedempte kostendeekkende premie volgens de ABTN wordt berekend op basis van de gemiddelde marktrente over een periode van 5 jaar, met als uitgangspunt de 30-septemberstand. De gemiddelde rente behorende bij die RTS bedroeg dit boekjaar circa 1,8% (2018 circa 2,1%).

De solvabiliteitsopslag voor de kostendeekkende premie bedraagt 14,4% (2018: 14,3%). Voor de gedempte kostendeekkende premie is de solvabiliteitsopslag 14,4% (2018: 14,3%).

De opslag voor uitvoeringskosten bedraagt 5,7% (2018: 4,5%) van de actuariel benodigde koopsom.

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2019	2018
Actuariel benodigde koopsom	10.981	10.581
Opslag voor uitvoeringskosten	676	540
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	1.581	1.513
Premiemarge (voor dotatie premie-egalisereserve)	1.058	2.430
	<u>14.296</u>	<u>15.064</u>
Dotatie premie-egalisereserve	-993	-2.314
	<u>13.303</u>	<u>12.750</u>

8. Beleggingsresultaten voor risico Fonds

2019	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Aandelen	1.820	25.764	-113	27.471
Vastrentende waarden	7.670	27.637	-827	34.480
Derivaten	-	43.509	-203	43.306
Overige beleggingen	255	-31	-	224
Overige opbrengsten en lasten	-	-	-348	-348
	<u>9.745</u>	<u>96.879</u>	<u>-1.491</u>	<u>105.133</u>
2018	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Aandelen	1.611	-3.109	-104	-1.602
Vastrentende waarden	8.257	-4.172	-783	3.302
Derivaten	-	-1.525	-123	-1.648
Overige beleggingen	-1.448	-6	-	-1.454
Overige opbrengsten en lasten	-	-	-344	-344
	<u>8.420</u>	<u>-8.812</u>	<u>-1.354</u>	<u>-1.746</u>

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder(s) direct bij het Fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan voor 775 uit managementvergoeding (2018: 680), voor 220 uit custodian vergoeding (2018: 215) en 148 overige kosten (2018: 117).

De overige vermogensbeheerkosten omvatten de kosten voor fiduciair beheer 139 (2018: 100), doorbelaste vermogensbeheerkosten Deutsche Bank 124 (2018: 113) en advieskosten vermogensbeheer 85 (2018: 131).

Het aandeel van het Fonds in de kosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen 206 (2018: 211) en zijn als volgt te verdelen: Emerging market fund 21; High yield fund 78; Convertible fund 107.

Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2019 72 (2018: 104).

9. Pensioenuitkeringen

	2019	2018
Ouderdomspensioen	4.322	3.991
Partnerpensioen	1.026	1.044
Wezenpensioen	45	41
Afkopen	5	6
	5.398	5.082

De post afkopen is de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 484,09 (2018: € 474,11) per jaar overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

De toeslag op de uitkeringen per 1 januari 2019 zoals vastgesteld door het Bestuur bedraagt 1,18% (2018: 0,89%).

10. Pensioenuitvoeringskosten

	2019	2018
Administratiekosten	372	273
Accountantskosten (controle jaarrekening)	42	42
Administratiekosten Deutsche Bank	127	117
Actuariële kosten	205	164
Overige kosten	58	64
Contributies en bijdragen	34	32
	838	692

In de administratiekosten 2019 is een bedrag van 94 (2018: nihil) opgenomen voor éénmalige kosten. Dit betreffen o.a. kosten voor implementatie van de Uniforme Rekenmethodiek (URM) en waardeoverdrachten kleine pensioenen.

De accountantskosten hebben uitsluitend betrekking op de controle van de jaarrekening.

De controlewerkzaamheden zijn zowel in 2019 als 2018 uitgevoerd door KPMG Accountants N.V.

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat:

- het Fonds in het boekjaar 2019 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd;
- het Fonds in het boekjaar 2019 geen aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet is gegeven;
- in het boekjaar 2019 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet is aangesteld;

Personeelsleden

Bij het Fonds zijn geen medewerkers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door een medewerker van Deutsche Bank AG, Kantoor Amsterdam en door de secretaris van het Fonds. Hiervoor wordt door het Fonds een vergoeding betaald.

11. Mutatie technische voorzieningen voor risico Fonds

	2019	2018
Pensioenopbouw	11.586	11.574
Toeslagen	4.749	4.200
Rentetoevoeging	-868	-898
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-5.396	-5.073
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	171	180
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-216	-76
Wijziging marktrente	70.937	18.315
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	-4.216
Overige wijzigingen	62	271
	<u>81.025</u>	<u>24.277</u>

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagen

Het Fonds kent een voorwaardelijke toeslagregeling. Met ingang van 2015 is de indexatie voor actieven en inactieven gebaseerd op het definitieve consumentenprijsindexcijfer voor alle huishouden, afgeleid (oktober/oktober) zoals vastgesteld door het CBS.

Het Bestuur heeft besloten op basis van deze calculatie een reguliere toeslag van 1,09% per 1 januari 2020 aan de actieven en inactieven te verlenen (1 januari 2019: 1,18%).

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met -0,253% (2018: -0,260%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2018.

Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekkingen voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige uitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het Fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het Bestuur van het Fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

In 2019 zijn de actuariële uitgangspunten niet gewijzigd.

Overige wijzigingen

	2019	2018
Overige wijzigingen		
Toekenning W(z)P en werkelijke sterfte hoger dan verwacht	-248	262
Overige vermeerderingen	37	15
Wijziging IBNR	273	-6
	<u>62</u>	<u>271</u>

12. Saldo overdrachten van rechten voor risico Fonds

	2019	2018
Inkomende waardeoverdrachten	-31	-180
Inkomende waardeoverdrachten kleine pensioenen	-3	-
Uitgaande waardeoverdrachten	220	273
	<u>186</u>	<u>93</u>

Dit betreft de ontvangst van of betaling aan pensioenfondsen of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

	2019	2018
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	38	203
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-254	-279
	<u>-216</u>	<u>-76</u>

	2019	2018
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichtingen	-4	-23
- overgedragen pensioenverplichtingen	34	6
	<u>30</u>	<u>-17</u>

Het resultaat op waardeoverdrachten wordt veroorzaakt door de verschillen tussen de actuariële grondslagen waarmee de overdrachtswaarde wordt bepaald en de actuariële grondslagen waarmee de toevoeging of vrijval uit de technische voorziening wordt bepaald.

13. Herverzekeringen

	2019	2018
Premies herverzekeringen	201	208
Uitkeringen uit herverzekering NN	-25	-31
Uitkering van risicokapitaal bij overlijden	-783	-212
	<u>-607</u>	<u>-35</u>

De risico's verband houdend met het overlijden van de deelnemers zijn tot en met 31 december 2019 herverzekerd bij Delta Lloyd op basis van individuele risicokapitalen met een eigen behoud ter grootte van 100 per deelnemer en een stop-lossdekking. Er is geen winstdeling van toepassing.

Belastingen

De activiteiten van het Fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting. Het Fonds is een onderneming in de zin van de wet op de omzetbelasting.

Bestemming van het saldo baten en lasten

Het voordelig saldo ter grootte van 32.589 is als volgt verdeeld:

- Toegevoegd aan de premie-egaliseringsreserve 993;
- Toegevoegd aan de algemene reserve 31.596.

Vaststelling van de jaarrekening door het Bestuur

Het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland heeft de jaarrekening 2019 vastgesteld in de vergadering van 4 juni 2020.

Amsterdam, 4 juni 2020

Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland
Het Bestuur

B.S. Dornseiffen (voorzitter)   E.M. Mulder-Mosman (secretaris)   C.W. van Reenen

J.J. Reitsema   F.T.G.J. Segers   L.P.A. Vermin

V.R.K. Raghoebarsing   D.W. Wesselius

OVERIGE GEGEVENS

7 ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland te Amsterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2019.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 4.100.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 205.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- De technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- De kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- Het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de toeslagen beperkt zijn.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Coronacrisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Apeldoorn, 4 juni 2020

drs. J.L.A. Schilder AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland per 31 december 2019 en van het saldo van baten en lasten over 2019, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland ('de Stichting') te Amsterdam gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2019;
- 2 de staat van baten en lasten over 2019;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2019; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit van EUR 4,1 miljoen
- 1% van het pensioenvermogen

Kernpunten

- Waardering van beleggingen
- Waardering van technische voorzieningen

Oordeel

Goedkeurend Oordeel

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 4,1 miljoen (2018: EUR 4 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2019 (1%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de beleidsdekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 205.000 rapporteren aan het bestuur alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan DWS. De pensioenadministratie is uitbesteed aan Achmea Pensioenservices.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door DWS en informatie over de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Achmea Pensioenservices.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne

beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen, van DWS en specifiek haar sub service organisatie State Street Bank Luxembourg als custodian en administrateur Achmea Pensioenservices, zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE 3402 type II-)rapportages.

Voor de uitbesteding aan Achmea Pensioenservices bestaan onze controlewerkzaamheden uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen bij de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2019 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan Achmea Pensioenservices.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten van premiebijdragen en uitkeringen hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en uitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountant, die in het kader van zijn controle ook de ISAE 3402 type II rapportage heeft beoordeeld van de sub service organisatie State Street Bank Luxembourg, als custodian en administrateur.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel bij de jaarrekening zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controlewerkzaamheden van deze accountant. In dit kader hebben wij de accountant schriftelijke instructies gegeven omtrent de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden.

De accountant heeft, op onze instructie, de controle uitgevoerd met een materialiteit van EUR 4,1 miljoen en daarbij bijzondere aandacht besteed aan het hierna genoemde kernpunt van onze controle voor de waardering van beleggingen met schattingen.

De accountant heeft zijn bevindingen aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken, en aanvullende eigen controlewerkzaamheden uitgevoerd waaronder de aansluiting van de vermogensbeheerrapportage met de financiële administratie en de jaarrekening.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemersgegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

Reikwijdte van onze controle inzake fraude

In overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden zijn wij verantwoordelijk voor het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid (maar geen absolute) dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat die het gevolg zijn van fraude of fouten.

Als onderdeel van onze risico-inschattingwerkzaamheden hebben wij gebeurtenissen en omstandigheden geëvalueerd die wijzen op een prikkel of druk om fraude te plegen of een mogelijkheid bieden om fraude te plegen ('frauderisicofactoren') om op basis daarvan frauderisico's te identificeren, indien relevant.

Het geïdentificeerde frauderisico is besproken binnen het controleteam en wij zijn alert op aanwijzingen van fraude gedurende de controle. Op basis van de controlestandaard hebben wij het frauderisico met betrekking tot doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het bestuur (veronderstelde risico) geëvalueerd. Het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording is niet van toepassing, vooral omdat de mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording beperkt zijn.

Onze controlewerkzaamheden omvatten een evaluatie van de opzet en het bestaan alsmede de effectieve werking van interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor het mitigeren van dit risico, een evaluatie van management bias en het identificeren van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. Indien wij journaalposten met een verhoogd risico hebben geïdentificeerd, controleren wij deze door middel van validatie van brondocumentatie.

Bij het bepalen van onze controlewerkzaamheden maken wij gebruik van de inschatting en evaluatie van de Stichting met betrekking tot het interne beleid omtrent frauderisico-beheersing (preventie, detectie en respons), inclusief de opzet van ethische standaarden om een open en eerlijke cultuur na te streven.

Wij hebben onze risico-inschatting en controlewerkzaamheden gecommuniceerd aan het bestuur. Onze controlewerkzaamheden verschillen van een specifiek forensisch fraudeonderzoek, welk onderzoek vaak een meer diepgaand karakter heeft.

Onze controlewerkzaamheden om frauderisico's te adresseren hebben niet geleid tot de identificatie van een kernpunt van de controle.

Wij merken op dat onze controle is gebaseerd op de procedures die zijn beschreven in overeenstemming met de toepasselijke controlestandaarden en niet primair zijn ontworpen om fraude te detecteren.

Reikwijdte van onze controle inzake het niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben feiten en omstandigheden geëvalueerd om wet- en regelgeving te identificeren die relevant is voor de Stichting. Wij hebben wet- en regelgeving geïdentificeerd die redelijkerwijs een materieel effect op de jaarrekening kan hebben op basis van onze risico-inschatting en sector kennis, door middel van het bevragen van het bestuur en een evaluatie van het beleid en geïmplementeerde procedures ten aanzien van het voldoen aan wet- en regelgeving.

Geïdentificeerde wet- en regelgeving is besproken binnen het controleteam en wij zijn alert op aanwijzingen van het niet voldoen aan wet- en of regelgeving gedurende de controle. De potentiële impact van wet- en regelgeving varieert sterk:

- De Stichting is onderhevig aan wet- en regelgeving die direct van invloed is op de jaarrekening, inclusief de Pensioenwet en verslaggevingstandaarden (inclusief voor de Stichting specifieke wet- en regelgeving). Wij hebben het voldoen aan deze wet- en regelgeving vastgesteld als onderdeel van onze controlewerkzaamheden voor de relevante elementen in de jaarrekening.
- Daarnaast is de Stichting onderhevig aan diverse wet- en regelgeving waarbij niet voldoen aan deze wet- en regelgeving indirect van invloed kan zijn op de jaarrekening ten aanzien van elementen verantwoord of toegelicht in de jaarrekening, of beide, bijvoorbeeld als gevolg van het ontvangen van boetes of claims. Wij hebben het Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp) geïdentificeerd als wetgeving die indirect, redelijkerwijs een materiële impact op de jaarrekening zou kunnen hebben.

De Nederlandse controlestandaarden beperken onze controlewerkzaamheden met betrekking tot het identificeren van het niet voldoen aan wet- en regelgeving met een indirecte invloed tot het bevragen van het bestuur en inspectie van correspondentie met toezichthoudende instanties alsmede andere juridische correspondentie. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot het identificeren van gevallen of vermoedens van niet voldoen aan wet- en regelgeving anders dan wat reeds door de Stichting is geïdentificeerd.

De impact van bekende gevallen of vermoedens van niet voldoen aan wet- en regelgeving hebben wij geadresseerd in de controlewerkzaamheden met betrekking tot de relevante elementen zoals verantwoord in de jaarrekening.

De uitgevoerde werkzaamheden inzake het adresseren van het risico op het niet voldoen aan wet- en regelgeving hebben niet geleid tot het identificeren van een kernpunt in onze controleverklaring.

Onze controlewerkzaamheden verschillen van een specifiek forensisch onderzoek naar het voldoen aan wet- en regelgeving. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en voor de opzet van een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude, waaronder het voldoen aan wet- en regelgeving.

Indien de gevolgen voor de jaarrekening van het niet voldoen aan indirecte wet- en regelgeving (onregelmatigheden) minder direct van invloed zijn op gebeurtenissen en transacties die in de jaarrekening tot uitdrukking komen, hoe minder waarschijnlijk het is dat de inherent beperkte controlewerkzaamheden, zoals vereist door de controlestandaarden, dit zouden identificeren. Bovendien bestaat er, zoals bij elke controle, een hoger risico op het niet detecteren van onregelmatigheden indien deze het gevolg zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, opzettelijke onjuistheden, verkeerde representaties of de doorbreking van interne beheersmaatregelen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze

controle hebben wij aan het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Waardering van beleggingen

Omschrijving

De beleggingen vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen van de Stichting bedragen circa 95% van het balanstotaal. Alle beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Uit noot 1 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat voor EUR 453 miljoen (86%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op marktnoteringen en dat voor EUR 74 miljoen (14%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op afgeleide marktnoteringen, onafhankelijke taxaties, nettocontantewaardeberekeningen en andere geschikte waarderingsmodellen. Het bepalen van de marktwaarde voor deze laatste beleggingscategorie is complex(er) en bevat subjectieve schattingselementen.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen. Gezien de invloed hiervan op de waardering van de beleggingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de (beleids)dekkingsgraad vormde de waardering van de beleggingen een kernpunt van onze controle.

In de toelichting op pagina 58 geeft de Stichting de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In noot 1 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van deze beleggingscategorie uiteengezet.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

De accountant van het DB advisors SICAV fonds en van het DB advisors Strategy Fund, beide onder beheer bij DWS, waarin de stichting participeert, heeft zijn bevindingen met betrekking tot zijn controle op de vermogensrapportage aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken en, wanneer nodig geacht, een dossierreview op het controledossier van de accountant verricht. Wij hebben vastgesteld dat de gecontroleerde vermogensbeheerrapportage aansluit met de financiële administratie en de jaarrekening.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen. Wij hebben eveneens geconstateerd dat de toelichtingen op de beleggingen adequaat zijn.

Wij vinden de waardering van de beleggingen evenwichtig bepaald.

Waardering van technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen vormen een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De waardering van de technische voorzieningen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt tegen de marktrente (rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank).

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariel deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorzieningen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormde de waardering van de technische voorzieningen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting op pagina 59 tot en met 60 de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen. Uit deze toelichting blijkt dat schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden. In noot 5 is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaire die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaire over de te volgen aanpak, de aandachtspunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaire. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden in het dossier van de certificerend actuaire geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de technische voorzieningen evenwichtig bepaald en de toelichting toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde

verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.
- Gegeven onze ongedeelde verantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de onderdelen of activiteiten binnen de groep. In dat kader zijn wij ook verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 4 juni 2020

KPMG Accountants N.V.

S. van Oostenbrugge RA

BIJLAGEN

1 VERLOOPSTAAT DEELNEMERS

	2019		2018	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Deelnemers				
Stand vorig boekjaar		714		749
Nieuwe toetredingen	38		85	
Ingang pensioen	-8		-4	
Revalidering	-2		-1	
Overlijden	-1		-2	
Ontslag met premievrije aanspraak	-86		-112	
Andere oorzaken	-		-1	
		-59		-35
Stand einde boekjaar		655		714
Gewezen deelnemers				
Stand vorig boekjaar		1.324		1.249
Ingang pensioen	-29		-29	
Revalidering	2		1	
Overlijden	-3		-3	
Ontslag met premievrije aanspraak	86		112	
Waardeoverdrachten	-5		-6	
Afkopen	-2		-	
Andere oorzaken	2		-	
		51		75
Stand einde boekjaar		1.375		1.324
Pensioentrekenden				
Stand vorig boekjaar		415		391
Ingang pensioen	37		33	
Ingang nabestaandenpensioen	10		12	
Overlijden	-18		-17	
Andere oorzaken	-3		-4	
		26		24
Stand einde boekjaar		441		415
		2.471		2.453

2 EFFECTENPORTEFEUILLE 5-JARENOVERZICHT

Effectenportefeuille 5-jarenoverzicht

(in euro's)	2019		2018		2017		2016		2015	
		%		%		%		%		%
Staatsleningen Nederland	20.167.818	4,0	14.205.913	3,5	14.200.982	3,5	18.043.505	5,0	15.536.213	5,0
Staatsleningen buitenland	73.274.067	14,3	64.427.405	16,0	81.865.095	20,5	100.446.252	27,5	93.985.788	30,5
Overige Nederlandse obligaties	28.206.517	5,5	21.667.194	5,3	16.262.080	4,1	22.676.081	6,2	22.136.104	7,2
Internationale en buitenlandse obligatieleningen	205.747.190	40,2	169.591.613	42,0	151.123.723	37,9	143.921.228	39,5	118.875.788	38,5
High Yield beleggingsfonds	23.582.337	4,6	19.349.309	4,8	20.052.499	5,0	-	-	-	-
Converteerbare obligatie beleggingsfonds	-	-	27.451.227	6,8	29.571.835	7,4	-	-	-	-
Totaal vastrentende waarden	350.977.929	68,6	316.892.661	78,4	313.076.214	78,4	285.087.066	78,2	250.533.893	81,2
Aandelenbeleggingsfondsen (incl. commodities)	132.209.948	25,8	67.294.361	16,7	73.079.184	18,3	52.930.662	14,5	31.448.390	10,2
Infrastructuurbeleggingen	-	-	-	-	-	-	2.993.422	0,8	3.413.897	1,1
Indirecte vastgoed beleggingen	-	-	-	-	-	-	2.792.951	0,8	3.111.355	1,0
Derivaten	28.603.613	5,6	19.703.486	4,9	12.978.273	3,3	20.923.831	5,7	19.960.828	6,5
Totaal effecten en derivaten	511.791.490	100,0	403.690.508	100,0	399.133.671	100,0	364.727.932	100,0	308.468.363	100,0
Liquide middelen (ter belegging)	14.865.310		15.541.520		12.603.857		6.206.116		10.179.008	
Totaal (incl. Liquide middelen)	526.656.800		419.232.028		411.737.528		370.934.048		318.647.371	